

Deze Vertaling met Commentaar van de Korān is ook verkrijgbaar in het Engels, Spaans, Frans en Russisch

Enkele andere boeken door Maulana Muhammad Ali

The Religion of Islam

Uitgebreid werk over de bronnen, beginselen en gebruiken van de Islām

A Manual of Hadith

Uitspraken van en verslagen over de Profeet Mohammed
Arabische tekst, vertaling en voetnoten

Muhammad The Prophet

Gedetailleerde biografie van de Profeet Mohammed

The Early Caliphate

Een geschiedenis van de eerste vier Kaliefen

Living Thoughts of the Prophet Muhammad

Introduction to the Study of the Holy Quran

The New World Order

Founder of the Ahmadiyya Movement

Prophethood in Islam

Bajān oel-Qoer'ān

Uitgebreide Oerdoe vertaling en commentaar van de Heilige Korān in 2 delen

Faql oel-Bārī

Oerdoe vertaling en commentaar van *Ṣaḥīḥ al-Boechārī*

De Heilige Korān

Arabische Tekst

met

Nederlandse Vertaling en Commentaar

door

Maulana Muhammad Ali

*Welbekende auteur van verscheidene klassieke
werken over de Islam*

vertaald door

drs. Jeroen Rietberg

Nieuwe Nederlandse Vertaling

Ahmadiyya Anjuman Isha'at Islam Lahore Inc. U.S.A.
Ohio, U.S.A.

In het Nederlands verschenen uitgaven van dit werk

Eerste druk op basis van de eerste Engelse editie 1934

Tweede en derde druk 1968

Vierde druk 1981

Vijfde druk 1996

*Zesde druk, gebaseerd op de door de auteur zelf herziene en
uitgebreide Engelse editie uit 1951,
zoals na correcties herdrukt in 2002 met uitgebreide index, 2004*

© 2004, Ahmadiyya Anjuman Isha'at Islam Lahore Inc., USA

P.O. Box 3370, Dublin, Ohio 43016, USA

Internet: www.muslim.org

Alle rechten voorbehouden over de gehele wereld.

*Aan de naleving van de copyright van dit werk, in gedrukte, elektronische en in
alle andere vormen, wordt strikt de hand gehouden door de uitgever.*

Nederland

Stichting Ahmadiyya Isha'at-i-Islam

Postbus 73857, 2507 AJ Den Haag, Nederland

Internet: www.moslim.org en www.moslim.nl

ISBN:

Hard cover USA: 0-913321-97-4

Nederland: 90-5268-010-8

ISBN 90-5268-010-8

9 789052 680101 >

Voorwoord

De *English Translation of the Holy Qur'ān with Commentary*, door Maulana Muhammad Ali (overleden in 1951), is sinds de eerste editie verscheen in 1917 door de hele wereld heen toegejuicht en heeft de status van een vermaarde klassieker in de religieuze literatuur. Het was de eerste Engelse vertaling door een moslim die algemeen beschikbaar was, en toegankelijk voor het Westen aangezien hij in Engeland was gedrukt. De verschijning was nog opmerkelijker daar deze plaatsvond in een tijd dat een bijzonder verwrongen, verkeerd begrepen en duister beeld van de Islam in het algemeen de overhand had. Dit zorgde voor een zeer vijandige stemming ten opzichte van dit sublieme geloof en de vooruitzichten voor haar vooruitgang.

Behalve dat het een baanbrekend werk was, zijn er verscheidene andere belangrijke factoren waarin deze vertaling met commentaar een uitmuntende en ongeëvenaarde positie inneemt. Twee kunnen er hier worden genoemd. Ten eerste presenteert hij het geloof van de Islam in zijn zuivere en oorspronkelijke vorm door de Korān zelf als de voornaamste bron te nemen, in plaats van hem te benaderen door het medium van latere interpretaties. Zo corrigeert hij de diepewortelde en wijdverspreide misvattingen over de islamitische leerstellingen en wordt duidelijk dat de Islam een volledig vredige en tolerante religie is, een geloof dat probeert te overtuigen en niet te dwingen en dat niet alleen begaan is met uiterlijke vormen maar ook met de innerlijke geest. Ten tweede heeft dit werk een onschatbare invloed gehad op het aantrekken van niet-moslims tot de Islām en heeft het ook moslims zelf gered van twijfel en teleurstelling, zoals is gebleken uit de grote hoeveelheid warm eerbetoon die het heeft gekregen.

Maulana Muhammad Ali reviseerde het hele werk grondig gedurende de laatste vijf jaar van zijn leven. De gereviseerde editie werd in 1951 gepubliceerd en werd door de jaren heen gevolgd door verscheidene herdrukken.

De invloed, het succes en de populariteit van dit werk waren zo enorm, dat er reeds vele jaren geleden inspanningen werden ondernomen om het in andere talen om te zetten. Recentelijk heeft de Ahmadiyya Anjuman Isha'at Islam Lahore Inc. USA deze inspanningen met hernieuwde energie opgepakt, en wordt er enthousiast gewerkt om dit boek beschikbaar te maken in steeds meer talen van de wereld.

Deze editie is geheel opnieuw gezet met een verbeterd ontwerp en indeling. Er is een nieuw systeem van voetnootnummering geïntroduceerd, wat de vertaling een overzichtelijker aanzien geeft en wat het vinden van voetnoten eenvoudiger maakt. Het nieuwe systeem wordt volledig uitgelegd in de *Verklaring van Referenties en Bronnen*. De Index is ook substantieel uitgebreid.

Wij bedanken Dr. Zahid Aziz uit Engeland voor het uitvoeren van de genoemde verbeteringen en herzieningen en voor het corrigeren van drukfouten in de vorige editie.

Wij eindigen hieronder met een aantal fragmenten uit het Voorwoord bij de herdruk van dit werk uit 1963, bijgedragen door Maulana Muhammad Yakub Khan, ooit Imām

van de Woking Muslim Mission in Engeland. Hij beschrijft de zeer grote dienst die Maulana Muhammad Ali de Islam heeft bewezen en zijn toewijding aan de zaak van de Heilige Korān.

Dr. Saeed Ahmad Khan
President, Ahmadiyya Anjuman Lahore, Pakistan

N.A. Faruqi
Vice-President, Ahmadiyya Anjuman Lahore, Pakistan
 Lahore, oktober 1990

Uit het Voorwoord bij de Engelse Editie van 1963
Door Maulana Muhammad Yakub Khan

De vertaling van Maulana Muhammad Ali markeert een definitieve mijlpaal in het inzicht in de Islam. Onder de moslimintelligentsia bracht het de geleidelijke achteruitgang van het geloof als gevolg van Westerse materialistische invloeden en de sceptische tendens van het Westerse filosofische gedachtegoed, zonder twijfel tot stilstand. Typerend voor deze reactie van de moslimgeest was de grootse dankbetuiging door een welbekende moslimdenker en schrijver, naar wie de auteur in zijn voorwoord verwijst, die zijn eigen redding uit de wildernis van het atheïsme toeschrijft aan deze vertaling.

In het gebied van Westerse wetenschap, is de invloed van deze Vertaling merkbaar aan de veranderde kijk op de Islam en de veranderde toon in literatuur over de Islam die sindsdien is verschenen. De allereerste indicaties van zulk een gezonde verandering komen we tegen in de geschriften van iemand met niet minder wetenschappelijke status dan H.G. Wells. In 1920, toen zijn werk *The Outline of History* verscheen, stond daar de gehele paragraaf 16 van hoofdstuk 3 in, zoals weergegeven in deze vertaling. Het werd omschreven als een voorbeeld van de Korāns “majestueuze uitingen uit de recente orthodoxe vertaling door de Maulvi Muhammad Ali”.

Het interpreteren van het Woord van God vraagt zonder twijfel om grote wetenschappelijke gaven. Maar het vraagt om veel meer dan wat de wetenschap kan bieden – de gave van innerlijke zuiverheid. Maulana Muhammad Ali hanteerde de pen van een wetenschapper met de hand van een heilige. Dit is het geheim van zijn Vertaling, waardoor deze uitgroeide tot een werkelijke spirituele macht en een baken van licht voor waarheidszoekers.

Vanuit het diepste van zijn geest was Maulana Muhammad Ali bijzonder religieus. Na het behalen van drie universitaire graden en met het vooruitzicht van een prachtige wereldse carrière aan zijn voeten, stelde hij zijn leven in dienst van de Islam. En met wat een toewijding! Voor dat doel nam hij, als een jongeman in zijn twintiger jaren, in 1902 de pen op en hanteerde deze een halve eeuw lang onophoudelijk, onvermoeibaar en met toewijding. Hij legde de pen pas neer toen deze daadwerkelijk bij hem werd weggegrist door de hand van de dood.

Het werk aan de eerste editie van de Engelse vertaling van de Korān kostte hem zeven lange jaren (1909–1916). De hoeveelheid oorspronkelijk onderzoek dat is gaan zitten in het achterhalen van de betekenis van de woorden en verzen, het vinden van de onderliggende zingeving van Delen en Hoofdstukken en de koppeling hiervan aan de voorafgaande en opvolgende tekst, zodat van de hele Korān duidelijk werd dat er een rode draad met een doorlopend thema doorheen liep – het is eenvoudigweg verbijsterend te bedenken dat al dit reusachtige en veeleisende werk door één man werd gedaan, dag in dag uit, zeven jaren lang. Maar dat is precies wat de vertaling van Maulana Muhammad Ali, toen deze uitkwam in 1917, maakte tot de zegen van de wetenschappelijke wereld in zowel het Westen als het Oosten. Het was een baanbrekende onderneming die geheel nieuwe paden betrad en het gezette patroon werd door alle volgende vertalingen van de Korān door moslims gevolgd. Hij weerlegt alle kritiek die tegen de Korān is opgevoerd. De Inleiding is een rijke bron aan informatie die licht werpt op alle in het oog springende kenmerken van een waarlijk Goddelijke religie. Er is geen poging tot boekenwijsheid of over-

dreven literaire toonzetting. Noch wordt er toegegeven aan vooropgezette populaire ideeën of wordt er gehengeld naar goedkope populariteit. Het is een loyale dienst aan het Woord van God die doelt op een scrupuleus eerlijke en getrouwe weergave.

Tegen de laatste jaren van zijn leven, toen de Vertaling al drie edities verder was en de Maulana zijn zeventiger jaren binnenstapte, voelde hij dat hij het de wereld schuldig was om haar de vruchten van zijn verdiepte inzicht in de waarheden van de Korān te schenken, dat hem was gebracht door verdere uitgebreide studie door de jaren heen. Opnieuw wierp hij zich in een andere lange periode van uiterst veeleisend werk om een herziene editie uit te brengen. Dit koste hem nog vijf jaar (1946–1951). Hij vergat dat hij niet langer een jongeman was. De inspanning bleek te veel voor hem te zijn, zodat hij de drukproeven in zijn ziektebed moest lezen, dat uiteindelijk zijn sterfbed werd.

“Bij aankomst van de drukproeven uit Engeland”, schrijven zijn biografen, “liet de Maulana het hoofd van zijn bed verhogen en corrigeerde hij met bevende handen de drukproeven en legde hij er de laatste hand aan”. De laatste drukproeven werden gecorrigeerd op 8 oktober 1951 en vijf dagen later blies hij zijn laatste adem uit. Hij stierf in het harnas, in dienst van de Korān.

De Korān beschrijft de strijd om de geest van de mensen als de hoogste *djihād*. Maulana Muhammad Ali was ongetwijfeld de grootste *moedjāhid* van zijn tijd voor de zaak van de Korān.

Woord van de Uitgever

In 1992 startte de Ahmadiyya Anjuman Isha'at Islam Lahore in opdracht van wijlen Hazrat Amier, Dr. Saeed Ahmad, het project om de tweede editie van Maulana Muhammad Ali's Engelse vertaling van de Heilige Korān naar het Nederlands te vertalen. Oorspronkelijk publiceerde Maulana Muhammad Ali dit monumentale werk, de Engelse Vertaling van de Heilige Korān met uitgebreid commentaar, in 1917. Dit werk was de eerste Engelse vertaling van de Heilige Korān door een moslim, die wijd en zijd te verkrijgen was in de Westerse wereld, en in die hoedanigheid vervulde hij de lang geleden uitgesproken wens van Hazrat Mirzā Ghulām Aḥmad (overl.1908), de *moedjaddid* (hervormer) van de veertiende eeuw Hidjra, om de voortreffelijke leerstellingen van de Islam aan het Westen te presenteren.

Deze eerste editie werd in 1934 in het Nederlands vertaald door een van de prominente oprichters van de Lahore Ahmadiyya beweging in Indonesië, de heer Soedewo. Dat de Almachtige Allah hem moge zegenen en hem het paradijs moge schenken voor deze grote dienst. Vervolgens echter, besloot Maulana Muhammad Ali op basis van zijn zeer toegenomen kennis van en inzicht in de Korān, die hij had verworven sinds de publicatie van de eerste editie, deze te reviseren. Hij bracht deze zware taak slechts dagen vóór zijn dood op 13 oktober 1951 tot een eind, en de tweede editie van de Engelse vertaling van de Heilige Korān werd gepubliceerd in 1953.

Aangezien er in 1992 bijna 40 jaar waren verstreken sinds de tweede gereviseerde Engelse editie werd gepubliceerd, werd de behoefte om deze editie ter beschikking te stellen aan het Nederlands sprekende publiek bijzonder dringend. Op dat moment trof de Ahmadiyya Anjuman Isha'at Islam USA voorbereidingen voor de vertaling van de Heilige Korān in het Koreaans. Toen wijlen Hazrat Ameer, Dr. Saeed Ahmad, mij vroeg om in plaats van een Koreaanse vertaling, de tweede Engelse editie van de Heilige Korān in het Nederlands uit te brengen omdat hiervoor een grotere behoefte bestond, werd de Koreaanse vertaling uitgesteld en werd het Nederlandse vertaalproject opgestart.

Na een zorgvuldige evaluatie van verscheidene kandidaten voor het vertaalproject, werd Drs. Jeroen Rietberg voor deze taak geselecteerd. Na een initiële periode van vertalen in Nederland werd hij voor zijn werk naar Engeland overgeplaatst waar, vanwege onvoorziene omstandigheden, het tempo waarin de vertaling vorderde afnam. Gelukkig verhuisde de vertaler in 1998 terug naar Almere, Nederland waar de heer Abdoel Saied Hoeseni (Zebier), die de vertaling controleerde en reviseerde, ook woonachtig was. Dit bleek een groot voordeel te zijn omdat het de heer Hoeseni mogelijk maakte frequent overleg met de vertaler te voeren. De heer Hoeseni, die momenteel voorzitter is van de Stichting Ahmadiyya Isha'at-i-Islam, is een toegewijde en enthousiaste Ahmadi die zich actief bezighoudt met publicaties en vertalingen. Hij heeft uitgebreide ervaring met het reviseren van boeken uit onze literatuur die vanuit het Engels en het Oerdoe zijn vertaald in het Nederlands. Door zijn kundigheid en ervaring op het gebied van reviseren en controleren is het tempo van de vertaling toegenomen. De vertaling is verschillende malen zorgvuldig gecontroleerd en gelezen door de heer Hoeseni, die vele uren heeft gevuld met overleg met de vertaler en onderzoek, om zo te bepalen wat de beste woorden waren voor

de vertaling. Deze revisie is door de heer Hoeseni geheel kosteloos uitgevoerd, uit liefde. Moge de Almachtige Allah de heer Hoeseni belonen en zegenen en zo ook zijn familie, die hem onder vele moeilijke omstandigheden hebben ondersteund bij deze moeilijke en tijdrovende taak. Ook ben ik al de mensen in Nederland, Suriname, Engeland en de Verenigde Staten die de heer Hoeseni hebben ondersteund in zijn werk bijzonder erkentelijk.

Tweederde deel van de kosten van de vertaling zijn betaald door wijlen Mian Zahur Ahmad, die de “senior vice president” was van de Central Anjuman Lahore Pakistan. Moge de Almachtige Allah hem belonen en hem het paradijs schenken voor deze genereuze donatie. Het resterende derde deel van de vertaalkosten en de kosten van het zetten zijn betaald door de USA Djamaat.

De kosten voor het drukken van deze eerste vijfduizend exemplaren worden gedragen door de heer Mohamed Sahief Sardar en zijn echtgenote Shafida Sardar. De heer Sahief Sardar is de zoon van de heer Noer Sardar, een van de oprichters van de Ahmadiyya Anjuman Isha‘at Islam in Nederland. Zijn genereuze en actieve deelname in het werk van de organisatie geeft blijk van zijn liefde voor de Islam en de Ahmadiyya beweging.

Naast andere vertaalprojecten van de Heilige Korān, was ik dicht betrokken bij de coördinatie van dit specifieke project en ben in dit kader verscheidene keren naar Nederland gereisd. De druk om de vertaling in een kort tijdsbestek te produceren was enorm. Wij hebben echter meer belang gehecht aan het geven van voldoende tijd aan de vertaler en de proeflezer om hun werk adequaat te kunnen doen, dan aan het natuurlijke verlangen om de vertaling zo snel mogelijk af te hebben. Het resultaat is een intensief onderzocht en nauwkeurig gelezen werk. Ik wil ook het excellente werk noemen dat is gedaan door de heer Ken White van U&I Type in Vancouver, Canada, die al het zetwerk op vriendelijke wijze met bijzonder veel geduld heeft gedaan. Alle zaken zijn in Handen van de Almachtige Allah, en alle projecten worden beëindigd op het moment van Zijn keuze aangezien Hij de Beste Weter is.

De leidende geest achter alle vertaalprojecten die zijn ondernomen door de USA Djamaat is onze wijlen Hazrat Amier, Dr. Saeed Ahmad Khan Sahib (moge de Almachtige Allah hem het paradijs schenken). Zonder zijn bedes, aanmoediging, advies en inspiratie zou dit werk niet mogelijk zijn geweest. Het is vanwege de bedes van deze bijzonder godvruchtige en rechtschapen man dat deze projecten nu worden verwezenlijkt; hij heeft de eed van trouw (*Bai‘at*) persoonlijk afgelegd in handen van Hazrat Mirzā Ghulām Ahmad, en voldeed aan alle voorwaarden van de eed om “De zaak van Religie boven wereldlijke aangelegenheden te stellen”.

Ook wil ik hier graag de bedes en de betrokkenheid noemen van onze huidige Amier en President Dr. Abdul Karim Saeed die, *Inshā Allāh*, ook de opening van de Nederlandse Heilige Koran in Nederland zal verrichten.

Moge de Almachtige Allah degenen die aan deze grootse *djihad* hebben meegewerkt zegenen en belonen, en ik eindig dit voorwoord met het welgemeend gebed

“O Allah help degenen die de religie van Mohammed (moge de Vrede en Zegeningen van Allah met hem zijn) helpen, en schaar ons onder hen...”

Āmin!

Samina Malik
Vice President Ahmadiyya Anjuman Isha‘at Islam Lahore, USA
14 september 2004

Publisher's Note

In 1992, at the behest of the late Hazrat Amier, Dr. Saeed Ahmad, the Ahmadiyya Anjuman Isha'at Islam Lahore Inc., USA undertook the project to translate the second edition of Maulana Muhammad Ali's English translation of the Holy Qur'an into Dutch.

Maulana Muhammad Ali originally published his monumental work, the English translation of the Holy Quran with an exhaustive commentary, in 1917. This was the first English translation of the Holy Qur'an by a Muslim to become widely available in the western world, and, as such, it fulfilled the long expressed wish of Hazrat Mirzā Ghulām Aḥmad (d.1908), the *mujaddid* (reformer) of the fourteenth century Hijra, to present the sublime teachings of Islam to the West.

This first English edition of the translation was translated into Dutch in 1934 by Mr. Soedewo one of the prominent founding members of the Lahore Ahmadiyya Movement in Indonesia. May Almighty Allah bless him and grant him paradise for this great service. Towards the closing years of his life, Maulana Muhammad Ali, citing the greatly increased knowledge and understanding of the Qur'an he had acquired since the publication of the first edition, decided to revise it. He finished this arduous task just days before his death on 13th October 1951, and the second edition of the English translation of the Holy Qur'an was published in 1953.

In 1992, as almost forty years had passed since the publication of the second revised English edition, the need to make it available to the Dutch speaking public was urgently felt. At that time the Ahmadiyya Anjuman Isha'at Islam Lahore Inc., USA was making arrangements for the translation of the Holy Qur'an into Korean. However, when the late Hazrat Ameer, Dr. Saeed Ahmad requested that instead of a Korean translation, a translation of the second edition into Dutch be done, as the need for it was greater, the Korean translation was put on hold and the Dutch translation project was started instead.

After careful evaluation of several candidates for the translation project, Mr. Jeroen Rietberg, M.A. was selected for this task. After an initial period of translating in Holland, he was transferred to England where, due to certain unforeseen circumstances, the pace of translation slowed. Fortunately, in 1998 Mr. Rietberg was transferred back to Almere, Holland where Mr. Abdoel Saied Hoeseni (Zebier), who was checking and proofreading the translation also resided. This proved to be extremely advantageous as it made it easier for Mr. Hoeseni to have frequent review sessions with the translator, Mr. Rietberg. Mr. Hoeseni, who is currently the President of the Stichting Ahmadiyya Isha'at-i-Islam is a devoted and enthusiastic Ahmadi who is very active in the translation and publication fields. He has extensive experience proofreading and checking our literature which has been translated from English and Urdu into Dutch. Under his capable and experienced proofreading and editing, the pace of the translation quickened. The translation has been thoroughly checked and proofread several times, with Mr. Hoeseni spending many hours in discussions with the translator and in research to select the most appropriate words to be used in the translation. This editing has been a labour of love for Mr. Hoeseni who has done it gratis. May Almighty Allah reward and bless Mr. Hoeseni and his family who supported him in this difficult and time consuming task. I would also like to acknowledge

the services of all the people in Holland, Suriname, United Kingdom and the USA who have assisted Mr. Hoeseni in his work.

Two thirds of the translation cost has been paid by the late Mian Zahur Ahmad, who was the Senior Vice President of the Central Anjuman Lahore, Pakistan. May Almighty Allah reward him and grant him paradise for this generous donation. The remaining one third of the translation cost and the entire cost of the typesetting has been paid by the USA Jamaat.

The printing cost of these first five thousand copies is being borne by Mr. Mohammed Sahief Sardar and his wife Shafida Sardar. Mr. Sahief Sardar is the son of Mr. Noer Sardar, one of the founding members of the Ahmadiyya Anjuman Isha'at Islam in Holland. His generous donations and active participation in the organization's work demonstrate his love for Islam and the Ahmadiyya Movement.

Along with other Holy Quran translation projects, I was closely involved in coordinating this particular project, and made several trips to Holland in this regard. The pressure to produce the translation in a short time frame was intense. However, providing ample time to the translator and proofreader for doing adequate work took precedence over the natural desire to have the translation completed as soon as possible. The result has been an intensively researched and thoroughly proofread work. I must also mention the excellent work done by Mr. Ken White of U&I Type, Vancouver Canada who did all the typesetting with such patience and grace. All affairs are in the Hands of Almighty Allah, and all projects are completed at the time of His choosing as He is the Best Knower.

The guiding spirit behind all of the translation projects undertaken by the USA Jamaat has been our late Hazrat Ameer, Dr. Saeed Ahmad Khan Sahib (may Almighty Allah grant him paradise). Without his prayers, encouragement, advice and inspiration, this work would not have been possible. It is because of the prayers of this extremely pious and righteous man, who personally took the pledge of fealty (*Bai'at*) at the hands of Hazrat Mirzā Ghulām Ahmad, and who fulfilled all the conditions of the pledge to "Hold the cause of Religion above worldly affairs", that these projects are now coming to fruition.

I would also like to mention the prayers and involvement of our present Ameer and President, Dr. Abdul Karim Saeed, who will, *Inshā Allāh*, be doing the opening of the Dutch Holy Quran in Holland.

May Almighty Allah Bless and Reward those who participated in this great jihād, and I end this foreword with the earnest prayer:

"O Allah help those who help the religion of Muhammad (may the Peace and Blessings of Allāh be upon him) and make us of them ..."

Āmin!

Samina Malik
Vice President Ahmadiyya Anjuman Isha'at Islam Lahore Inc., USA
September 14, 2004

Woord van de Vertaler

Toen ik bijna 15 jaar geleden aan boord ging van het vliegtuig naar Vancouver, dacht ik dat het belangrijkste gevolg van mijn negen maanden durende verblijf aan de University of British Columbia een doctoraal diploma in de Engelse letterkunde zou zijn. Ik had er geen enkel vermoeden van, dat mijn studie in Canada mij ook een van de meest gecompliceerde, tijdrovende, beangstigende maar toch ook intellectueel uitdagende taken zou brengen die ik tijdens mijn leven hoop te volbrengen: het bracht mij deze Nederlandse vertaling van de Heilige Koran.

Het was Samina Malik van de wereldwijde Lahore Ahmadiyya beweging in de Islam, die mij al die jaren geleden thuis in Rotterdam opbelde om mij te vragen of ik interesse zou hebben in het vertalen van de Heilige Koran. Niet beter wetend, liet ik haar weten over geen enkele kennis van de Arabische taal te beschikken, waarop zij antwoordde, “dat is fantastisch, het is Engels dat we nodig hebben”. Zij schatte mijn stilte die daarop volgde op de juiste waarde in (verbazing meer dan iets anders) en vulde het gat met een uiterst energieke uitleg van wat er van mij verwacht zou worden. Drie maanden later kwam zij bij mij op bezoek, samen met een aantal andere mensen waaronder de heer Zebier Hoeseni, de huidige voorzitter van de Stichting Ahmadiyya Isha’at-i-Islam. Het bezoek verliep uitstekend en ik voelde me vereerd te zijn uitverkoren om een van de meest gevierde wetenschappelijke werken in de moderne geschiedenis van de Islam te kunnen vertalen, *The Holy Qur’an with English Translation and Commentary* door de grote Maulana Muhammad Ali. Het Voorwoord en de Inleiding bij deze editie zetten de grootsheid van dit werk voldoende uiteen. Er is weinig dat ik daaraan toe kan voegen, anders dan dat het juist deze grootsheid is die het vertalen ervan in een andere taal soms tot een enigszins frustrerende taak maakt; het is eenvoudigweg onmogelijk om altijd recht te doen aan zijn genialiteit.

Het zou voor mij onmogelijk zijn geweest om deze enorme taak alleen tot een succesvol einde te brengen. Ik zou graag alle mensen in Nederland, Suriname, Engeland en de Verenigde Staten willen bedanken die waardevolle hulp hebben geleverd om dit werk tot een niveau te tillen dat ik alleen niet had kunnen bewerkstelligen. Er zijn echter een aantal namen waarvan ik denk dat ze apart genoemd dienen te worden. Ten eerste Heleen Bronder, die veel werk heeft verricht aan de voetnoten en wier kennis van de Nederlandse taal en grammatica niet gemist had kunnen worden. Ten tweede, de onvermoeibare Zebier Hoeseni die de belangrijkste redacteur van deze uitgave is geweest en wiens invloed op dit boek nooit onderschat mag worden. Door de jaren heen, maar vooral tegen het einde van het project, heeft hij vele lange uren gewerkt met slechts één doel in gedachten: om dit bijzonder belangrijke werk zo perfect te maken als menselijkerwijs mogelijk is. Tegen het einde werd hij door het enorme volume aan werk letterlijk uit zijn studeerkamer verdreven de huiskamer in, die er tegen die tijd uitzag als een soort van crisiscentrum, met verschillende PC’s, enorme stapels papier en boeken, pennen, paperclips, gele stickers en met grote regelmaat een of meerdere familieleden en een vriend om hem te helpen. Wanneer u mij nog aan deze chaos toevoegt, zult u begrijpen waarom de bijzonder gastvrije en makkelijke mevrouw Safoera Hoeseni blij zal zijn haar huis weer terug te hebben wanneer dit project achter de rug is. Ik heb niets dan respect voor hen beiden. Als laatste wil ik mijn vrouw Jacqui noemen, die op haar eigen wijze een belangrijke

bijdrage heeft geleverd door te aanvaarden dat ik een aantal jaren lang, een groot deel van mijn vrije tijd heb besteed aan dit werk.

Hoewel deze vertaling veel meer tijd heeft gekost dan oorspronkelijk de bedoeling was (en ik bied mijn verontschuldigen aan aan iedereen die er zo lang op heeft moeten wachten) en het soms moeilijk was om het in mijn overvolle leven in te passen, kan ik mij uiteindelijk slechts gelukkig prijzen dat ik ben verkozen voor deze taak en dat ik haar af heb mogen maken. Hiervoor wil ik de Lahore Ahmadiyya beweging in het algemeen en mevrouw Samina Malik in het bijzonder, bedanken voor hun geduld en vertrouwen.

Vertalen is een proces van aaneengeschakelde keuzes. Soms zijn de keuzes die gemaakt moeten worden eenvoudig, een zaak van de goede keuze maken in plaats van de foute. De meeste keuzes zijn echter veel genuanceerder. Het was mijn taak om het Engels (niet het Arabisch) te vertalen in modern, begrijpelijk Nederlands, waarbij ik zo dicht mogelijk bij het oorspronkelijke Engels moest blijven, vooral in de Koranverzen. Het resultaat is een balans tussen deze twee doelstellingen. Ik heb altijd getracht om modern Nederlands te schrijven en ben daar slechts van afgeweken wanneer de Nederlandse grammatica of uitdrukking te veel afweek van het oorspronkelijke Engels. Alleen wanneer er sprake was van dualiteit in het oorspronkelijke Engels, zijn er keuzes gebaseerd op het Arabisch of, soms, op Maulana Muhammad Ali's vertaling in het Oerdoe van de Heilige Koran, de *Bajān oel-Qoer'ān*.

Aangezien niet alle beslissingen in taal worden bepaald door grammatica, maar ook door sociale interactie, moesten er ook op dit vlak keuzes worden gemaakt. De moeilijkste keuze, die daarom hier wordt genoemd, is de keuze in het gebruik van de Nederlandse persoonlijke voornaamwoorden "u" (formeel) en "jij" (informeel). Daar waar de Engelse taal slechts het neutrale "you" kent, heeft de Nederlandse taal de optie om "u" of "jij" te gebruiken, afhankelijk van de sociale omstandigheden. Aangezien sociale relaties en regels minder stringent zijn geworden gedurende de afgelopen decennia, geldt dit ook voor het gebruik van het formele voornaamwoord "u". Op dit moment is het gebruik van het woord "u" in de Nederlandse taal subjectief, willekeurig en sterk afhankelijk van wie er spreekt in welke omstandigheid. Wel is het duidelijk dat de taal als geheel informeler aan het worden is, en dat het gebruik van het woord "jij" de overhand krijgt. Voor de vertaling had ik drie mogelijkheden: 1) alleen het woord "u" gebruiken, wat het risico met zich meebrengt dat het al snel archaisch zal gaan klinken of 2) het huidige taalgebruik volgen en arbitraire en subjectieve keuzes maken wanneer het voornaamwoord "jij" te gebruiken en wanneer "u" of 3) overal "jij" te gebruiken, wat momenteel nog het risico met zich meebrengt dat de toonzetting af en toe wat informeel kan lijken, maar waarschijnlijk steeds minder in de nabije toekomst. Om een consistent beeld te geven heb ik, in overeenstemming met de richting waarin de Nederlandse taal zich ontwikkelt, ervoor gekozen om overal "jij" te gebruiken, behalve in gevallen waar Allah wordt aangesproken. Hij is altijd U.

Ik hoop oprecht dat deze vertaling gelezen en gebruikt zal worden door zowel moslims als niet-moslims. Deze hoop komt niet voort uit enige behoefte aan erkenning, maar uit de overtuiging dat Maulana Muhammad Ali's heldere en uiterste deskundige stemgeluid veel begrip kan brengen in onze huidige, veelbewogen maatschappij. De mensen met wie ik de eer heb gehad te mogen werken de afgelopen jaren hebben mij een kant van religie in het algemeen en van de Islam in het bijzonder laten zien, die veelal niet wordt herkend in het Westen. Hun geloof leert tolerantie, liefde, respect en sociale gelijkheid, en zij handelen hier ook naar. De gedachte dat ik, op mijn eigen manier, aan dit gedachtegoed heb kunnen bijdragen door middel van deze vertaling, is lonend en rustgevend.

Jeroen Rietberg
 September 2004
 Almere, Nederland

Translator's Note

When I boarded the plane to Vancouver almost 15 years ago now, I thought the main result of my nine months stay at the University of British Columbia would be an MA in English literature. Little did I expect that my studies in Canada would also bring me one of the most complicated, time consuming, daunting yet intellectually satisfying tasks that I could have hoped to complete during my lifetime: it brought me this Dutch translation of the Holy Qur'an.

It was Samina Malik of the worldwide Lahore Ahmadiyya movement in Islam, who called me at my home in Rotterdam all these years ago, to ask me if I would be interested in translating the Holy Qur'an. Not knowing any better, I confessed to having no knowledge whatsoever of the Arabic language, to which she replied, "that is excellent; it is English that we need". She then took my silence for what it was (amazement more than anything else) and filled the gap with a highly energetic explanation of what would be expected of me. Three months later she together with several other people amongst whom was Mr. Zebier Hoeseni, the current president of the Stichting Ahmadiyya Isha'at-i-Islam visited me. The meeting went well, and I felt very honoured to have been selected for the task of translating from English to Dutch, one of the most celebrated scientific works in the modern history of the Islam, The Holy Qur'an with English Translation and Commentary by the great Maulana Muhammad Ali. The Foreword and Introduction to this edition sufficiently explain the magnificence of this work. There is little I can add to that, other than that it's very magnificence is what makes the task of translating it into a different language somewhat frustrating at times; it is simply impossible to always do justice to it's brilliance.

It would have been impossible for me to successfully complete this enormous task on my own. I would like to thank all the people in the Netherlands, Suriname, the United Kingdom and the United States who have rendered invaluable help to bring this work to a level I could not have achieved on my own. There are some names however, that I feel must be mentioned separately. Firstly there is Heleen Bronder, who has done much work on the footnotes and whose knowledge of Dutch grammar and spelling was indispensable. Secondly, there is the tireless Mr. Zebier Hoeseni who has been the chief editor of this edition and whose influence on this book should never be underestimated. Through the years, but especially at the end of the project, he has worked many long hours with only one goal in mind: to bring this extremely important work as close to perfection as is humanly possible. Towards the end the sheer volume of work literally drove him out of his study and into his living room, which by then had the look of a crisis centre with multiple PC's, large piles of paper and books, pens, paperclips, yellow stickers and, more often than not, one or two members of his family helping out. If you added me to the scene, you will understand why the wonderfully accommodating and easy-going Mrs. Safoera Hoeseni will be very glad to have her house back at the conclusion of this work. I have nothing but respect for the both of them. Last, but certainly not least, I would like to mention my wife Jacqui who has contributed in her own way by accepting that for years, most of my spare time was spent with this work.

Although this translation has taken much longer than was originally intended (and I apologise for that to all those who have been waiting for it for so long) and was at times very difficult to incorporate in my sometimes fast paced life, I can in the end only be delighted that I was chosen to have been appointed this task and have been allowed to finish it. For this, I would like to thank the Lahore Ahmadiyya movement, in general, and Mrs. Samina Malik in particular for their patience and trust.

Translating is a process of continuous choices. Sometimes the choices that have to be made are easy, a matter of making the right choices over the wrong ones. More often than not the choices are more nuanced. It has been my task to translate the English (not Arabic) into modern, understandable Dutch, staying as close as possible to the English original especially in the Qur'an verses. The result is a balancing act between these two goals. I have always aimed for modern Dutch, deviating only when Dutch grammar or expression would differ too much from the original English. Only in case of duality in the English translation, have choices been based on the Arabic or, sometimes, on Maulana Muhammad Ali's Urdu translation of the Holy Quran, the *Bayān ul-Qur'ān*.

As not all issues in language are ruled solely by grammar, but also by social interaction, choices in this area had to be made as well. The most difficult choice, and therefore the one that needs mentioning here, is the use of the Dutch personal pronouns "u" (formal) and "jij" (informal). Whereas the English language knows only the neutral "you", the Dutch language has the option of using either the formal or informal form. This choice is not governed by grammar, but rather by social circumstances. As social relations and rules have relaxed during the last decades, so have the rules for using the formal "u". At this point in time, the use of "u" in the Dutch language is arbitrary and subjective, and it is a known fact that the language as a whole is becoming more informal, favouring "jij" rather than "u". For the translation I had three choices: 1) to use the formal "u" all the time, which carried the risk of becoming archaic in the near future or 2) to follow the language and to make arbitrary and subjective choices, using "u" or "jij" depending on each individual situation or 3) to use "jij" throughout, risking too informal a tone of voice for the present, but probably not in the near future. For the sake of consistency and keeping in line with where I think the Dutch language is headed, I opted to use "jij" consistently, except in cases where Allah who is always "U" is addressed.

I sincerely hope that this translation will be read and used by both Muslims and non-Muslims. This is not out of any sense of self glorification, but because I feel Muhammad Ali's clear, authoritative voice can bring much understanding in today's troubled society. The people I have had the honour to work with these years, have shown me a side of religion in general and of Islam in particular that is not often recognised in the West. Their faith teaches tolerance, love, respect and social equality. The thought that I, in my own way, may have contributed to that through this translation, is a very rewarding and comforting one.

Jeroen Rietberg
September 2004
Almere, Netherlands

Inhoudsopgave

Voorwoord	I-1
Woord van de Uitgever	I-5
Publisher's Note	I-7
Woord van de Vertaler	I-9
Translator's Note	I-11
Voorwoord bij de Herziene Editie	I-15
Translitteratie van Arabische Woorden	I-23
Verklaring van Referenties en Bronnen	I-27
Inleiding	I-31
1. <i>De Heilige Korān en zijn onderverdeling</i>	I-31
2. <i>De grootste spirituele macht ter wereld</i>	I-37
3. <i>Verhouding tot eerdere geschriften</i>	I-42
4. <i>Een ruimdenkende kijk op andere religies</i>	I-45
5. <i>Leven na de dood</i>	I-49
6. <i>De positie van de vrouw</i>	I-57
7. <i>Zuiverheid van de Korānische tekst:</i>	
7.1: Ieder deel van de Heilige Korān werd opgeschreven zoals het werd geopenbaard	I-60
7.2: De hele openbaring werd uit het hoofd geleerd	I-65
7.3: De rangschikking van de verzen en de hoofdstukken was het werk van de profeet zelf	I-70
7.4: Abōe Bakr bracht originele geschreven manuscripten van de Korān bijeen	I-77
7.5: 'Oethmān gaf opdracht tot het maken van meerdere exemplaren van de originele verzameling van Abōe Bakr	I-81
7.6: Verschillende leeswijzen	I-85
Inhoudsopgave van de Heilige Korān	I-91
DE HEILIGE KORĀN	1
Uitleg van Arabische Woorden en Uitdrukkingen	1357
Index	1365
Alfabetische Lijst van Sōerah's	1418

Voorwoord bij de Herziene Editie

Sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog, is er vraag geweest naar een herziene editie van mijn Engelse vertaling van de Heilige Korān met bijhorend Commentaar. De omstandigheden zijn zozeer veranderd sinds ik in 1909 voor het eerst aan dit werk begon, dat ik zelf de noodzaak zag voor een herziene editie. In feite is het niet alleen de verandering in omstandigheden die vroeg om een herziening. Gezien het feit dat ik mij dag en nacht heb beziggehouden met verder onderzoek in dezelfde richting en de Heilige Korān, de *Ḥadīth* en andere religieuze literatuur van de Islām heb bestudeerd, is mijn eigen kennis omtrent het Heilige Boek sinds die tijd enorm toegenomen. Gedurende de tussentijdse periode van ongeveer 33 jaar — de eerste editie werd in 1917 gepubliceerd — heb ik een belangrijke bijdrage geleverd aan de religieuze literatuur van de Islām, zowel in het Engels als in het Oerdoe. Na de Engelse Vertaling, schreef ik een omvangrijk Commentaar van drie volumes in het Oerdoe, de *Bajān al-Qoer'ān*, en dit heeft mij nog zeven jaar beziggehouden. Het omvat meer dan 2.500 bladzijden, en verklaart veel meer dan de voetnoten in de Engelse Vertaling. Gedurende dezelfde periode schreef ik ook een biografie van de Heilige Profeet in het Oerdoe, die later in het Engels is vertaald onder de titel *Muḥammad the Prophet*. Enige tijd later werd er een geschiedenis van het vroege Kalifaat uitgegeven, zowel in het Oerdoe als in het Engels. Rond het jaar 1928 werd er een verkorte versie van de Engelse Vertaling gepubliceerd, zonder de Arabische tekst en met ingekorte voetnoten. Daarna kwam de vertaling in het Oerdoe van de *Ṣaḥīḥ Boechāri*, de welbekende verzameling van *Ḥadīth*, met bijhorend Commentaar. In 1936 werd er nog een omvangrijk werk gepubliceerd in het Engels, *The Religion of Islām*, dat volledige informatie bevat over vrijwel alle hedendaagse islamitische vraagstukken. Hier werden na 1940 *The New World Order*, *A Manual of Ḥadīth* en *The Living Thoughts of the Prophet Muḥammad* aan toegevoegd.

Vanwege de uitgebreide studie die nodig was om bovengenoemde werken te kunnen schrijven, was ik van mening dat ik zelf meer licht had ontvangen en dat ik het Engels sprekende deel van het publiek, dat verspreid is over een groot deel van de wereld, als vanzelfsprekend een dieper inzicht in de Heilige Korān kon geven dan dat ik dat in mijn jongere jaren had gedaan. Ergens laat in 1946 begon ik de vertaling met Commentaar van de Heilige Korān te herzien. Het jaar 1947 was echter een kritiek jaar voor het Indo-Pakistaans subcontinent, en op 29 augustus 1947 moest ik voor mijn leven vluchten uit Dalhousie, waar ik gedurende de zomermaanden gewoon was te werken. Het literaire werk dat ik daar deed, leed daar zeer onder. Ik pakte dit echter later weer op in Quetta, waar ik de zomer van 1948 doorbracht. Voordat ik enige vooruitgang kon boeken, werd ik echter ernstig ziek en moest het werk wederom meer dan zes maanden worden uitgesteld. Rond het midden van 1950 was het manuscript gereed, maar in Karachi, waar ik toen aan het werk was, werd ik overvallen door een andere ernstige ziekte. Ik werd echter gespaard door Gods goedgunstigheid, zodat ik het werk van de drukpers kon zien komen en in staat was om de laatste verbeteringen door te voeren; misschien ook om zo de zaak van de Waarheid verder te kunnen dienen. Hoewel ik nog steeds bedlegerig ben, ben ik in staat om door de proeven heen te gaan en de Inleiding te herzien.

Voordat ik inga op de veranderingen die ik in de Herziene Editie heb doorgevoerd,

wil ik een aantal alinea's citeren uit het oude voorwoord, die ingaan op de belangrijkste kenmerken van deze Vertaling:

“Over de vertaling hoef ik niet te veel te zeggen. Dat er, ondanks bestaande vertalingen, behoefte was aan een vertaling van het Heilige Boek van de Islām met volledig verklarende voetnoten uit de pen van een moslim, wordt algemeen erkend. Of deze vertaling aan deze behoefte voldoet, zal door de tijd heen moeten blijken. Ik moet echter zeggen dat ik geprobeerd heb om dichterbij de Arabische Tekst te blijven dan alle bestaande Engelse vertalingen. Het zal duidelijk worden dat tussengevoegde woorden om de betekenis van het origineel te verklaren over het algemeen zijn vermeden, en dat waar dit nodig is — en dit is zeldzaam — zij tussen haakjes gedrukt staan. Waar ik afwijk van de gewone of primaire betekenis van een woord, is de reden hiervoor terug te vinden in een voetnoot en worden er voldoende bronnen geciteerd.

“Er zijn een aantal vernieuwende kenmerken in deze vertaling. De Arabische tekst is toegevoegd, waarbij de vertaling en de tekst in kolommen tegenover elkaar staan. Ieder vers begint, zowel in de Tekst als in de vertaling, met een nieuwe regel en de verzen zijn genummerd om verwijzingen eenvoudiger te maken. Benodigde uitleg wordt gegeven in voetnoten en over het algemeen worden er bronnen geciteerd of redenen gegeven voor de mening die tot uiting komt. Dit maakte het werk zeer arbeidsintensief, maar ik heb deze arbeid verricht om het werk tot een werkelijke bron van voldoening te maken voor degenen die anders misschien sceptisch zouden staan tegenover de vele verklaringen die nieuw zullen lijken voor de gemiddelde lezer. Ik heb geprobeerd om in de voetnoten niet in herhaling te vervallen, door te verwijzen naar eerdere noten wanneer herhaling noodzakelijk was. Ik moet echter toegeven dat deze verwijzingen verre van volledig zijn. Wanneer de betekenis van een woord in een noot is uitgelegd, heb ik het, behalve in uitzonderingsgevallen, niet nodig gevonden om hiernaar terug te verwijzen. Voor het gemak van de lezer heb ik echter een lijst van Arabische woorden met hun uitleg toegevoegd, en de lezer kan hierop terugvallen wanneer dit nodig is.

“Behalve voetnoten worden er uitgebreide inleidingen gegeven aan het begin van ieder hoofdstuk. Deze inleidende noten geven een samenvatting van de hoofdstukken per paragraaf, en verduidelijken tegelijkertijd de samenhang tussen paragrafen binnen een hoofdstuk, maar ook tussen de hoofdstukken zelf. Dit is een geheel nieuw element in de vertaling en ik hoop dat het na verloop van tijd van dienst kan zijn bij de uitroeiing van het idee dat op dit moment in zwang is, namelijk dat er geen rangschikking zou bestaan in de verzen en hoofdstukken van de Heilige Korān. Het is zeer waar dat de Korān de verschillende onderwerpen niet classificeert en ze niet apart per paragraaf of hoofdstuk behandelt. De reden hiervoor is dat de Korān geen wetboek is, maar in essentie een boek bedoeld voor de morele en geestelijke vooruitgang van de mens. Daarom zijn de macht, de verhevenheid, de grootsheid en de glorie van God, zijn belangrijkste thema's. De sociale wetten die in het Boek worden genoemd, zijn ook bedoeld om de morele en geestelijke vooruitgang van de mens te bevorderen. Maar dat er sprake is van een rangschikking zal zelfs de meest oppervlakkige lezer van de inleidingen tot de hoofdstukken duidelijk worden. Verder zal worden opgemerkt dat de Makkah- en Madīna-openbaringen op prachtige wijze met elkaar zijn verbonden, en dat er groepen hoofdstukken zijn die ongeveer tot dezelfde tijd behoren of die hetzelfde onderwerp behandelen. De inleidende noten geven ook aan of een bepaald hoofdstuk in Makkah of in Madīna werd geopenbaard, en tot welke periode het waarschijnlijk behoort. Exacte data en de specifieke volgorde waarin de verschillende hoofdstukken werden geopenbaard, berusten meestal slechts op gissingen en daarom ben ik deze nutteloze taak uit de weg gegaan.

De verwijzingen naar de bronnen die in de noten worden geciteerd, worden uitgelegd in de Verklaring van Referenties en Bronnen. Van de commentatoren heb ik het meest gebruik gemaakt van de omvangrijke commentaren van Ibn Djarir, Imām Faḥr al-Dīn Rāzi, Imām Athīr al-Dīn Abū Ḥajjān en de kortere maar zeker niet minder waardevolle commentaren van *Zamachshari*, *Baiḍāwī* en *Djāmi* 'al-Bajān van Ibn Kathīr. Onder de lexicons zijn *Tādj al-'Arōes* en de *Lisān al-'Arab* omvangrijke standaardwerken en deze

heb ik uitgebreid geraadpleegd. Het kleinere werk van Imām Rāghib Iṣfahānī, dat bekendstaat als *Moefradāt fi ʿGharīb al-Qoer’ān*, heeft echter een grote bijdrage geleverd en waar het de Korān betreft, bezet het zonder twijfel de eerste plaats onder de standaardwerken in Arabische lexicologie. De waardevolle woordenboeken die betrekking hebben op de Ḥadīth, de *Nihājah* van Ibn Athīr en de *Madjma’ al-Bihār*, hebben ook in grote mate bijgedragen in de uitleg van vele moeilijke vraagstukken. Het zal echter duidelijk worden dat ik vaker heb gerefereerd aan het *Arabic-English Lexicon* van Lane, een werk waarvan de waarde voor de Engelse student van Arabisch nauwelijks overschat kan worden. Dit heb ik met opzet gedaan, zodat de lezer van deze vertaling de mogelijkheid heeft om terug te vallen op een werk dat eenvoudig te verkrijgen is. Het is betreurenswaardig dat de grote schrijver niet werd gespaard om zijn werk te volmaken, maar tot en met de letter *fā*, mag de wereld Lane zeer dankbaar zijn. Behalve commentaren en lexicons, heb ik ook historische en andere werken geraadpleegd. Van de verzamelingen van Ḥadīth heb ik de *Boechārī*, *Kitāb al-Tafsīr*, of het hoofdstuk dat het commentaar op de Heilige Korān bevat, constant voor mij gehad. Ik heb echter ook de rest van de *Boechārī* en andere betrouwbare verzamelingen van Ḥadīth geraadpleegd. Als laatste heeft de grootste religieuze leider van deze tijd, Mirzā Ghulām Aḥmad uit Qadian, mij geïnspireerd met alles wat goed is in dit werk. Ik heb gretig gedronken uit de fontein van kennis die deze grote Hervormer — Moedjaddid van de huidige eeuw en grondlegger van de Aḥmadiyyah Beweging — heeft doen stromen. Er is nog iemand wiens naam ik in dit verband moet noemen, de nu overleden Maulawī Ḥakīm Nūr al-Dīn, die gedurende zijn laatste, lange, ziekbed met veel geduld het grootste deel van de verklarende noten heeft doorgelezen en die vele waardevolle suggesties heeft gedaan. Aan hem is de moslimwereld zondermeer grote dank verschuldigd als de voorloper van de nieuwe stap in de uitleg van de Heilige Korān. Hij heeft zijn werk gedaan en is in alle stilte overleden, maar het is een feit dat hij zijn hele leven heeft besteed aan het bestuderen van de Korān, en dat hij gerangschikt moet worden onder de grootste uitleggers van het Heilige Boek.

“Het belangrijkste principe waar ik mij in mijn interpretatie van de Heilige Korān aan gehouden heb, is dat geen woord in het Heilige Boek zo geïnterpreteerd mag worden dat het in tegenspraak is met de meest duidelijke leerstelling van de Heilige Korān. Dit is een principe waar het Heilige Woord zelf de aandacht op vestigt in 3:7; zie 3:7a. Deze regel vormt de basis voor mijn interpretatie van de Korān, en het is een zeer gedegen basis wanneer we bedenken dat de Heilige Korān metaforen, parabelen en allegorieën gebruikt, naast duidelijke leerstellingen. De Gebruiken (*Soennah*) en Uitspraken van de Heilige Profeet vormen het beste commentaar op het Heilige Woord, wanneer deze tenminste zijn opgenomen in betrouwbare geschriften. Ik heb daar dan ook zeer veel belang aan gehecht. Eerdere bronnen heb ik ook in hun waarde gelaten, maar verslagen en verklaringen die de Korān zelf tegenspreken kunnen alleen maar worden verworpen. Ik heb mij ook gehouden aan de regel die stelt dat in alle gevallen die betekenis moet worden aangehouden die het best binnen de context past. De enige andere beperking die ik mijzelf heb opgelegd, is dat het gebruik van dat woord in die betekenis wordt toegestaan door de Lexicons of door de Arabische literatuur. Bestaande vertalingen hebben mij erg geholpen, maar ik heb een interpretatie pas gebruikt nadat ik daar zelf geheel tevreden mee was en nadat ik toegang had gevonden tot originele bronnen. Veel van de verhalen die over het algemeen door de commentatoren worden aanvaard, zal men niet terugvinden in mijn commentaar, behalve in die gevallen waar er voldoende historisch bewijs is, of wanneer het verhaal wordt ondersteund door een betrouwbare uitspraak van de Heilige Profeet. Naar mijn mening was de stroom van bekeerlingen uit het Judaïsme en het Christendom naar de Islām er verantwoordelijk voor dat veel van deze verhalen werden opgenomen in de Islāmitiesche literatuur. Hier wil ik aan toevoegen dat de huidige tendens van moslimtheologen, om de commentaren uit de Middeleeuwen te beschouwen als de definitieve interpretatie van de Korān, zeer schadelijk is. Dit snijdt immers de weg af naar een schat aan kennis, die wordt onthuld wanneer het Heilige Boek in het nieuwe licht wordt geïnterpreteerd. Het zou zeker zonde zijn om het werk van de oude commentatoren te negeren. Een studie hiervan laat namelijk ook zien hoe vrij zij het Heilige Boek becom-

mentarieerden. De grote dienst die zij de zaak van de Waarheid hebben bewezen zou zeker voor de wereld verloren zijn gegaan als zij, net als de meeste theologen in deze dagen, ervan uit waren gegaan dat hun voorgangers de laatste en definitieve woorden over de uitleg van de Korān hadden gesproken.”

Het doet mij zeer veel genoegen dat een groot aantal van de bijzondere kenmerken van mijn Vertaling, zoals die hierboven staan vermeld, zijn overgenomen door latere moslimvertalers van de Heilige Korān. Vooral de inleidende noten die een korte samenvatting geven van ieder hoofdstuk en die duidelijk maken wat het verband is met wat er aan het hoofdstuk voorafging, worden zeer gewaardeerd. Zelfs waar het de interpretatie betreft, worden de meeste van mijn standpunten door hen aanvaard. De volgende citaten uit *The Moslem World*, Juli 1931, het kwartaalblad van de Eerwaarde Zwemer, zijn in dit verband erg interessant:

“Een gedetailleerde vergelijking van de vertaling van de heer Pickthall met die van de Ahmadiyya vertaler, Maulvi Muhammad Ali, maakt zondermeer duidelijk dat het werk van de heer Pickthall niet veel meer is dan een revisie van de Ahmadiyya versie” (p. 289).

“Wij hebben ongeveer veertig verzen uit het tweede hoofdstuk, zestig verzen uit het derde, veertig verzen uit het negentiende en de laatste vijftien hoofdstukken in hun geheel, nauwkeurig onderzocht, en hebben zijn weergaven vergeleken met die van Sale, Rodwell, Palmer en Muhammad Ali, en ook met het Arabisch. Uit dit gedegen onderzoek moesten wij concluderen dat de vertaling van de heer Pickthall, in de gedeelten van zijn boek die wij hebben onderzocht, sterk overeenkomt met de versie van Muhammad Ali. Het verschil tussen de twee versies schuilt in veel van de passages slechts in het woordgebruik.” (p. 290).

“Wanneer wij de bovenstaande passage (3:57-63) vergelijken met de versies van S, R en P, dan zal duidelijk worden dat de heer Pickthall veel dichter tegen MA aanzit, dan tegen enige van de drie eerdergenoemde vertalers. Zo krijgt men de indruk dat, hoewel hij hier en daar een woord van R en P gebruikt zal hebben, hij hen lang niet zo nauwkeurig gevolgd heeft als dat hij MA gevolgd heeft” (p. 292).

“De afhankelijkheid van de heer Pickthall van het werk van MA wordt ook duidelijk uit de voetnoten. Degenen die deze voetnoten vergelijken met de noten in de 1920-editie van MA, die zijn commentaar bevat, zullen zien dat door het tweede hoofdstuk heen, bijna iedere voetnoot is gebaseerd op het Ahmadiyya Commentaar” (p. 293).

“Wij denken dat het de lezer nu duidelijk zal zijn hoeveel de heer Pickthall verschuldigd is aan de vertaling van Muhammad Ali, niet alleen vanwege zijn voetnoten, maar ook vanwege de vertaling zelf” (p. 293).

“Door deze twee passages te vergelijken met de vertaling van de heer Sarwar, die op p. 133 van het vorige nummer van dit tijdschrift staat, wordt het duidelijk dat zowel de heer Sarwar als de heer Pickthall MA zeer nauwkeurig hebben gevolgd” (p. 294).

“In de passages die wij tot in detail hebben onderzocht, namelijk de verzen aan het begin van de tweede, de derde en de negentiende soera’s, en de laatste vijftien, volgt de vertaling van de heer Pickthall MA zo nauwkeurig, dat het moeilijk is om er enige sporen van origineel werk in terug te vinden” (p. 297).

Dergelijke meningen zijn door andere schrijvers naar voren gebracht. Zo noemt de schrijver van *Islam in Its True Light* deze vertaling “een leidende ster voor volgende soortgelijke moslimwerken” (p. 69), en zegt hij dat zowel de heer Sarwar als de heer Pickthall deze Vertaling zeer nauwkeurig hebben gevolgd. De reden hiervoor hoeft men niet ver te

zoeken. Mijn werk was zeer arbeidsintensief. Voor iedere weergave of verklaring moest ik verzamelingen van *Ḥadīth*, *Lexicons*, *Commentaren* en andere belangrijke werken doorzoeken, en ieder standpunt dat ik naar voren heb gebracht is onderbouwd door citaten uit de relevante bronnen. Er zijn in het verleden verschillen van mening geweest, en deze zullen er ook in de toekomst nog zijn, maar voor ieder verschil heb ik een bron geciteerd die mijn mening onderbouwt. Daarnaast heeft het principe dat ik in deze Vertaling en het Commentaar heb aangehouden, namelijk dat ik de oplossing voor problematische punten altijd in eerste instantie in de *Korān* zelf heb gezocht, ervoor gezorgd dat ik zeer dicht bij de waarheid ben gebleven. Degenen die de *Korān* nauwkeurig bestuderen, zullen dan ook zeer weinig gelegenheden tegenkomen waar zij met mij van mening over kunnen verschillen. De christelijke schrijver van het artikel in *The Moslem World* waaruit ik eerder heb geciteerd, besluit zijn artikel met de volgende woorden:

“Men hoeft niet lang te lezen in de vertaling van Maulvi Muhammad Ali of in zijn noten, om ervan overtuigd te raken dat hij, voordat hij begon met zijn werk aan de *Korān*, reeds zeer belezen was in de Arabische Bronnen die op p. lx worden genoemd, en waar hij in zijn noten met grote regelmaat naar verwijst. Daarnaast maken zijn verwijzingen naar het *Lexicon* van Lane duidelijk dat hij in het geheel niet onkundig was van ontwikkelingen in de Europese wetenschap” (p. 303).

En dan wordt er toegevoegd:

“Het is betreurenswaardig dat zijn werk dermate doordrenkt is van de eigenaardige doctrines van de Ahmadiyya groep en een bittere veroordeling van de Christelijke leer, dat het de resultaten van zijn Oosterse wetenschap ernstige schade toebrengt.”

Ik moet hieraan toevoegen dat ik niet slechts mijn voordeel heb gedaan met de Europese wetenschap door terug te vallen op het *Lexicon* van Lane. Negen jaar voordat ik begon aan deze vertaling, hield ik mij bezig met een studie van ieder aspect van Europese kritiek op zowel de *Islām* als op het Christendom en op religie in het algemeen. Ik moest mij vooral met deze onderwerpen bezighouden in *The Review of Religions*, waar ik hoofdredacteur van was. Ik had zo dus de gelegenheid om zowel de hogere kritiek op religie afkomstig van gevorderde denkers door te nemen, als de wat meer kortzichtige kritiek op de *Islām* afkomstig van christelijke missionarissen, die geen oog hadden voor de bredere grondbeginselen van de *Islām* en zijn kosmopolitische leerstellingen, en voor de ongekende hervormingen die de *Islām* teweeg had gebracht. De verwijzing naar Ahmadiyya doctrines is echter alleen maar valse propaganda. Het geloof in de *Islām* is één, en alle groeperingen binnen de *Islām* zijn één waar het de essentiële principes van de *Islām* betreft. Er bestaan verschillen in de interpretatie, maar die houden allemaal verband met punten van ondergeschikt belang. Het feit dat de christelijke recensent “de eigenaardige doctrines van de Ahmadiyya groep” in één adem noemt met “een bittere veroordeling van de Christelijke leer”, maakt duidelijk waar het hem werkelijk om gaat. Waar het de onwarse kerkelijke doctrines van de Drieëenheid, het Zoonschap en de Verlossing door het zoenoffer van Christus betreft, worden deze doctrines in duidelijke bewoordingen op een dermate nadrukkelijke wijze veroordeeld in de *Korān* zelf, dat geen commentator hier bitter over hoeft te zijn. Wat de christelijke missionaris aanstootgevend vindt, en wat hij de “eigenaardige doctrines van de Ahmadiyya groep” noemt, is slechts de mening dat Jezus Christus niet in lichaam ten hemel is gevaren en dat hij daar niet levend is, maar dat hij een natuurlijke dood is gestorven, net als andere profeten. Er is geen enkele *doctrine* in de religie van de *Islām*, waarin deze Vertaling verschilt van orthodoxe meningen. Ik hoop dat niemand het mij kwalijk neemt, wanneer ik dit punt op wil helderen aan de hand van een citaat van de heer Pickthall uit zijn recensie van mijn boek *Religion of Islām* in de *Islāmic Culture* van oktober 1936:

“Waarschijnlijk is er niemand in leven die zich langer of op meer waardevolle wijze heeft ingezet voor de zaak van de islamitische wederopbloei dan Maulvi Muhammad Ali uit Lahore. ... Naar onze mening is dit huidige boek zijn beste

werk ... Het is een beschrijving van Al-Islām door iemand die zeer belezen is in de Soennah, die zich zorgen maakt over de schande van de moslimdecadentie van de laatste vijf eeuwen en die in zijn hart de hoop op een wederopbloei draagt, waarvan nu de tekenen overal zichtbaar worden. Zonder ook maar enigszins af te wijken van het traditionele standpunt aangaande aanbidding en religieuze plichten, legt de schrijver een weid gebied open waarbinnen veranderingen wettig, en misschien zelfs wenselijk zijn. De wetten en handelingen binnen dit gebied zijn namelijk niet gebaseerd op een verordening uit de Korān of op een bevel van de Profeet (p. 659).”

De heer Pickthall was een orthodoxe moslim, en wat hij heeft gezegd over *The Religion of Islām*, geldt ook voor deze Vertaling. Zij wijkt in het geheel niet af van de hoofdzaken van de Islām, en de Vertaling bevat niets dat ingaat tegen de mening van de grote Imāms en de geschoolde *Ahl Soennah* die eraan vooraf zijn gegaan. Dat er meningsverschillen zijn geweest over de interpretatie van de Heilige Korān tussen de belangrijkste commentatoren en zelfs tussen de Gezellen van de Heilige Profeet en de grote Imāms, kan niet worden ontkend. Maar deze verschillen hebben geen betrekking op de essentiële elementen in het geloof van de Islām, waar alle moslims het over eens zijn. Zij raken slechts minder belangrijke en secundaire elementen. Alle moslims geloven in de eenheid van God en in het profetschap van Mohammed. Zij geloven in alle profeten van God en in Zijn Boeken. Zij geloven dat de Goddelijke openbaring met de Profeet Mohammed werd vervolmaakt, en dat hij dus de laatste profeet is – *Chātām al-Nabijjīn* – na wie geen profeet meer zal komen, en dat de Heilige Korān de laatste Goddelijke boodschap is, gericht aan de gehele mensheid. Al deze leerstellingen komen duidelijk tot uitdrukking in mijn vertaling en in de verklarende noten.

De enige zaak van gewicht waarvan gezegd kan worden dat ik daarin van mening verschil met de meerderheid, houdt verband met de dood van Jezus Christus. In de eerste plaats is het echter zo, dat het geloof dat Jezus ergens in de hemel in leven is, nooit een essentieel onderdeel is geweest van de Islām. Dit idee heeft nooit deel uitgemaakt van de religieuze doctrines van het geloof van de Islām. Er zijn moslims die nog steeds geloven dat er vier profeten in leven zijn, *Chidr*, *Idrīs*, *Elia* en Jezus Christus, maar dat is geen geloofsartikel voor enige moslim. Vele geleerde moslims gaan ervan uit dat dit geloof, wat betreft de eerste drie, gebaseerd is op Israëlitische verhalen en dat er niets in de Heilige Korān of in de authentieke *Ḥadīth* wordt vermeld dat dit geloof zou ondersteunen. Zij worden om deze reden niet bestempeld als onorthodox. Waarom zou deze vertaling dan moeten worden gezien als onorthodox omdat het hetzelfde zegt over het geloof dat Jezus Christus nog in leven zou zijn? Ik wil de aandacht van de lezer ook nog ergens anders op vestigen. De meeste geleerde moslims uit de hele wereld, als niet allemaal, zijn er tegenwoordig van overtuigd dat Jezus Christus overleed, net als de andere profeten, en velen van hen hebben uitdrukking gegeven aan deze mening. Onder hen zijn de beroemde Moefi Muḥammad ‘Abdu-hū en Sayyid Raḥīd Raḍā’ uit Egypte.

U zult mij vergeven wanneer ik twee andere orthodoxe standpunten aangaande deze vertaling citeer. Maulānā ‘Abdul Mājīd Daryābādī, redacteur van *Such*, Lucknow, die een erkend voorloper van het orthodoxe moslimgedachtegoed is, schreef op 25 juni 1943:

“Het ontkennen van de uitmuntendheid van de vertaling van Maulvi Muhammad ‘Ali, de invloed die hij heeft uitgeoefend en zijn bruikbaarheid bij het bekeren, zou zijn als het ontkennen van het licht van de zon. De vertaling heeft zeker geholpen om duizenden niet-moslims tot de moslimgemeente te brengen, en honderdduizenden ongelovigen veel dichter bij de Islām. Wanneer ik voor mijzelf spreek, kan ik zonder problemen toegeven dat deze vertaling een van de weinige boeken was die mij, vijftien of zestien jaar geleden toen ik rond dwaalde in duisternis en atheïsme, tot de Islām bracht. Zelfs Maulānā Muḥammad ‘Ali van de *Comrade* was zeer onder de indruk van deze vertaling en had er niets dan prijzende woorden voor over.”

Hier hebben we de mening van niet één, maar twee grote orthodoxe leiders van de Islām. Ik zou graag nog een andere mening van een orthodoxe leider naar voren brengen, om aan te tonen dat de valse propaganda die zegt dat deze Vertaling doordrenkt zou zijn van onorthodoxe en heidense ideeën, volkomen ongegrond is. Wat volgt is afkomstig uit de Oerdoe krant *Wakil*, die werd uitgegeven vanuit Amritsar, waarvan zowel de redacteur als de eigenaar orthodoxe moslims waren. De recensie over deze Vertaling toen deze voor het eerste werd uitgegeven, las als volgt:

“Wij hebben de vertaling met een kritisch oog gelezen, en kunnen zonder een spoor van twijfel zeggen dat de eenvoud van haar taalgebruik en de juistheid van de versie benijdenswaardig zijn. De schrijver heeft, met een bewonderenswaardige onafhankelijkheid, zijn noten geheel vrij gelaten van sektarische invloeden en heeft de rijkdom van authentieke moslimtheologie in één boek bijeengebracht. Hij heeft ook grote vaardigheid en wijsheid getoond in zijn gebruik van de nieuwe verdedigingswapens bij het weerleggen van de argumenten van de tegenstanders van de Islām.”

Zoals ik al heb gezegd, heb ik door deze hele Vertaling heen bronnen geciteerd wanneer ik in mijn interpretatie afwijk van voorgaande vertalers of commentatoren, of van bepaalde standpunten die over het algemeen door moslims worden ingenomen, maar die niet worden onderbouwd door de Heilige Korān of door de authentieke Ḥadīth van de Heilige Profeet. In de herziene editie heb ik aan dit punt nog meer aandacht besteed. Waar ik refereer aan de verzamelingen van Ḥadīth, heb ik nu exacte verwijzingen gegeven naar het boek en het hoofdstuk, die in de eerste editie ontbraken. Daarnaast heb ik meer gebruik gemaakt van de betrouwbare ḥadīth, wanneer deze uitleg geven aan de Korān. Ik heb vooral veel belang gehecht aan Boeḥārī — *Aṣāḥ al-Koetoeb ba'da Kitāb Allāh* — het meest correcte boek na het Boek van God. Ook heb ik op nog grotere schaal gebruik gemaakt van de Lexicons, en heb ik een complete index toegevoegd van de Arabische woorden en zinsneden die worden uitgelegd. Ook de algemene index is verder uitgebreid en hieraan heb ik koppen toegevoegd die betrekking hebben op belangrijke onderwerpen die in de Korān worden behandeld.

In vele voetnoten zijn veranderingen doorgevoerd en een groot aantal nieuwe noten is toegevoegd. De Vertaling zelf heb ik geprobeerd te vereenvoudigen, hoewel ik mij nog wel gehouden heb aan het principe uit de eerste editie, dat de Arabische tekst zo nauwkeurig mogelijk gevolgd moet worden.

Er zijn ook veranderingen doorgevoerd in de onderwerpen die in de Inleiding werden behandeld. Het onderwerp van de Zuiverheid van de Korān-tekst is bijzonder belangrijk omdat het licht werpt op de verzameling en de rangschikking van het Heilige Boek. Daarom is dit met slechts een aantal veranderingen in tact gelaten. Maar de samenvatting van de leerstellingen van de Islām en de details omtrent de islamitische instelling van het gebed zijn nu apart verkrijgbaar en zijn weggelaten uit de Inleiding. In de plaats van deze onderwerpen zijn nieuwe en belangrijke onderwerpen toegevoegd, die het eenvoudiger zullen maken voor de lezer om inzicht te verkrijgen in de Heilige Korān zelf.

MUḤAMMAD ‘ALĪ

Muslim Town
Lahore (Pakistan)
18 januari 1951

Translitteratie van Arabische Woorden

In dit boek heb ik, met lichte uitzonderingen die hieronder worden uitgelegd, de meest recente regels van translitteratie gebruikt, zoals erkend door Europese oriëntalisten. Geen enkele translitteratie kan echter precies de vocale verschillen tussen twee talen weergeven en de Romeinse karakters waarmee de Arabische woorden en frasen zijn gespeld geven de klank van het origineel slechts bij benadering weer. Behalve de onmogelijkheid om met de karakters van de ene taal de exacte uitspraak van de woorden van een andere taal weer te geven, is er een extra moeilijkheid in het romaniseren van Arabische woorden waarvan, wanneer ze voorkomen in bepaalde combinaties, de uitspraak niet overeenkomt met de geschreven karakters. *Al-Rahmān* bijvoorbeeld, wordt uitgesproken als *ar-Rahmān*. De klank van de *l* gaat op in de klank van de eerst volgende letter, *r*. Tot deze categorie behoren alle letters die bekendstaan onder de naam *al-ḥoerōef al-Sjamsijjah* (lett. *zonnelletters*), en dit zijn de volgende: *tā, thā, dāl, dzāl, rā, zā, sin, sjin, šād, ḏād, tā, zā, lām, nōen* (dentalen, sibilanten en liquida). Wanneer een woord dat begint met een van deze letters wordt voorafgegaan door het voorvoegsel *al* (dat het lidwoord *de* of *het* vertegenwoordigt), wordt de *lām* in de uitspraak overgeslagen en geassimileerd met de volgende medeklinker. Voor alle andere letters geldt dat *al* volledig wordt uitgesproken. Dit opgaan van een letter in een andere komt ook in zekere andere gevallen voor, waarvoor een grammatica van de Arabische taal geraadpleegd dient te worden.

Voor de *tā*, die toegevoegd wordt aan het eind van een zelfstandig naamwoord voor *ta'nīh* — *het vrouwelijk maken van een zelfstandig naamwoord* of *het eraan toevoegen van het teken van het vrouwelijke geslacht* — zoals in *Makkat* of *Makkah* of *Madīnat* of *Madīnah*, heb ik een *t* of een *h* gebruikt. Zo ook aan het einde van een werkwoord om het tot een *maṣdar* of infinitief naamwoord te maken. De *h* geeft de juiste klank weer wanneer er een *waqf* of een punt is.

Het gebruikte systeem is als volgt:

Medeklinkers

Arabische letter	Klank letter	Vertegenwoordigd door
hamzah	(klinkt als <i>h</i> in het Engelse <i>hour</i> — een soort van hapering in de stem die in het Nederlands niet voorkomt)	'
bā	(gelijk aan <i>b</i>)	b
tā	(de Italiaanse dentaal, zachter dan de Nederlandse <i>t</i>)	t
thā	(tussen de <i>th</i> in het Engelse <i>thing</i> en <i>s</i>)	th
djīm	(klinkt als <i>dj</i> in <i>djati</i>)	dj
hā	(scherpe maar soepele gutturaal geaspireerde consonant).	h
chā	(als <i>ch</i> in <i>noch</i> ; dichters bij Zuid-Nederlands)	ch
dāl	(Italiaanse dentaal, zachter dan <i>d</i>)	d

<u>dzāl</u>	(tussen de Nederlandse <i>z</i> en de Engelse <i>th</i> in <i>that</i>)	<u>dz</u>
rā	(gelijk aan <i>r</i>)	r
zā	(gelijk aan <i>z</i>)	z
sīn	(gelijk aan <i>s</i>)	s
sjīn	(gelijk aan <i>sj</i> in <i>sjaal</i>)	sj
sād	(sterk gearticuleerde <i>s</i>)	š
dād	(geaspireerde <i>d</i> , tussen <i>d</i> en <i>z</i>)	ḍ
tā	(sterk gearticuleerde palatale <i>t</i>)	ṭ
zā	(sterk gearticuleerde palatale <i>z</i>)	ẓ
‘ain	(lijkt op een sterk gutturale <i>hamzah</i> , niet louter een klinker)	‘
ghain	(gutturale Engelse <i>g</i> , maar zacht als in <i>great</i>)	gh
fā	(gelijk aan <i>f</i>)	f
qāf	(sterk gearticuleerde gutturale <i>k</i>)	q
kāf	(gelijk aan <i>k</i>)	k
lām	(gelijk aan <i>l</i>)	l
mīm	(gelijk aan <i>m</i>)	m
nōen	(gelijk aan <i>n</i>)	n
hā	(gelijk aan <i>h</i>)	h
wāw	(gelijk aan <i>w</i>)	w
jā	(gelijk aan <i>j</i>)	j

Klinkers

Korte klinkers:

’	fathah, als <i>a</i> in <i>van</i>	a
ِ	kasrah, als <i>i</i> in <i>pin</i>	i
’	ḍammah, als <i>oe</i> in <i>doel</i>	oe

Lange klinkers

ا	lange fathah, als <i>a</i> in <i>vader</i>	ā
ي	lange kasrah, als <i>ie</i> in <i>dier</i>	ī
’	lange ḍammah, als <i>oe</i> in <i>broer</i>	ōē
	fathah vóór wāw	au
	fathah vóór jā	ai

Tanwīn ” ” ’” wordt vertegenwoordigd door respectievelijk *an*, *in*, *oen*.

De korte en lange klinkers aan het eind van een woord worden getoond als onderdeel van de woorden, zoals *qāla*, waar de laatste *a* de *fathah* op *lām* vertegenwoordigt. De *tanwīn* wordt echter getoond als een aparte lettergreep, als in *Moehammad-in*.

Eigennamen

Bijbelse eigennamen zijn niet opgenomen als translitteratie, maar worden in hun Bijbelse vorm weergegeven. Andere namen zijn naar de regels van translitteratie als zodanig weergegeven. Vandaar dat de lezer een verandering zal opmerken in namen als *Mekka*, wat geschreven dient te worden als *Makkah*, *Medina*, wat geschreven dient te worden als *Madīnah*, *Jemen*, wat geschreven dient te worden als *Jaman*, enzovoort.

Omdat het veelvuldig voorkomt in de Nederlandse taal en om de leesbaarheid te bevorderen zijn de translitteratieregels niet (geheel) toegepast op de woorden Korān, Mohammed en Moslim.

De volgende lijst geeft de Bijbelse namen en hun Arabische equivalenten:

<i>Bijbelse Namen</i>	<i>Arabische Vorm</i>	<i>Bijbelse Namen</i>	<i>Arabische Vorm</i>
Aäron	Hārōen	Jezus	‘Īsā
Abraham	Ibrāhīm	Job	Ajjōeb
Adam	Ādam	Johannes	Jahjā
Amram	‘Imrān	Jona	Jōenoes
Babel	Bābil	Jood	Jahōedi
David	Dāwōed	Korach	Qārōen
Egypte	Miṣr	Lot	Lōet
Elias	Iļās	Magog	Ma’ dĵōedj
Elisa	Al-Jasj‘a	Maria	Marjam
Evangelie	Indjil	Michael	Mikāl
Ezra	‘Oezair	Mozes	Mōesā
Farao	Fir‘aun	Noach	Nōeh
Gabriël	Djibril	Salomo	Soelaimān
Gog	Ja’ dĵōedj	Saul	Tālōet
Goliath	Djālōet	Seba	Saba’
Isaak	Ishāq	Thora	Taurāt
Ismaël	Ismā‘il	Zacharias	Zakarijā
Jakob	Ja‘qōeb		

Verklaring van Referenties en Bronnen

Voetnoten: In een vers wordt de eerste voetnoot gemarkeerd met de letter *a*, de tweede met *b*, de derde met *c*, en zo verder. In de voetnoten wordt een noot gelabeld door het nummer van het vers gevolgd door de letter die hem markeert in het vers. In hoofdstuk 2, bijvoorbeeld, heeft vers 1 één noot, in het vers als *a* gemarkeerd en als *1a* gelabeld in de voetnoten; vers 2 heeft drie noten, in het vers als *a*, *b* en *c* gemarkeerd en als *2a*, *2b* en *2c* gelabeld in de voetnoten. (Het *Bismillāh*-vers in hoofdstuk 1 heeft geen versnummer, maar heeft drie noten. Deze worden in de voetnoten gelabeld met alleen de letter *a*, *b* of *c*.)

Referenties: Alle referenties, die gegeven zijn zonder een indicatie van de naam, zijn naar dit boek. Voorafgaand aan een dubbele punt staat het nummer van een hoofdstuk van de Heilige Korān, en na de dubbele punt staan de versnummers of voetnoten in dat hoofdstuk. Bijvoorbeeld, 55:29 verwijst naar hoofdstuk 55, vers 29, en 4:142a verwijst naar hoofdstuk 4, voetnoot 142a (gemarkeerd als *a* in vers 142, en als 142a in de voetnoten). 16:33, 34 verwijst naar hoofdstuk 16, verzen 33 en 34. 3:148-180 verwijst naar hoofdstuk 3, verzen 148 t/m 180. 5:64, 64a verwijst naar hoofdstuk 5, vers 64 en voetnoot 64a (d.w.z. noot *a* in vers 64). 18:94a, 96a verwijst naar hoofdstuk 18, voetnoten 94a en 96a. Wanneer er wordt verwezen naar verzen of voetnoten binnen het hoofdstuk waarin zij voorkomen, wordt het hoofdstuknummer weggelaten. Bijvoorbeeld, in een willekeurig hoofdstuk duidt een referentie naar v. 5 op vers 5 van dat hoofdstuk, en 51b duidt op voetnoot 51b van dat hoofdstuk.

In referenties naar *Ḥadīth*-verzamelingen is het eerste cijfer het nummer van de *kitāb* (boek) en het tweede het nummer van de *bāb* (hoofdstuk), maar in verwijzingen naar de *Kitāb al-Tafsīr* van Boeḥārī (B. 65) wordt er een Romeins cijfer toegevoegd om het nummer van de *sōerah* te laten zien. In geval van *Ḥadīth*-verzamelingen die niet zijn verdeeld in *kitābs* en *bābs*, verwijst het eerste Romeinse cijfer naar het deel en het tweede naar de pagina. Dit is ook het geval voor geschiedkundige of andere boeken. Een verwijzing naar een Lexicon zal men vinden onder het trefwoord van de stam van het woord. In geval van Commentaren op de Heilige Korān, kan de gegeven verwijzing worden gevonden in het besproken vers, tenzij anders aangegeven.

Opmerking over de versnummering in hoofdstukken 3, 4 en 6: In deze editie is er een klein verschil met de eerdere Nederlandse en de Engelse pre-2002 edities in de nummering van de verzen in hoofdstukken 3 en 6, en tegen het eind van hoofdstuk 4. In hoofdstuk 3 is het vers dat genummerd was als 3 nu in twee verzen gesplitst, 3 en 4. Daarom hebben de verzen die daarop volgen (4 t/m 199) nu een nummer dat 1 hoger is dan voorheen (5 t/m 200). In hoofdstuk 6 zijn de verzen die waren genummerd als 73 en 74, nu samengevoegd als vers 73. Daarom hebben de verzen die daarop volgen (75 t/m 166) nu een nummer dat 1 lager is dan voorheen (74 t/m 165). In hoofdstuk 4 zijn de verzen die waren genummerd als 173 en 174 nu samengevoegd als vers 173. Daarom zijn de verzen die daarop volgen, 175 t/m 177, nu genummerd als 174 t/m 176. Deze veranderingen zijn gemaakt om onze nummering te conformeren aan de breder gebruikte conventie.

In de lijst hieronder staan de namen van boeken cursief gedrukt; ook in die gevallen

waar de afkorting is gebaseerd op de naam van een persoon, is het relevante gedeelte de naam van de persoon cursief afgedrukt.

- A. . . . . *Asās al-Balāghah* (Woordenboek), door Aboe-l-Qāsim Maḥmūd ibn ‘Oemar al-Zamachṣjari.
- AD . . . . *Kitāb al-Soenan* (Ḥadīth), door *Abōe Dawōed* Soelaimān.
- Ah. . . . . *Moesnad* van Imām *Aḥmad ibn Ḥanbal* (Ḥadīth).
- AH . . . . *Baḥr al-Moeḥiṭ* (Commentaar), door Imām *Aḥir al-Dīn Abōe ‘Abd Allāh Abōe Ḥajjān* al-Oendloesi.
- AI.s . . . . *Abōe Ishāq* (Grammaticus).
- Akh. . . . Aboe-l-Ḥasan ‘Ali ibn Soelaimān *al-Achfasj* (Grammaticus).
- A‘Ub . . . *Abōe ‘Oebaidah* Ma‘mar ibn Moethannā al-Baṣrī (Grammaticus).
- Az. . . . . Abōe Maṣoer Moeḥammad ibn Aḥmad *al-Azhari* (Grammaticus).
- B. . . . . *Al-Djāmi‘ al-Moesnad al-Ṣaḥīḥ* (Ḥadīth), door Al-Imām Abōe ‘Abd Allāh Moeḥammad ibn Ismā‘il *al-Boechārī*.
- Bd. . . . . *Anwār al-Tanzīl wa Asrār al-Ta‘wil* (Commentaar), door Qāzi Abōe Sa‘id ‘Abd Allāh ibn ‘Oemar *al-Baiḏāwi*.
- Cr . . . . . *Cruden’s Bible Concordance*.
- Dk. . . . . Abōe ‘Ali al-Ḥoesain ibn *Daḥāk* ibn Jāsir Baṣrī (Dichter).
- Dr . . . . . *Al-Moesnad* (Ḥadīth), door Abōe Moeḥammad ‘Abd Allāh *al-Dārimī*.
- En. Bib. . *Encyclopaedia Biblica*.
- En. Br. . . *Encyclopaedia Britannica*.
- FB. . . . . *Fath al-Bārī fī Ṣjarḥ Ṣaḥīḥ Boechārī* (Ḥadīth), door Imām ibn Ḥadjar ‘Asqalānī.
- Ham . . . . Exposition of *Diwān Ḥamāsah* (Poëzie), door Jahjā ‘Ali Tabrizī.
- I‘Ab . . . . ‘Abd Allāh *ibn ‘Abbās* (Metgezel).
- IH . . . . . Abōe Moeḥammad ‘Abd al-Mālik *ibn Hisjām* (Geschiedkundige).
- IJ. . . . . *Djāmi‘ al-Bajān fī Tafsīr al-Qoer‘ān* (Commentaar), door Imām Abōe *Dja‘far* Moeḥammad *ibn Djārīr* al-Ṭabari.
- IK . . . . . *Tafsīr* (Commentaar), door Ismā‘il ibn ‘Oemar (*Ibn Kathīr*).
- IM. . . . . *Soenan* (Ḥadīth), door Abōe ‘Abd Allāh Moeḥammad ibn Jazīd *ibn Mādjah* al-Qazwīnī.
- IMsd . . . . ‘Abd Allāh *ibn Mas‘ōed* (Metgezel).
- Itq. . . . . *Itqān fī ‘Oelōem al-Qoer‘ān* (Commentaar), door Imām *Djalāl al-Dīn ‘Abd al-Raḥmān* ibn Abi Bakr al-Soejōēti.
- Jal. . . . . *Al-Djalālain* (Commentaar), door *Djalāl al-Dīn Soejōēti* en zijn leraar, *Djalāl al-Dīn*.
- JB . . . . . *Djāmi‘ al-Bajān fī Tafsīr al-Qoer‘ān* (Commentaar), door Al-*Sjaich* Moe‘in al-Dīn ibn Ṣafi al-Dīn.
- Kf. . . . . *Kaṣṣjāf* (Commentaar), door Aboe-l-Qāsim Maḥmūd ibn ‘Oemar al-Zamachṣjari.
- KU . . . . . *Kanaz al-‘Oemmāl fī Soenani-l-Aqwāl wa-l-Af‘āl* (Ḥadīth), door Al-*Sjaich* ‘Alā al-Dīn ‘Ali al-Moettaqi.
- LA . . . . . *Lisān al-‘Arab* (Woordenboek), door ‘Allāmah Aboe-l-Faḍl *Djamāl al-Dīn* Moeḥammad ibn Moekarram.
- LL. . . . . *Arabic-English Lexicon* door Edward William Lane.

- M . . . . . *Al-Moeḥkam wa-l-Moeḥiṭ al-A'zam* (Woordenboek), door 'Alī ibn Ismā'il ibn Sidah.
- MB . . . . . *Maḍjma' Bihār al-Anwār* (Woordenboek van Ḥadīth), door Al-Sjaich Moeḥammad Ṭāhir.
- Mgh . . . . . *Moeghnī al-Labīb* (Grammatica), door Al-Sjaich Djamāl al-Dīn ibn Hisjām Al-Anṣārī.
- Mjd . . . . . *Moedjāhid* ibn Djābar (*Tābi'ī*).
- Ms . . . . . *Ṣaḥiḥ Moeslim* (Ḥadīth), door Imām Aboe-l-Ḥoesain ibn Al-Ḥadjdjādī.
- Msb . . . . . *Al-Miṣbāḥ al-Moenīr fi Ḡharīb al-Sjarḥ al-Kabīr* (Woordenboek), door Aḥmad ibn Moeḥammad ibn 'Alī al-Moeqri al-Fajōemi.
- Msh . . . . . *Miṣkāt al-Maṣābiḥ* (Ḥadīth), door Sjaich Walī al-Dīn Moeḥammad 'Abd Allāh.
- N . . . . . *Al-Nihājah fi Ḡharībi-l-Ḥadīth wa-l-Aṯḥar* (Woordenboek van Ḥadīth), door Sjaich Imām Maḍjīd al-Dīn Abōe Sa'ādat al-Moebārik, bekend als Ibn al-Aṯīr.
- Nas . . . . . *Soenan al-Nasā'ī* (Ḥadīth), door Abōe 'Abd al-Raḥmān Aḥmad *al-Nasā'ī*.
- Q . . . . . *Al-Qāmōes al-Moeḥiṭ* (Woordenboek), door Sjaich Maḍjīd al-Dīn Moeḥammad ibn Ja'qōeb Al-Firozābādī.
- Qt . . . . . *Qatādah* ibn Doe'āmāh (*Tābi'ī*).
- R . . . . . *Al-Moeḥradāt fi Ḡharīb al-Qoer'an* (Woordenboek van Korān), door Sjaich Aboe-l-Qāsīm Al-Ḥoesain *al-Rāghīb* al-Iṣfahānī.
- Rz . . . . . *Al-Tafsīr al-Kabīr* (Commentaar), door Imām Faḥr al-Dīn *Rāzī*.
- RM . . . . . *Rōeḥ al-Ma'ānī* (Commentaar), door Aboe-l-Faḍl Sjahāb al-Dīn al-Sajjīd Maḥmōed al-Alōesī.
- S . . . . . *Al Ṣiḥāḥ Tādī al-Loegḥah wa Ṣiḥāḥ al-'Arabijjah* (Woordenboek) door Ismā'il ibn Ḥammād al-Djawhari.
- T . . . . . *Tādī al-'Arōes* (Woordenboek), door Imām Moeḥibb al-Dīn Aboe-l-Faiḍ Moertaḍā.
- Tb . . . . . *Tāriḥ al-Oemam wa-l-Moelōek* (Geschiedenis), door Abōe Dja'far Moeḥammad ibn Djarīr *al-Ṭabarī*.
- Tr . . . . . *Al-Djāmi'* (Ḥadīth), door Abōe 'Īsā Moeḥammad ibn 'Īsā *Tirmidzī*.
- Zj . . . . . *Zaḍjīdjādī* (Grammaticus).

Inleiding

1. DE HEILIGE KORĀN EN ZIJN ONDERVERDELING

Al-Qoer'ān

De naam *Al-Qoer'ān*, de eigennaam van het Heilige Boek van de moslims, wordt verscheidene malen in het Boek zelf genoemd (2:185, enz.). Het woord *Qoer'ān* (*Korān*), is een onbepaald zelfstandig naamwoord van de stam *qara'a* wat primair *hij verzamelde dingen* betekent, maar ook *hij las* of *hij droeg voor*. Het Boek is zo genoemd omdat het zowel een verzameling is van de beste religieuze leerstellingen, als een Boek dat wordt of moet worden gelezen. In feite is het *het meest gelezen Boek* in de hele wereld. Er staat duidelijk dat het een openbaring is van de Heer van de werelden (26:192), of een openbaring van Allāh, de Machtige, de Wijze (39:1, enz.). Deze werd neergezonden naar de Profeet Mohammed en werd door de Heilige Geest (26:193, 194) in de Arabische taal (26:195, 43:3) aan zijn hart geopenbaard. De eerste openbaring kwam tot de Heilige Profeet in de maand Ramaḍān (2:185), op de 25^e of 27^e nacht, die bekend staat als *Lailat al-Qadr* (97:1).

Andere namen en toenames

Het Heilige Boek noemt zichzelf bij de volgende toegevoegde namen: *al-Kiṭāb* (2:2), een geschrift dat in zichzelf geheel compleet is; *al-Foerqān* (25:1), dat wat onderscheid maakt tussen waarheid en onwaarheid, tussen goed en kwaad; *al-Dz̄ikr* (15:9), de Herinnering aan, of een bron van verhevenheid en glorie voor de mensheid; *al-Mau'izah* (10:57), de Vermaning; *al-Hoekm* (13:37), het Oordeel; *al-Ḥikmat* (17:39), de Wijsheid; *al-Ṣijfā'* (10:57), dat wat geneest; *al-Hoedā* (72:13), dat wat leiding geeft of wat er voor zorgt dat iemand zijn doel bereikt; *al-Tanzīl* (26:192), de Openbaring; *al-Rahmat* (2:105), de Genade; *al-Roeh* (42:52), de Geest of dat wat leven geeft; *al-Ch̄air* (3:104), de Goedheid; *al-Bajān* (3:138), dat wat alle dingen uitlegt of heldere verklaring; *al-Ni'mat* (93:11), de Gunst; *al-Boerhān* (4:174), het heldere Argument of duidelijk bewijs; *al-Qajjim* (18:2), de Onderhouder of Juistleidende; *al-Moehaimin* (5:48), de Beschermers (van eerdere openbaringen); *al-Noer* (7:157), het Licht; *al-Haqq* (17:81), de Waarheid; *Habl-Allāh* (3:103), het Verbond van Allāh. In aanvulling daarop, zijn er vele karakteriserende toenames van toepassing op het Heilige Boek, zoals *al-Moebin* (12:1), iemand die duidelijk maakt; *al-Karim* (56:77), de Weldadige; *al-Mad̄jid* (50:1), de Glorieuze; *al-Hakim* (36:2), vol van Wijsheid; *al-'Aziz* (41:41), de Machtige of Onoverwinnelijke; *al-Moekarramah* (80:13), de Geëerde; *al-Marfoe'ah* (80:14), de Verhevende; *al-Moetahharah* (80:14), de Gezuiverde; *al-'Adjab* (72:1), de Wonderbare; *Moeb̄arak* (6:92), Gezegend; en *Moeṣaddiq* (6:92), dat wat de waarheid van eerdere openbaringen bevestigt.

Onderverdeling

De Heilige Korān is onderverdeeld in 114 hoofdstukken, en elk van deze hoofdstukken

wordt een *soerah* genoemd (2:23). Het woord *soerah* betekent letterlijk *verhevenheid of hoge graad*, maar ook *iedere stap van een structuur*. In het Boek zelf wordt deze naam gebruikt voor een hoofdstuk uit de Korān vanwege de verhevenheid ervan, of omdat ieder hoofdstuk als het ware een duidelijke graad of stap is binnen het hele Boek. Het Boek wordt op deze manier dus vergeleken met een structuur. De hoofdstukken van de Heilige Korān variëren in lengte. Het langste hoofdstuk omvat wel een twaalfde deel van het hele boek — 286 verzen — terwijl het kortste slechts drie verzen bevat. Ieder hoofdstuk staat echter op zichzelf en is als zodanig compleet. Vandaar dat naar ieder afzonderlijk hoofdstuk verwezen wordt als een boek, en van de hele Korān wordt gezegd dat hij vele boeken bevat: “Zuivere bladzijden waarin (alle) goede boeken zijn” (98:2, 3). De langere hoofdstukken zijn onderverdeeld in *roekoe's* of paragrafen. Iedere paragraaf behandelt over het algemeen een onderwerp, en de verschillende paragrafen houden onderling verband. Iedere paragraaf bevat een aantal *ājahs* of verzen. Oorspronkelijk betekent het woord *ājah* een *duidelijke aanwijzing* of een *teken*, en in deze betekenis verwijst het ook naar een *wonder*. Het duidt echter ook op een *bericht* of op een *boodschap van God*. Als zodanig wordt het toegepast op een vers uit de Heilige Korān, maar ook op een openbaring of een wet. Met uitzondering van de laatste 35 hoofdstukken, is ieder hoofdstuk onderverdeeld in paragrafen. Het grootste aantal paragrafen in een hoofdstuk is 40. Iedere paragraaf, en alle hoofdstukken die slechts uit één paragraaf bestaan, zijn onderverdeeld in een aantal verzen. Het totale aantal verzen in de Heilige Korān is 6237, of 6350 als we aan ieder hoofdstuk het gemeenschappelijke openingsvers, de *Bismillāh*, toevoegen. Om de voordracht van de Heilige Korān te vereenvoudigen, is hij onderverdeeld in 30 delen van gelijke lengte, die ieder *djoez'* worden genoemd. Ieder deel is op zijn beurt onderverdeeld in vier subdelen. De 30 delen maken het mogelijk om de voordracht van de Korān in een maand te voltooien. Een andere verdeling van het Boek, die teruggaat tot de Profeet zelf, is een verdeling in zeven *manzils* of delen. Dit maakt het mogelijk om de voordracht in zeven dagen te voltooien. Deze onderverdelingen houden echter geen verband met de onderwerpen die in de Korān worden behandeld.

Geleidelijk geopenbaard, maar vanaf het begin verzameld en gerangschikt

De Korān werd geleidelijk geopenbaard (25:32), gedurende een periode van 23 jaar. Over het algemeen werden de kortere hoofdstukken, maar ook een aantal van de langere, in hun geheel in één keer geopenbaard. De openbaring van de meerderheid van de langere hoofdstukken, maar ook een aantal van de kortere, spreidde zich echter uit over een periode van vele jaren. Zoals later duidelijk zal worden, was het gebruikelijk dat, wanneer een hoofdstuk in delen werd geopenbaard, de Profeet zelf onder Goddelijke leiding de plaats van het geopenbaarde vers bepaalde. De rangschikking van de verzen binnen een hoofdstuk was dus volledig zijn werk. Later, toen eenmaal een belangrijk deel van de hele Korān was geopenbaard, was op gelijke wijze de onderlinge rangschikking van de hoofdstukken geheel het werk van de Heilige Profeet zelf. In een van de vroegste openbaringen spreekt de Heilige Korān zelf al over zijn verzameling en zijn openbaring als een onderdeel van het Goddelijke plan: “Waarlijk rust de verzameling ervan en de voordracht ervan bij Ons” (75:17). De verzameling van de Heilige Korān — en daar wordt de rangschikking van zijn verzen en hoofdstukken mee bedoeld — was dus een taak die in zijn geheel door de Heilige Profeet zelf onder Goddelijke leiding werd volbracht. Het is dus een vergissing te denken dat Abō Bakr of 'Oethmān de verzameling van de Korān verricht heeft, hoewel beiden belangrijk werk verrichtten in verband met de verspreiding van de geschreven kopieën van de heilige tekst. Abō Bakr stelde het eerste volledig geschreven exemplaar samen, door de manuscripten die ten tijde van de Profeet waren geschreven, te rangschikken in de volgorde van de mondelinge voordracht ten tijde van de Profeet. Het werk van 'Oethmān bestond er echter uit, dat hij slechts opdracht gaf tot het maken van kopieën van het geschreven manuscript uit de tijd van Abō Bakr. Deze kopieën plaatste hij in verschillende centra van islamitisch onderwijs, zodat degenen wier werk het was de Heilige Korān over te schrijven, de standaardversie konden volgen. Op deze manier werd de tekst van de Heilige Korān dus beveiligd tegen alle mogelijke vormen van verandering of corruptie. Dit

in overeenstemming met de Goddelijke belofte die in een van de vroegste openbaringen ligt besloten: “Waarlijk hebben Wij de Herinnering geopenbaard, en waarlijk zijn Wij daar de Beschermer van” (15:9). Het onderwerp van de zuiverheid van de tekst van de Korān wordt later in detail besproken.

Openbaringen uit Makkah en uit Madinah

Een andere onderverdeling van het Heilige Boek heeft betrekking op de openbaringen uit Makkah en uit Madinah. Van de 23 jaar waarover de openbaring van het Boek zich uitspreidt, bracht de Heilige Profeet er 13 door in Makkah en 10 in Madinah. De Profeet vluchtte naar deze laatste stad voor de veiligheid van zijn eigen leven en dat van zijn volgelingen. Van het volledige aantal hoofdstukken, werden er 93 geopenbaard in Makkah en 21 in Madinah. Het 110^e hoofdstuk echter, behoort tot de Madinah periode, maar werd in Makkah geopenbaard gedurende de welbekende afscheidsbedevaart. De Madinah-hoofdstukken zijn over het algemeen langer, en omvatten in werkelijkheid ongeveer eenderde deel van de Korān. In de rangschikking, zijn de Makkah-openbaringen vermengd met de Madinah-openbaringen. De Heilige Korān opent dan ook met een Makkah-openbaring, getiteld “De Opening”, die wordt gevolgd door vier hoofdstukken geopenbaard in Madinah die meer dan eenvijfde deel van het hele Boek in beslag nemen. Daarna volgen de openbaringen uit Makkah en die uit Madinah elkaar op.

Behalve in een paar uitzonderingsgevallen, is het wat betreft de data van de openbaring van de verscheidene Makkah-hoofdstukken, moeilijk om een bepaald jaar toe te kennen aan een bepaald hoofdstuk. In grote lijnen kunnen zij echter worden ingedeeld in drie groepen: de hoofdstukken geopenbaard gedurende de vroege Makkah-periode, dat wil zeggen gedurende de eerste vijf jaar; de hoofdstukken geopenbaard in de midden Makkah-periode, dat wil zeggen gedurende het zesde tot het tiende jaar; en de hoofdstukken geopenbaard gedurende de late Makkah-periode, dat wil zeggen van het elfde jaar tot aan de Vlucht (*Hidjrah*). Aan de andere kant, liggen de data van de openbaring van de Madinah-hoofdstukken met vrij grote zekerheid vast. In dit geval echter, is de moeilijkheid dat de openbaring van de langere hoofdstukken werd uitgespreid over lange perioden. Een hoofdstuk dat zonder twijfel behoort tot de vroegste jaren in Madinah, bevat dus soms verzen die pas in de laatste dagen van het leven van de Heilige Profeet werden geopenbaard.

Onderhevig aan bovengenoemde opmerkingen, kunnen de volgende data ongeveer worden toegeschreven aan verschillende hoofdstukken of groepen van hoofdstukken:

Vroege Makkah-periode	. . .60 hoofdstukken:	1, 17–21, 50–56, 67–109, 111–114.
Midden Makkah-periode	. . .17 hoofdstukken:	29–32, 34–39, 40–46.
Late Makkah-periode	. . . . .15 hoofdstukken:	6, 7, 10–16, 22, 23, 25–28.
A.H. 1–2	. . . . .6 hoofdstukken:	2, 8, 47, 61, 62, 64.
A.H. 3–4	. . . . .3 hoofdstukken:	3, 58, 59.
A.H. 5–8	. . . . .9 hoofdstukken:	4, 5, 24, 33, 48, 57, 60, 63, 65.
A.H. 9–10	. . . . .4 hoofdstukken:	9, 49, 66, 110.

Chronologische volgorde

De eerste vijf verzen van het 96^e hoofdstuk vormden zonder twijfel de eerste openbaring, en deze werden met even grote zekerheid gevolgd door het eerste deel van het 74^e hoofdstuk. Dit werd, met grote waarschijnlijkheid, gevolgd door het eerste hoofdstuk, waarna het eerste deel van het 73e hoofdstuk kwam. Hierna wordt het onmogelijk om met redelijke zekerheid een volgorde aan te geven. Een poging om een chronologische volgorde aan te geven eindigt zonder twijfel in een mislukking, omdat zelfs de kortere hoofdstukken niet allemaal in één keer werden geopenbaard. Een chronologische volgorde zou bijvoorbeeld het 96e hoofdstuk als eerste plaatsen, terwijl iedere historicus die de Islām heeft bestudeerd weet dat alleen de eerste vijf verzen als eerste werden geopenbaard. Vv. 6–19 volgden pas veel later, toen de vervolging van de Profeet in feite al was begonnen. Dit wordt duidelijk uit vv. 9–10, die aangeven dat het de Profeet verboden

werd om zijn gebeden te verrichten. Deze verzen stammen dus waarschijnlijk uit de tijd dat het huis van Arqam was verkozen voor het verrichten van het gebed, een gebeurtenis die plaatsvond in het vierde jaar van de Roeping. Als wij dan al geconfronteerd worden met enorme problemen wanneer we de eerste plaats willen toekennen aan een hoofdstuk waar de openbaring van de Heilige Korān zonder twijfel mee begon, hoe moet dit dan met latere hoofdstukken, vooral de langere? Neem het tweede hoofdstuk in zijn huidige volgorde als een volgend voorbeeld. Er is niet de minste twijfel over dat zijn openbaring begon in het eerste of misschien het tweede jaar van de Hidjrah. Het is echter net zo zeker dat het verzen bevat die werden geopenbaard in 10 A.H. Een chronologische volgorde van de verschillende hoofdstukken is daarom een onmogelijkheid. Het enige wat we met enige zekerheid kunnen zeggen, is dat het grootste deel van een bepaald hoofdstuk gedurende een bepaalde periode werd geopenbaard, en dit is de reden waarom ik bepaalde hoofdstukken aan bepaalde perioden heb toegeschreven.

Openbaringen uit Makkah en Madinah vermengd in de uiteindelijke rangschikking

Het eerste dat ons opvalt in de huidige rangschikking is de vermenging van openbaringen uit Makkah en uit Madinah. Uiteraard moet er een onderliggende reden zijn geweest voor deze rangschikking, en om deze te ontdekken moeten we de belangrijkste kenmerken vinden die de Makkah-openbaringen onderscheiden van de Madinah-openbaringen. Een vergelijking van de twee maakt duidelijk dat, terwijl de Makkah-openbaringen de moslims onderlegden in hun geloof in God, de Madinah-openbaringen bedoeld waren om dit geloof om te zetten in daden. Het is waar dat we ook in de Makkah-openbaringen aansporingen tegenkomen om goede en nobele daden te doen, en dat de Madinah-openbaringen het geloof nog steeds naar voren brengen als het fundament waarop het bouwwerk van goede daden gebouwd moet worden. De eerstgenoemde leggen echter de nadruk op geloof in een Alomtegenwoordige en Almachtige God Die iedere goede en kwade daad zal vergelden, terwijl de laatstgenoemde zich voornamelijk bezighouden met de vraag wat goed is en wat kwaad; met andere woorden, met de details van de wet. Een ander kenmerk dat de twee openbaringen onderscheidt, is dat de Makkah-openbaringen over het algemeen een profetisch karakter hebben, terwijl de openbaringen die in Madinah werden neergezonden de vervulling van profetie behandelen. Nogmaals, als de Makkah-openbaring laat zien hoe ware gelukzaligheid gezocht kan worden in de communicatie met God, geeft de Madinah-openbaring aan hoe het contact tussen mensen onderling een bron kan zijn voor troost en geluk. Vandaar dat het mogelijk is om een wetenschappelijke rangschikking slechts te baseren op de vermenging van de twee openbaringen — de vermenging van geloof met daden, van profetie met de vervulling van profetie, van gemeenzaamheid met God met de relaties tussen mensen onderling en de manier waarop zij elkaar behandelen.

Een vluchtig overzicht van de huidige rangschikking

Een gedetailleerd overzicht van de volgorde waarin de hoofdstukken elkaar opvolgen, laat de waarheid zien van de opmerkingen die hierboven zijn gemaakt, en hiervoor wordt de lezer verwezen naar de inleidende noten die aan ieder hoofdstuk voorafgaan. Hier kan echter een kort overzicht worden gegeven.

Het Heilige Boek wordt ingeleid door een kort Makkah-hoofdstuk, dat in zijn zeven korte verzen de essentie van de gehele Korān weergeeft. De verzen vormen een gebed dat over het algemeen wordt gezien als het mooiste gebed dat ooit door een religie is geleerd, en het stelt de mens een doel dat grootser is dan ieder ander denkbaar doel. Waar de inleiding van het Boek de essentie van de Korān weergeeft en het de mens het grootste mogelijke doel voorspiegelt, is de aanvang van het Boek net zo wetenschappelijk. Het tweede hoofdstuk opent namelijk met een duidelijke verklaring aangaande de doelen die worden nagestreefd. De eerste vier hoofdstukken behoren allemaal tot de Madinah-periode en beslaan meer dan een vijfde deel van de hele Korān. Zij behandelen de leerstellingen van de Islām in groot detail en vergelijken deze met eerdere leerstellingen, vooral de joodse en de christelijke. Deze laatste twee waren tegen die tijd verworden tot prototypen

van dwalingen in religie. De eerste omdat zij teveel nadruk legde op uiterlijke rituelen en de geest volkomen negeerde. De tweede omdat zij de wetgeving veroordeelde door alleen in Christus te geloven. Deze vier hoofdstukken bevatten het grootste deel van de islamitische wetgeving, dat ingaat op het individuele, huiselijke en maatschappelijke leven van de mens.

Deze hoofdstukken worden gevolgd door twee van de langste Makkah-hoofdstukken. Het eerste behandelt in detail de leer van Goddelijke Eenheid, en het tweede dat van het profeetschap. Dit laatste hoofdstuk illustreert het leerstuk van het profeetschap door middel van verwijzingen naar de geschiedenis van een aantal bekende profeten. Deze twee worden gevolgd door twee Madinah-hoofdstukken, die in de context passen omdat zij laten zien hoe men omging met tegenstand tegen de Waarheid, zoals die aan de Heilige Profeet werd geopenbaard. Het eerste van deze hoofdstukken — het 8^e — beschrijft hun verwarring gedurende het eerste gevecht van de slag bij Badr, en het tweede — het 9^e — beschrijft hun uiteindelijke ondergang.

Dan volgt er een groep van zeven Makkah-hoofdstukken, de *Alif Lām Rā*-groep, die de waarheid van de openbaringen van de Profeet behandelen. Intern bewijs, bewijzen in het karakter van de mens, bewijzen uit de geschiedenis van eerdere profeten en bewijzen uit de natuur worden naar voren gebracht om deze waarheid aan te tonen. Dan volgt er een groep van vijf Makkah-hoofdstukken, die allemaal ingaan op de grootsheid tot welke de Islām was voorbestemd te stijgen. In hoofdstuk 17 wordt er speciaal verwezen naar de joodse geschiedenis, in hoofdstuk 18 en 19 naar de christelijke geschiedenis en doctrine, in hoofdstuk 20 naar de geschiedenis van Mozes en in hoofdstuk 21 naar de geschiedenis van de profeten in het algemeen en hun verlossing. Er volgen nog twee Makkah-hoofdstukken, waarvan de eerste aangeeft dat de zaak van de Profeet zal triomferen, hoewel de gelovigen zich grote opofferingen zouden moeten getroosten voor de zaak van de Waarheid. Het tweede hoofdstuk maakt duidelijk dat het fundament waarop de grootsheid van de moslimnatie gebaseerd was moreel was, en niet materieel. Dan wordt er een Madinah-hoofdstuk tussengevoegd — het 24^e — dat aantoonde hoe de profetiën uit de Makkah-openbaringen tot vervulling kwamen door de vestiging van een moslimkoninkrijk en door de verspreiding van het geestelijke licht van de Islām. Het 25^e hoofdstuk is weer een Makkah-openbaring dat, zoals zijn naam aangeeft, duidelijk maakt dat het onderscheid tussen waarheid en onwaarheid zoals de Heilige Korān die tot stand zou brengen, waargenomen kon worden in het leven van de Metgezellen van de Heilige Profeet.

Dan wordt er een groep van weer drie Makkah-openbaringen geïntroduceerd, de *Tā Sīm*-groep. Deze groep voorspelt de uiteindelijke triomf van de Heilige Profeet aan de hand van een specifieke verwijzing naar de overwinning van Mozes op een machtige vijand die erop gebrand was om de Israëlieten te vernietigen. Er volgt nog een groep van vier Makkah-hoofdstukken, de *Alif Lām Mīm*-groep. Deze groep laat zien dat de staat van hulpeloosheid en algehele zwakte waar de moslims zich in die tijd in bevonden snel zou veranderen. Dan wordt er weer een Madinah-hoofdstuk tussengevoegd — het 33^e — dat beschrijft hoe de geallieerde legers van de vijanden van de Islām tijdens de Slag van de Bondgenoten, niet in staat waren om de Islām te vernietigen. Op dit moment wordt de uiterste eenvoud van het huiselijke leven van de Profeet naar voren gebracht, om aan te geven dat wereldse verlokkingen zoals rijkdom of een koninkrijk hem niet interesseerden, terwijl hij op dat moment heerser was over Arabië. Het hoofdstuk beschrijft hoe hij, vanaf dat moment, een model zal zijn voor alle naties en voor alle tijden en dat er dus na hem geen profeet meer nodig zal zijn. Het hoofdstuk benadrukt dat het slechts kortzichtige muggenzifters waren die iemand die in alle eenvoud zo'n zuiver leven leidde, bekritiseerden. Er volgt een groep van zes Makkah-hoofdstukken, die aantoonde dat de opkomst en de neergang van naties afhankelijk zijn van de goede of slechte daden die zij begaan, en dat naties die zich tot grootsheid verheffen zich slechts kunnen handhaven in deze verheven positie als zij dankbaarheid tonen voor de gunsten die aan hen zijn verleend.

De volgende groep van zeven Makkah-hoofdstukken staat bekend als de *Hā Mīm*-groep. Deze benadrukt het feit dat de Waarheid de tegenstand die zij ondervindt altijd zal

overwinnen, en dat geen wereldlijke macht in staat is om de Waarheid uit te roeien, zelfs niet wanneer deze macht alle wereldlijke middelen tot haar beschikking zou hebben. Deze groep wordt gevolgd door een groep van drie Madinah-hoofdstukken. Het 47^e werd geopenbaard in het eerste jaar van de Hidjrah. Het laat zien dat de toestand van degenen die de waarheid zoals die aan de Heilige Profeet werd geopenbaard hadden aanvaard, hoewel zeer noodlijdend, spoedig zou verbeteren. Het volgende hoofdstuk, dat tot het zesde jaar van de Hidjrah behoort, voorspelt in zeer heldere bewoordingen de uiteindelijke overwinning van de Islām over alle religies ter wereld. Het laatste hoofdstuk van deze groep, dat tegen het eind van het leven van de Heilige Profeet werd geopenbaard, draagt de moslims op om respect voor elkaar te tonen. Het 50^e tot en met het 56^e hoofdstuk vormen weer een groep van zeven Makkah-openbaringen, die alle wijzen op de grootse geestelijke opstand die door de Heilige Korān tot stand gebracht zou worden. Dan volgt de laatste groep van Madinah-hoofdstukken, tien in totaal, van het 57^e tot het 66^e die een aanvulling vormen op wat er in eerdere Madinah-openbaringen is gezegd. De laatste twee van deze groep, het 65^e en 66^e, zijn duidelijk een aanvulling op het tweede hoofdstuk, *al-Baqarah*, en behandelen het onderwerp echtscheiding en tijdelijke scheiding.

Dan volgen er 48 korte Makkah-hoofdstukken, die laten zien hoe mensen en naties zich kunnen verheffen door de Waarheid te volgen die in de Heilige Korān is geopenbaard, en hoe zij verliezen lijden wanneer zij deze Waarheid afwijzen. Het Heilige Boek eindigt met een beknopte maar heldere verklaring van Goddelijke Eenheid in hoofdstuk 112. De laatste twee hoofdstukken vertellen de mens hoe hij zijn toevlucht kan zoeken tot Goddelijke bescherming tegen allerlei vormen van kwaad.

2. DE GROOTSTE SPIRITUELE MACHT TER WERELD

De doelstelling is de mensheid te vervolmaken

De Heilige Korān maakt er aanspraak op de grootste spirituele macht te zijn, die uiteindelijk is voorbestemd om de gehele mensheid te vervolmaken. Niemand die een blik heeft geworpen op de verzen waar het Heilige Boek mee opent en afsluit, zal dit ontgaan. Het opent als volgt:

“Geprezen zij Allāh, Hij Die werelden opvoedt tot volmaaktheid (‘Heer’ van de werelden)” (1:1).

En het eindigt als volgt:

“Zeg: Ik zoek toevlucht bij Hem, Die de mensheid opvoedt tot volmaaktheid (‘Heer’ van de mensen)” (114:1).

En dit thema is door het hele Heilige Boek heen terug te vinden. Het noemt zichzelf *al-Roeh* (42:52), of *de Geest* die leven geeft aan de mensheid, en het vergelijkt zichzelf keer op keer met water dat leven schenkt aan een dode aarde:

“En tot Zijn tekenen behoort deze, dat jij de aarde verstild ziet, maar wanneer Wij er water op doen neerdalen dan komt zij in beweging en zwelt op. Degene Die haar leven geeft, is waarlijk de Gever van leven aan de doden” (41:39).

Dit schenken van leven aan de dode aarde is een constant thema in de Korān, en het staat vol met herhaalde verzekeringen dat de dode aarde zal worden opgewekt tot geestelijk leven:

“Weet dat Allāh leven schenkt aan de aarde na haar dood. Zeer zeker hebben Wij de tekenen voor jullie duidelijk gemaakt, opdat jullie zullen begrijpen” (57:17).

Het Boek noemt zichzelf *Sjifā’*, of *Helend* (10:57) om aan te geven dat het alle geestelijke ziekten van de mensheid heelt. Het noemt zichzelf *al-Dzīkr*, of een *bron van verhevenheid* voor de mensheid (15:9). Het noemt zichzelf *al-Noer* of *het Licht* (7:157) dat uiteindelijk alle duisternis uit de aarde zal verbannen. Het noemt zichzelf *al-Haqq* of *de Waarheid* (17:81) die uiteindelijk grip zal krijgen op de geest van de mensen en in het aanzicht waarvan onwaarheid zal verdwijnen. Het noemt zichzelf *al-Hoedā* of *de Leidraad* (72:13) die ervoor zal zorgen dat de mens uiteindelijk zijn levensdoel bereikt.

Een spirituele macht die uiteindelijk iedereen zal overwinnen

Het Boek gaat nog verder, en maakt er aanspraak op dat het de enige spirituele macht is die uiteindelijk de hele wereld zal overwinnen, en dat de gehele mensheid niet in staat is om een macht voort te brengen die gelijk is aan de spirituele macht van het Boek.

“En als er een Korān zou kunnen zijn die bergen zou kunnen laten verdwijnen, of de aarde zou kunnen uiteensplijten, of de doden zou kunnen laten spreken — nee, het bevel is geheel aan Allāh” (13:31).

“Hadden Wij deze Korān neer laten dalen op een berg, dan had jij die zeker ineen zien storten, uiteengespleten” (59:21).

Alle tegenstand tegen het Boek zou worden weggevaagd:

“Laat Mij en de ontkenners, bezitters van overvloed, en verleen hen enig uitstel” (73:11).

In de hele wereld is er niemand die een boek kan maken dat hier gelijk aan is:

“Als mensen en djinn zich zouden verenigen om iets te brengen dat gelijk is aan deze Korān, dan zouden zij het gelijke daaraan niet kunnen brengen, hoewel sommigen van hen de helpers waren van anderen” (17:88).

“En als jullie twijfelen aan wat Wij aan Onze dienaar hebben geopenbaard,

maak dan een hoofdstuk als dit en vraag jullie helpers buiten Allāh om hulp, als jullie de waarheid spreken” (2:23).

En het wordt driemaal herhaald dat de Korān uiteindelijk over de hele wereld zal heersen:

“Hij is het Die Zijn Boodschapper heeft gestuurd met de leidraad en de Religie van de Waarheid, opdat Hij haar over alle religies kan laten zegevieren” (61:9, 48:28, 9:33).

Ongekende hervorming veroorzaakt door de Korān

In feite kent de hervorming die door de Korān werd veroorzaakt in de geschiedenis van de hele wereld haar gelijke niet. Geen andere hervormer bracht gedurende zijn eigen leven zo'n totale verandering teweeg in de levens van een hele natie. De Korān trof de Arabieren aan als aanbidders van afgoden, stenen, bomen en bergen zand. Toch regeerde binnen een kwart eeuw de aanbidding van Eén God het hele land, en was de aanbidding van afgoden van de ene grens tot aan de andere volledig weggevaagd. Het veegde al het bijgeloof aan de kant, en daarvoor in de plaats kwam de meest rationele religie die de wereld zich maar kon voorstellen. De Arabier die eerst nog trots was op zijn onwetendheid, was als door de staf van een tovenaer veranderd in een liefhebber van kennis die zichzelf laafde aan iedere bron van kennis waar hij zich toegang tot kon verschaffen. Dit was het directe resultaat van de leerstellingen van de Korān. Niet alleen sprak het Boek telkens weer het gezonde verstand van de mensen aan, het verklaarde de dorst naar kennis van de mens onlesbaar toen het de Profeet opdroeg om te bidden: “Mijn Heer, doe mijn kennis toenemen” (20:114). De Korān had niet alleen de diepliggende zonden en de schaamteloze immoraliteit van de Arabier weggevaagd, het had hem ook geïnspireerd met een brandend verlangen naar de beste en nobelste daden in dienst van de mensheid. Het levend begraven van een dochter, het huwelijk met een stiefmoeder en losse seksuele relaties bestonden niet meer. Deze gebruiken hadden plaatsgemaakt voor gelijk respect voor het nageslacht, of het nu meisjes of jongens waren, voor gelijke rechten op een erfenis voor zowel vader als moeder, zoon en dochter, broer en zus en een man en zijn vrouw, voor de meest kuisse seksuele relaties en voor een zeer groot belang dat werd gehecht aan de seksuele moraal en de kuisheid van vrouwen. Dronkenschap, een verslaving die zeer ver terugging in de Arabische geschiedenis, verdween zo volkomen dat de drinkbekers en de vaten die werden gebruikt om wijn mee te drinken en in te bewaren, niet meer te vinden waren. Nog veel belangrijker is de invloed die de Korān had op de eenheid van de natie. Het oude Arabië bestond uit een aantal elementen die met zo'n grote regelmaat met elkaar in oorlog waren dat het land op het punt stond ten onder te gaan. De Korān zelf omschrijft de situatie in zeer bondige maar fraaie bewoordingen, wanneer hij zegt dat de natie zich bevond “aan de rand van een afgrond van vuur” (3:103). Uit dit Arabië, gevuld met botsende en strijdende elementen, smeedde de Korān een natie. Een verenigde natie vol van leven en daadkracht, voor wier mars voorwaarts de grootste koninkrijken ter wereld verschrompelden alsof zij speelgoed waren tegenover de realiteit van het nieuwe geloof. Geen geloof voorzag zijn aanhangers ooit met zo'n totaal nieuw leven op zo'n grote schaal. Een nieuw leven dat invloed had op alle vertakkingen van menselijke activiteiten: een hervorming van het individu, van de familie, van de maatschappij, van de natie en van het land. Een ontwaking die zowel materieel was als moreel, zowel intellectueel als geestelijk. Waar eeuwenlang hervormingswerk geen invloed had gehad, bracht de Korān een hervorming van de mensheid teweeg, die hem van de diepst mogelijke ontarding en verloedering, in buitengewoon korte tijd bracht tot de hoogst mogelijke piek van beschaving. Ook niet-moslim en soms zelfs anti-moslim geschiedkundigen getuigen van het ongeëvenaarde karakter van deze hervorming. Hier volgt een aantal voorbeelden:

“Zolang als men zich kon herinneren, hadden Mekka en het gehele schiereiland verkeerd in een staat van spirituele apathie. De geringe en vluchtige invloeden van het Judaïsme en het Christendom of van filosofische inzichten op het Arabische bewustzijn, waren slechts als plaatselijke rimpelingen aan de opper-

vlake van een rustig meer. Onder de oppervlakte bleef alles kalm en bewegingloos. Het volk was diep gezonken in bijgeloof, wreedheid en zedeloosheid ... Hun religie bestond uit de flagrante aanbidding van afgoden, en hun geloof uit de duistere, bijgelovige angst voor het ongeziene ... Dertien jaar vóór de Hidjrah, bevond Mekka zich nog levenloos in deze vernederende toestand. En wat een verandering brachten deze dertien jaar teweeg! ... De joodse waarheid had lang geklonken in de oren van de mensen uit Medina, maar pas toen zij de geestopwekkende regels van de Arabische Profeet hoorden, ontwaakten ook zij uit hun sluimer, en begonnen plotseling met grote ernst aan een nieuw leven" (*Life of Mahomet* van Muir, h. vii).

"Het was bijna onmogelijk om een verdeelder volk te vinden, totdat er plotseling een wonder gebeurde! Er stond een man op die, door zijn persoonlijkheid en door zijn aanspraak op directe Goddelijke leiding, het onmogelijke volbracht — namelijk, het verbond tussen al deze strijdende partijen" (*The Ins and Outs of Mesopotamia*, p. 99).

"En toch kunnen we zonder meer zeggen dat geen enkele geschiedenis zich kan bogen op gebeurtenissen die de verbeelding op zo een levendige manier aanspreken, of die zo verrassend zijn als de gebeurtenissen die plaatsvonden in levens van de eerste moslims. In deze maakt het niet uit of we ons concentreren op de Grote Leider of op zijn ministers, een uitermate luisterrijke groep, of dat we een overzicht geven van de gebruiken in de verschillende landen die hij veroverde, of dat we ingaan op de moed, de kwaliteiten en de gevoelens die in gelijke mate een plaats hadden gevonden in de harten van zijn generaals en zijn soldaten" (*The Life of Mahomet* door de Graaf van Boulainvilliers in de Engelse vertaling, p. 5).

"Dat de beste Arabische schrijvers er nooit in zijn geslaagd om iets te schrijven dat zich net zo verdienstelijk heeft gemaakt als de Korān, is niet bijzonder verrassend" (*Introduction to English Translation of the Quran* door Palmer, p. iv).

"Het is het enige wonder dat ooit door Mohammed is opgeëist — hij noemde het zijn permanente wonder — en het kan zeker een wonder genoemd worden" (Bosworth Smith, *Mohammed*, p. 290).

"Nog nooit is er een volk zo snel tot een staat van beschaving geleid, zoals die was, dan de Arabieren door de Islām" (*New Researches* door H. Hirschfeld, p. 5).

"Het is onmogelijk de Korān te benaderen waar het gaat om overtuigingskracht, eloquentie en zelfs haar samenstelling" (*Id.* p. 8).

"Ook de geweldige ontwikkeling in alle takken van wetenschap in de moslim-wereld, was indirect aan [de Korān] te danken" (*Ibid.* p. 9).

"In dit geval, zouden zijn verdiensten als een literair werk misschien niet moeten worden afgemeten aan de hand van een aantal vooropgezette stelregels van subjectieve en esthetische smaak, maar aan de hand van het effect dat hij had op de tijd- en landgenoten van Mohammed. Wanneer hij op zo'n krachtige en overtuigende wijze aanspraak deed op de harten van de luisteraars van de Profeet, dat hij de tot op dat moment centrifugale en antagonistische elementen kon samensmeden tot een compact en goed georganiseerd orgaan, dat werd geïnspireerd door ideeën die de ideeën die tot dan toe hadden geregeerd over het Arabische denkgood ver te boven stegen, dan was zijn eloquentie volmaakt. Al was het alleen maar omdat hij een beschaafde natie schiep uit wilde stammen, en een fundamenteel nieuw geluid liet horen in een dichtgeslibd deel van de geschiedenis" (Dr. Steingass in *Dictionary of Islām* door Hughes, art. "Quran").

Twee andere unieke kenmerken

Het geweldige effect dat de Heilige Korān had op het gedachtegoed van degenen die er als eerste mee in contact kwamen, de niet geëvenaarde revolutie die hij in de wereld

tewegg heeft gebracht, het feit dat hij niet één, maar vele naties vanuit diep verval heeft doen stijgen tot het hoogtepunt van hun beschaving, is niet het enige kenmerk waarmee de Korān aanspraak maakt op zijn unieke karakter. Hij heeft nog twee kenmerken die minstens zo uniek zijn, namelijk zijn rijkdom aan ideeën en de schoonheid van zijn stijl. Deze twee kenmerken, gecombineerd met het effect dat de Korān had, zijn de drie elementen die de Korān verheffen tot een hoogte die andere boeken zelfs nooit in gedachten hebben gehad, en die een imitatie onmogelijk maken. In feite was het effect dat de Heilige Korān had helemaal geen magisch mysterie. Wat de harten van de mensen aansprak, was eenvoudigweg de grootsheid en redelijkheid van zijn ideeën, vervat in de best mogelijke vorm. Hij wortelde zich dermate diep in het hart van de natie, dat hij de drijfkracht werd achter het grootse doel van het leven. Er scheen een zee van licht op al de vragen die de mens tot op dat moment hadden beziggehouden, en de weg voor de mars voorwaarts naar vooruitgang was nu vrijgemaakt. Vandaar dat een van de namen waarbij het Heilige Boek zichzelf noemt, *al-Boerhān* is, of het Duidelijke Argument. Het geeft aan dat het argument het wapen was waarmee de Korān de harten van de mensen veroverde. Aangezien hij een beroep deed op het redelijk verstand en niet op het gevoel, waren zijn veroveringen zo vergaand en zo permanent, dat hij alle mysteries aan de kant veegde en al het duister deed verdwijnen. Hij wordt ook *al-Bajān* genoemd, of de Uitleg. Dit geeft aan dat hij alle onduidelijkheden aangaande religieuze vraagstukken had verwijderd. Niet alleen maakt de Korān er aanspraak op dat hij religie vervolmaakt heeft (5:3) en dat hij dus alle religieuze waarheden naar voren brengt die nodig zijn voor de morele en spirituele vooruitgang van de mens, maar hij maakt ook aanspraak op het feit dat hij heeft afgedaan met alle tegenwerpingen aangaande zijn waarheid: “En zij kunnen jou geen vraag brengen, of Wij hebben jou de waarheid gebracht en de beste uitleg” (25:33).

Stijl en taalgebruik

Nog een paar woorden over de kledij waarin de grootse levenschenkende ideeën van de Korān gekleed gaan, en dit onderwerp is verder afgehandeld. De stijl en het taalgebruik van de Korān zijn universeel geprezen. In de introductie tot zijn vertaling van de Heilige Korān, zegt Sale:

“Het wordt universeel toegestaan dat de Korān wordt geschreven, met enorme elegantie en zuiverheid, in het dialect van de stam van de Qoerajsi, de nobelste en beleefdsten van alle Arabieren, hoewel het heel soms wordt vermengd met andere dialecten. Het moet worden toegegeven dat het de standaard vormt voor de Arabische taal.”

En nogmaals:

“De stijl van de Korān is over het algemeen prachtig en vloeiend ... en op vele plaatsen, vooral daar waar de majesteit en de kenmerken van God worden omschreven, subliem en overweldigend.”

Wat echter de aanspraak van de Korān op zijn uniciteit bevestigt, zelfs wanneer we alleen naar zijn uiterlijke vorm kijken en zijn inhoud en het effect dat hij had even negeren, is de permanente greep die hij over de Arabische taal heeft behouden. Het feit dat hij voor altijd de norm zal zijn, aan de hand waarvan de schoonheid van de stijl en het woordgebruik in Arabische literatuur wordt afgemeten. Van geen ander boek in de wereld kan worden gezegd dat het in staat is geweest om een taal dertien eeuwen lang in leven te houden. De Korān heeft dit wel gekund, en is al die tijd de verheven standaard van eloquentie geweest. Terwijl de natie die zijn taal sprak uit het niets tevoorschijn kwam en tot voorloper van de beschaving in de wereld uitgroeide, behield de Korān zijn positie. De taal verliet haar thuis om zich te vestigen in ver afgelegen landen waar Arabisch ofwel de spreektaal van het volk werd, of tenminste hun geschreven taal. Dat is de ongelooflijke verrichting van de Heilige Korān. Het is waar dat de Arabieren vóór de Korān al beschikten over een literaire taal. De taal van hun poëzie vormde, ondanks een aantal geringe dialectische verschillen, een standaard, maar de reikwijdte van deze poëzie

was erg beperkt. Hun meest welbespraakte thema's gingen zelden verder dan een lofzang op wijn of vrouwen en op het zwaard of het paard. In de toestand waarin het Arabisch verkeerde vóór de komst van de Korān, had het waarschijnlijk al snel het lot gedeeld van zijn zusters talen uit de Semitische groep. Het was de Korān die het Arabisch maakte tot de taal van de beschaafde wereld, van de Oxus tot aan de Atlantische Oceaan. Welke veranderingen het gesproken Arabisch, net als alle andere talen, dan ook heeft ondergaan, het literaire Arabisch is vandaag de dag nog steeds het Arabisch van de Korān, en de Korān blijft het enige meesterwerk ervan.

3. VERHOUDING TOT EERDERE GESCHRIFTEN

Eerdere geschriften worden erkend

De Heilige Korān vereist dat men niet alleen in zijn eigen waarheid gelooft, maar ook in de waarheid van eerdere geschriften die aan de profeten van verschillende naties in de wereld werden toebedeeld. In zijn aanvang zegt hij duidelijk:

“En die geloven in wat er aan jou geopenbaard is en in wat er vóór jou geopenbaard is” (2:4).

De universaliteit van wat er eerder is geopenbaard wordt duidelijk aanvaard:

“En er is geen volk, of er is een waarschuwer in hun midden verschenen” (35:24).

“En iedere natie kende een boodschapper” (10:47).

Om zeker te stellen dat niemand wordt misleid door de namen van een paar profeten die in de Heilige Korān worden genoemd, wordt er gezegd:

“En zeker hebben Wij boodschappers gestuurd vóór jou — onder hen zijn degenen die Wij jou hebben genoemd en onder hen zijn degenen die Wij jou niet hebben genoemd” (40:78; 4:164).

De Heilige Korān aanvaardt dus de waarheid van de heilige boeken in de wereld, en vandaar dat er keer op keer over gesproken wordt als een Boek dat bevestigt wat ervoor is. De basis van de verhouding tussen de Heilige Korān en andere geschriften is daarom dat zij alle leden zijn van dezelfde familie. Allemaal hebben zij een Goddelijke oorsprong.

Beschermers van eerdere geschriften

De Bevestiger van de heilige boeken van de wereld neemt echter een unieke plaats in hun midden in. De verhouding tussen de Heilige Korān en eerdere geschriften wordt door het Heilige Boek zelf als volgt op heldere wijze onder woorden gebracht:

“En Wij hebben aan jou het Boek met de waarheid geopenbaard, dat bevestigt van het Boek wat ervoor is van het Boek, en als een bewaker hierover” (5:48).

De Korān bevestigt dus niet alleen de heilige boeken van alle naties, zoals hierboven wordt uitgelegd, hij waakt ook over hen. Met andere woorden, hij waakt over de oorspronkelijke leerstellingen van de profeten van God. Zoals ook elders wordt gezegd, hadden die leerstellingen veranderingen ondergaan, en alleen een openbaring van God kon de zuivere Goddelijke leerstellingen scheiden van de grote hoeveelheid fouten die daaromheen was ontstaan. Dit was het werk dat door de Heilige Korān werd gedaan, en vandaar dat hij een beschermer over andere geschriften wordt genoemd. Uit alle geschriften heeft hij vooral het Evangelie gekozen om aan te geven op welke manieren foute doctrines de waarheid die werd gepredikt door een profeet van God bijna geheel hadden onderdrukt. Daarnaast lijkt het erop dat het Evangelie gekozen is als voorbeeld. Hoe zou het namelijk mogelijk zijn dat vroegere geschriften zouden zijn ontkomen aan veranderingen, als zelfs de leerstellingen van zo'n recente profeet als Jezus Christus niet intact aan het nageslacht konden worden overgeleverd?

De Korān als rechter in bestaande meningsverschillen

De Heilige Korān maakt er ook aanspraak op dat hij is verschenen als rechter om een oordeel te vellen over de meningsverschillen tussen de verschillende religies:

“Wij hebben zeker (boodschappers) naar volkeren gestuurd vóór jou ... En Wij hebben aan jou het Boek slechts geopenbaard opdat jij hen duidelijk zou maken waarin zij verschillen” (16:63, 64).

Zoals al eerder is gezegd, verklaart de Korān dat er in iedere natie profeten zijn opgestaan en dat daarom iedere natie leiding van God heeft ontvangen. Toch verschillen de naties onderling in de kern van hun geloof. De positie van de Heilige Korān was daarom vooral die van rechter, die een oordeel velt tussen deze verschillende pretendentes.

Hij verklaart alle onduidelijkheden

Het belangrijkste punt dat men in gedachten moet houden waar het gaat om de verhouding tussen de Heilige Korān en eerdere geschriften, is dat hij verklaart wat in deze geschriften onduidelijk is, en volledig uitlegt wat daar slechts kort wordt aangestipt. Openbaring is volgens de Heilige Korān niet alleen universeel, maar ook voortschrijdend en zij bereikt haar perfectie in de Laatste Openbaring. Iedere natie werd een openbaring geschonken die in overeenstemming was met haar behoeften en die in ieder tijdperk aansloot bij de capaciteiten van de mensen uit dat tijdperk. Naarmate de menselijke geest zich verder ontwikkelde, werd er door middel van openbaring steeds meer licht geworpen op zaken die verband houden met het ongeziene, op het bestaan en de kenmerken van het Goddelijke Wezen, op het karakter van Zijn openbaring, op de vergelding van goed en kwaad, op het leven na de dood en op het paradijs en de hel. Het is hierom dat de Heilige Korān keer op keer het Boek “dat duidelijk maakt” wordt genoemd. Het belichtte de essentiële elementen van het geloof en verhelderde wat tot op dat moment uit noodzaak onduidelijk was gebleven.

Een volmaakte Openbaring van Goddelijke Wil

Als gevolg van wat hierboven wordt gezegd, maakt de Heilige Korān er aanspraak op dat hij ook kwam als een volmaakte openbaring van Goddelijke wil:

“Deze dag heb Ik jullie religie voor jullie vervolmaakt en Mijn gunst aan jullie voltooid, en heb Ik voor jullie de Islām gekozen als religie” (5:3).

Het definitieve karakter van de openbaring van de Korān is dus gebaseerd op haar perfectie. Zolang als dat nodig was, werden er nieuwe geschriften geopenbaard, maar toen er een volmaakt licht scheen over alle essentiële elementen van het geloof in de Heilige Korān, was er na Mohammed geen profeet meer nodig. Zeshonderd jaar eerder had Jezus Christus, die de laatste onder de nationale profeten was — de Heilige Profeet Mohammed was geen profeet voor één natie maar voor de hele wereld — in heldere bewoordingen gezegd dat hij er niet toe in staat was om de wereld naar de Volmaakte Waarheid te leiden, omdat de wereld op dat moment nog niet in de juiste toestand verkeerde om die waarheid te ontvangen:

“Nog veel heb Ik u te zeggen, maar gij kunt het thans niet dragen; doch wanneer Hij komt, de Geest der waarheid, zal Hij u de weg wijzen tot de volle waarheid” (Joh. 16:12, 13).

Onder de geschriften van de wereld neemt de Heilige Korān daarom de unieke positie in van een volmaakte openbaring van de Goddelijke wil.

Een juiste geschiedenis

Het idee dat de Korān slechts dingen heeft overgenomen uit eerdere geschriften, vooral uit de Thora en het Evangelie, moet in het licht van de feiten worden bekeken. Het is zonder meer waar, dat de Korān religieuze onderwerpen behandelt die ook in die boeken worden behandeld. Dat hij de geschiedenis verhaalt van een aantal profeten wiens geschiedenis ook in de Bijbel voorkomt, is ook een feit. Het is echter geheel verkeerd om te zeggen dat de Korān uit deze boeken zou hebben geleend. Neem als eerste de essentiële elementen van religie zoals die in de Korān worden behandeld. Noch het Oude of het Nieuwe Testament, noch enig ander heilig boek, komen ook maar in de buurt van de grootse en nobele waarheden die tot uitdrukking komen in de Heilige Korān. Kijk vervolgens naar de geschiedenissen van de profeten zoals die worden verteld in de Bijbel en zoals die worden verteld in de Heilige Korān, en het wordt duidelijk dat de

laatstgenoemde de fouten verbetert die voorkomen in de eerstgenoemde, zoals zij dat ook doet met religieuze doctrines. De Bijbel zegt over veel van de profeten van God dat zij de meest verschrikkelijke zonden zouden hebben begaan. Hij zegt van Abraham dat hij leugens vertelde en dat hij Hagar en haar zoon aan de kant schoof. Hij zegt van Lot dat hij incest pleegde met zijn eigen dochters. Hij zegt van Aäron dat hij een kalf maakte dat aanbeden moest worden en dat hij de Israëlieten hiertoe aanzette. Hij zegt van David dat hij overspel pleegde met de vrouw van Uria, en hij zegt van Salomo dat hij afgoden aanbad. De Heilige Korān aanvaardt deze stellingen echter geheel niet. Hij verwerpt ze zeer stellig, en zuivert de profeten van deze valse aantijgingen. De ongeletterde Profeet uit Arabië veegde de fouten die een smet vormden op het blazoen van het profeetschap, in hun geheel van tafel.

4. EEN RUIMDENKENDE KIJK OP ANDERE RELIGIES

Geloof in alle profeten

Er bestaat een zeer veel voorkomende en diepgewortelde misvatting dat de Korān intolerantie zou prediken, en dat Mohammed zijn geloof predikte met het zwaard in één hand en de Korān in de andere. Een grotere misvatting is bijna niet mogelijk. Het basisprincipe van de Islām, een geloof in alle profeten van de wereld, zou genoeg moeten zijn om deze beschuldiging als een leugen af te doen. De grootse en ruimdenkende geest die niet alleen liefde en respect predikte voor de grondleggers van de grote religies van de wereld, maar veel meer dan dat, namelijk geloof in hen, zou niet kunnen inkrimpen tot een kleinzieligheid die kan leiden tot intolerantie tegenover deze religies. Tolerantie is in feite niet een woord dat voldoende recht doet aan de ruimdenkenheid van de houding van de Islām tegenover andere religies. Hij predikt gelijke liefde voor allemaal, gelijk respect voor allemaal en een gelijk geloof in allemaal.

Geen dwang in religie

Nogmaals, het is niet mogelijk om intolerantie toe te schrijven aan een boek dat iedere vorm van dwang buiten het domein van religie houdt. In de meest heldere bewoordingen zegt de Korān: "Er bestaat geen dwang in religie" (2:256). In feite staat de Heilige Korān vol met stellingen die aangeven dat geloof in de ene of de andere religie een zaak is die alleen de persoon zelf aangaat, en dat hij een vrije keuze heeft om zijn eigen weg te gaan. Als hij de waarheid aanvaardt dan is dat in zijn eigen voordeel, en als hij vast blijft houden aan zijn dwalingen zal dat in zijn nadeel werken. Hieronder geef ik een aantal van deze citaten:

"Wij hebben hem waarlijk het pad gewezen; hij kan dankbaar zijn, of ondankbaar" (76:3).

"De Waarheid komt van jullie Heer; dus laat degene die dat wil, geloven, en laat degene die dat wil, niet geloven" (18:29).

"Er zijn zeker duidelijke bewijzen van jullie Heer tot jullie gekomen; dus wie ziet, het is voor zijn eigen bestwil; en wie blind is, hij doet er slechts zichzelf kwaad mee" (6:104).

"Als jullie goedgevoelen, doen jullie goed voor jullie eigen zielen. En als jullie kwaad doen, is het voor hen" (17:7).

Waarom strijden was toegestaan

Het was de moslims zeker toegestaan om te strijden, maar wat was het doel hiervan? Niet om de ongelovigen te dwingen om de Islām te aanvaarden, want dat was tegen de ruime principes waarmee zij tot op dat moment waren opgevoed. Nee, het ging hen erom godsdienstvrijheid te bewerkstelligen. Zij wilden alle religieuze vervolging een halt toeroepen en de huizen van aanbidding van alle religies beschermen, waaronder ook moskeeën. Hier is een aantal citaten:

"En als Allāh sommige mensen niet door middel van anderen had teruggedreven, dan zouden er kloosters en kerken en synagogen en moskeeën, waarin Allāh's naam veel wordt herdacht, zijn neergehaald" (22:40).

"En bestrijd hen tot er geen vervolging is, en religie is slechts voor Allāh" (2:193).

"En bestrijd hen tot er geen vervolging meer is, en alle religies zijn voor Allāh" (8:39).

Onder welke omstandigheden was het de moslims toegestaan om te strijden?

Iedereen die de islamitische geschiedenis heeft bestudeerd, weet dat de Heilige Profeet en zijn metgezellen blootstonden aan hevige vervolgingen toen de Islām terrein begon te winnen in Makkah. Meer dan honderd van hen vluchtten naar Abessinië, maar de vervolgingen werden steeds zwaarder. Uiteindelijk moesten de moslims hun toevlucht zoeken in Madinah, maar zelfs daar werden zij niet met rust gelaten. De vijand nam wederom het zwaard op om de Islām en de moslims uit te roeien. De Korān getuigt hier zeer duidelijk van:

“Toestemming (te strijden) wordt gegeven aan degenen tegen wie oorlog wordt gevoerd, omdat zij worden onderdrukt. En Allāh is waarlijk Bekwaam hen bij te staan — Degenen die uit hun huizen worden verdreven zonder rechtvaardige oorzaak, behalve dat zij zeggen: Onze Heer is Allāh” (22:39, 40).

Verderop in de Korān wordt er een zeer duidelijke voorwaarde vastgelegd:

“En strijd langs Allāh’s weg tegen degenen die tegen jullie strijden, maar wees niet agressief. Allāh houdt immers niet van de agressors” (2:190).

De Korān staat het strijden dus slechts toe om een vervolgd gemeenschap te bevrijden uit de handen van machtige onderdrukkers, en vandaar dat de voorwaarde is vastgelegd dat de strijd moest stoppen zodra er een eind kwam aan de vervolging:

“Maar als zij ophouden, dan is Allāh waarlijk Vergevensgezind, Barmhartig. En bestrijd hen tot er geen vervolging is” (2:192, 193).

Als de vijand vrede wilde sluiten, dan moest dit worden geaccepteerd, zelfs als het slechts de bedoeling van de vijand was de moslims hiermee te misleiden:

“En wanneer zij tot vrede neigen, neig jij daar dan ook toe, en vertrouw op Allāh. Hij is immers de Hoorder, de Weter. En wanneer het hun bedoeling is jou te misleiden, dan is Allāh waarlijk voldoende voor jou” (8:61, 62).

De Heilige Profeet sloot vredesverbonden met zijn vijanden. Een van deze verbonden gaf aanleiding tot het beroemde verdrag van Hoedaibijah. De condities die in dit verdrag werden vastgelegd waren niet alleen nadelig voor de moslims, maar zelfs vernederend. Volgens de condities van dit verdrag “moest een ongelovige, wanneer hij zich bekeerde tot de Islām en overliep naar de moslims, worden teruggebracht, maar wanneer er een moslim overliep naar de ongelovigen, hoefde hij niet naar de moslims terug te worden gebracht”. Deze clausule uit dit verdrag drukt alle beschuldigingen aangaande het gebruik van geweld door de Heilige Profeet de kop in. Het laat ook zien hoe zeker de Heilige Profeet ervan was dat moslims niet terug zouden keren naar het ongeloof, en dat nieuwe bekeerlingen zich er niet van zouden laten weerhouden toe te treden tot de Islām omdat de Profeet hen niet van een toevluchtsoord kon voorzien. En deze verwachtingen werden bewaarheid. Terwijl er niet één moslim de Islām verliet, trad er een groot aantal mensen toe tot de Islām. Omdat zij hun toevlucht niet konden zoeken in Madinah, vormden zij een eigen kolonie op neutraal terrein.

Het is niet juist om te veronderstellen dat de voorwaarden die hierboven worden beschreven te allen tijde konden worden opgeheven. De voorwaarde om te strijden “tegen degenen die tegen jullie strijden”, bleef tot het laatste moment van kracht. De laatste krijgstoet die werd aangevoerd door de Heilige Profeet, was de beroemde krijgstoet naar Taboek. Iedere geschiedkundige met kennis van de Islām weet dat, hoewel de Profeet van zeer ver was gekomen aan het hoofd van een leger van 30.000 man, hij weer omkeerde en zijn leger niet toestond om het vijandelijke gebied aan te vallen toen hem duidelijk werd dat de vijand niet voldeed aan de voorwaarden die hierboven zijn genoemd. Ook is er geen enkele regel in de laatste openbaring over dit onderwerp, hoofdstuk 9, *De Ontheffing*, die tegen deze voorwaarde ingaat. Het openingsvers van dat hoofdstuk spreekt duidelijk over “afgodsdienaren met wie jullie een overeenkomst hebben gesloten”. Vers 4 maakt vervolgens binnen dit raamwerk een uitzondering voor “de afgodsdienaren met wie jullie een overeenkomst hebben gesloten, en dan jullie in niets tekort hebben gedaan en niemand hebben gesteund tegen jullie”. Dit maakt duidelijk dat de “ontheffing” slechts betrekking

had op die idolate stammen die eerst een overeenkomst hadden gesloten met de moslims, maar die deze overeenkomst verbraken en de moslims doodden en vervolgden waar zij hen ook vonden. In v. 10 staat duidelijk: “Zij respecteren noch de banden van verwantschap noch een verbond, als het gaat om een gelovige.” Over deze mensen wordt ook in een eerdere openbaring gesproken: “Degenen met wie jij een overeenkomst sluit, dan verbreken zij hun overeenkomst iedere keer, en zij voldoen niet aan hun plicht” (8:56). Verderop, in hoofdstuk 9, wordt de voorwaarde dat de vijand de moslims eerst aan moet vallen duidelijk herhaald: “Willen jullie niet strijden tegen een volk dat zijn geloften brak en uit was op de verbanning van de Boodschapper, en dat jullie als eerste aanviel?” (9:13). Dus van het begin tot het eind staat de Korān de moslims slechts toe te strijden tegen diegenen die eerst tegen de moslims vochten. Heel duidelijk staat hij toe dat er alleen uit verdediging gevochten wordt, omdat de moslims zonder deze toestemming niet hadden kunnen leven. Een agressieve oorlog wordt duidelijk verboden. Het oorlog voeren tegen ongelovigen om hen zo te dwingen de Islām te aanvaarden is dus heel duidelijk een mythe, en een concept dat in de Heilige Korān niet voorkomt. Het was de vijand die oorlog voerde tegen de moslims om hen zo van hun religie af te keren. Het Heilige Boek zegt hierover: “En zij zullen niet ophouden tegen jullie te strijden tot zij jullie van je religie afbrengen, als ze dit kunnen.” (2:217).

Vriendschappelijke verhoudingen met anderen

Soms wordt verondersteld dat de Korān het verbiedt om er vriendschappelijke verhoudingen opna te houden met volgelingen van andere religies. Hoe is het mogelijk dat een Boek dat een man toestaat om als zijn levensgezel een vrouw te hebben die een andere religie volgt (5:5), in dezelfde adem beweert dat het niet is toegestaan om er vriendschappelijke relaties opna te houden met volgelingen van een andere religie? De liefhebende relatie tussen een man en zijn vrouw, is de meest vriendschappelijke van alle verhoudingen. Wanneer dit dus nadrukkelijk wordt toegestaan, bestaat er niet de minste reden om te veronderstellen dat andere vriendschappelijke verhoudingen niet zouden zijn toegestaan. De waarheid is dat, waar er een verbod rust op de vriendschappelijke omgang met andere mensen, dit slechts betrekking heeft op mensen die in oorlog waren met de moslims. Dit wordt duidelijk gezegd in de Heilige Korān:

“Aangaande degenen die jullie niet om religie bestrijden en die jullie niet uit jullie huizen verdrijven, verbiedt Allāh jullie niet dat jullie hen vriendelijk en rechtvaardig behandelen. Waarlijk heeft Allāh de rechtvaardigen lief. Allāh verbiedt jullie slechts dat jullie degenen tot vriend nemen die jullie bestrijden om jullie religie, en die jullie uit jullie huizen verdrijven en die (anderen) helpen bij jullie verdrijving; en wie hen tot vriend neemt, dat zijn de kwaaddoeners.” (60:8, 9).

Geen straf voor afvalligheid

Een andere zeer veel voorkomende misvatting kan hier ook worden genoemd. Over het algemeen wordt aangenomen dat de Korān in de doodstraf voorziet voor degenen die de religie van de Islām afvallig zijn. Iedereen die de moeite neemt om de Korān te lezen zal zien dat er niet de minste reden bestaat voor deze veronderstelling. De Korān spreekt regelmatig over mensen die terugkeren tot het ongelof nadat zij het geloof hadden aanvaard, maar nergens wordt er gezegd dat zij zouden moeten worden gedood of gestraft. Ik geef hier een aantal citaten:

“En wie van jullie terugkeert van zijn religie, en dan sterft terwijl hij ongelovig is — dit zijn degenen wier werken voor niets zijn geweest in deze wereld en in het Hiernamaals” (2:217).

“O jullie die geloven, als iemand van jullie terug zou komen op zijn religie, dan zal Allāh een volk brengen dat Hij liefheeft en dat Hem liefheeft” (5:54).

“Het berouw van degenen die niet geloven na hun geloof, en van wie dan het ongelof toeneemt, wordt niet aanvaard, en zij zijn het die afdwalen” (3:90).

Aan de andere kant noemt de Korān een plan van de joden om de Islām eerst te aanvaarden om hem later weer te verlaten, om daarmee de indruk te wekken dat de Islām een religie was die de moeite niet waard was (3:72). In Madinah, waar een moslim-regering de macht had, zou zo'n idee niet in hun hoofd zijn opgekomen als volgens de wet in de Korān op afvalligheid de doodstraf had gestaan. De misvatting lijkt te zijn ontstaan uit het feit dat mensen die, nadat zij afvalligen waren geworden, overliepen naar de vijand, als vijanden werden behandeld. Ook was het zo dat, wanneer een afvallige het leven van een moslim nam, hij ter dood werd veroordeeld. Niet omdat hij van religie was veranderd, maar omdat hij een moord had begaan.

5. LEVEN NA DE DOOD

De dood is een fase in de evolutie

Hoewel dit onderwerp in de voetnoten bij de relevante verzen volledig is behandeld, wil ik het om twee redenen ook in de Inleiding behandelen. In de eerste plaats omdat er veel misverstanden over dit onderwerp bestaan, en in de tweede plaats omdat de Heilige Korān dit onderwerp volledig belicht en er geen ander heilig Boek bestaat dat in de buurt komt van de prachtige onthullingen die in de Korān worden gedaan. Volgens de Heilige Korān wordt het leven van de mens niet beëindigd door de dood, maar opent deze slechts de deur tot een hogere levensvorm. Zoals de mens voortkomt uit stof, komt de hogere mens voort uit de daden die hij begaat. Zoals de mens opgroeit uit een kleine levenskiem en, ondanks al de veranderingen die hij ondergaat, zijn individualiteit niet verliest, zo wordt uit deze mens een hogere mens geschapen. Zijn karaktertrekken worden veranderd en hij groeit uit tot iets wat hij op dit moment nog niet kan bevatten.

Verband tussen de twee levens

Volgens de Heilige Korān opent het leven na de dood een wijd perspectief van vooruitgang voor de mens. Een nieuwe wereld van verbetering, waarmee vergeleken de vooruitgang die tijdens dit leven werd geboekt in het niets verzinkt: "En in het Hiernamaals zijn de gradaties zeker grootser, en grootser is de uitmuntendheid" (17:21). Het verband tussen de twee levens, dit wereldse leven en het leven na de dood, wordt in heldere bewoordingen uitgelegd. De hemel en de hel zijn geen plekken van vermaak en marteling die men slechts in het leven na de dood tegenkomt. Zelfs in dit leven vormen zij een realiteit. Het Hiernamaals is geen mysterie dat zich pas na het graf ontvouwt, het begint in dit leven. Voor de goeden begint het hemelse leven hier op aarde, en voor de slechten een leven in de hel:

"En voor degene die vreest om voor zijn Heer te staan zijn er twee Tuinen" (55:46).

"O ziel in rust, keer terug tot jouw Heer, zeer vergenoegd (met Hem), zeer welbehagend (voor Hem), dus treed toe tot Mijn dienaren en treed Mijn Tuin binnen!" (89: 27-30).

"Het is het Vuur aangestoken door Allāh, dat boven de harten uitstijgt" (104: 6, 7).

"En wie blind is in deze (wereld) zal blind zijn in het Hiernamaals" (17:72).

Zie voor uitleg de voetnoten onder de verzen.

De Opstanding of het Uur

Terwijl er van het leven na de dood wordt gezegd dat het een voortzetting is van dit leven, wordt er in de Heilige Korān een dag in het bijzonder regelmatig genoemd. Hij krijgt verschillende namen, en is de dag waarop dat leven in zijn geheel zal worden geopend. Over het algemeen wordt hij *jaum al-qijāmah* genoemd, of de dag van de grote opwekking of de Opstanding (2:113). Ook wordt hij de dag van de Beslissing genoemd (77:13), de dag van de Afrekening (38:26), de dag van het Oordeel (51:12), de dag van de Ontmoeting (met God) (40:15) of de dag van Samenbrenging (42:7) enz.

Het woord dat het meeste voorkomt voor de Opstanding is *al-Sā'ah*, wat oorspronkelijk *iedere mogelijke tijdsduur* betekent. Daarom wordt het over het algemeen vertaald als *het Uur*. Rāghib, de bekende lexicograaf van de Korān, zegt dat er binnen de betekenis van de opstanding drie *sā'ahs* (uren) zijn, namelijk (1) *koēbrā* (of *het grotere*), dat verwijst naar de opwekking van de mens voor de afrekening; (2) *woestā* (of *het middelste*), dat verwijst naar de ondergang van een natie; en (3) *soēghrā* (of *het kleinere*), wat duidt op de dood van een individu. In de Heilige Korān wordt het woord in al deze betekenissen gebruikt. Een voorbeeld van de laatste betekenis vinden we in 6:31: "Het

zijn waarlijk verliezers die de ontmoeting met Allāh verwerpen, totdat, wanneer het uur hen plotseling overvalt." Het *uur* staat hier duidelijk voor de dood van de persoon die het een leugen noemt. Het gebruik van het woord in de andere twee betekenissen is zeer frequent, en de twee zijn vaak uitwisselbaar omdat beide betekenissen van toepassing zijn.

Opstanding in dit leven

De verschillende woorden die Opstanding betekenen zijn in zekere zin ook op dit leven van toepassing. Het opwekken van de doden verwijst soms naar hun geestelijke wederopstanding die tot stand moest worden gebracht door het prediken van de Heilige Profeet. *De dag van de Beslissing* duidt ook op de triomf van de Waarheid en de totale ondergang van onwaarheid. *De dag van de Afrekening* betreft net zo goed de afrekening in dit leven, en dat geldt ook voor *de dag van de Vergelding*. De wet die betrekking heeft op de vergelding van goed en kwaad, is in dit leven net zozeer van kracht als in het volgende. Een totale openbaring van deze wet vindt echter plaats op het moment dat de beperkingen van een lichaam van klei worden weggenomen door de dood, en dit is dus het begin van een nieuw en hoger leven. Het is een wet die altijd van kracht is, en die niet op een bepaalde dag in werking zal treden. Zelfs van het paradijs en de hel wordt gezegd dat zij in dit leven ontstaan. Vandaar dat God regelmatig wordt omschreven als *Snel met Afrekenen* (2:202, 3:19, 199 enz.). Dit betekent dat Zijn afrekening werkzaam is op ieder mogelijk moment. Iedere zondige daad laat een afdruk achter op de menselijke geest: "Nee, eerder is wat zij verdienen op hun harten vastgeroest" (83:14), zodat de consequentie direct op de daad zal volgen. Nog duidelijker: "En Wij hebben de daden van ieder mens om zijn nek gehangen, en Wij zullen hem op de dag van de Opstanding een boek brengen dat hij wijf open zal aantreffen" (17:13). Een daad laat dus zijn sporen na bij de mens zodra hij is begaan. Dit is echter niet duidelijk voor het menselijk oog, maar zal overduidelijk worden op de dag van de Opstanding, in de vorm van een wijdopen boek. De sluier die nu de ogen bedekt en de mens verhindert om de fijnere nuances te zien, zal dan immers worden verwijderd: "Jij sloeg hier inderdaad geen acht op, maar nu hebben Wij jouw sluier van jou verwijderd, dus jouw zicht is scherp deze dag" (50:22). De wet van de vergelding van goed en kwaad is dus altijd van kracht, alleen kunnen de gevolgen hiervan niet worden waargenomen door het menselijke oog. De meer fijngevoelige zintuigen die bij de Opstanding worden geschonken, zullen hen echter duidelijk kunnen zien: "Op de dag waarop verborgen zaken openbaar gemaakt zullen worden" (86:9).

De maatstaf

De wet van de vergelding van goed en kwaad is kort en bondig: "Dus degene die het gewicht van een atoom aan goed doet zal dit zien, en degene die het gewicht van een atoom aan kwaad doet zal dit zien" (99:7, 8). Iedere goede daad zal dus haar vruchten werpen en iedere zondige daad zal kwalijke gevolgen hebben, of degene die de daad begaat nu een moslim of een niet-moslim is. Vanwege het overwicht van genade in de Goddelijke natuur is het echter zo dat goed een tienvoudige hoeveelheid vruchten af zal werpen, of zelfs zeventienvoudig; zie 6:160, 2:261, 28:84, 42:30, enz.

Een mens wordt beoordeeld aan de hand van het overwicht aan goed of kwaad in hem, en in verband hiermee wordt er gesproken over een *mizān*, of een *maatstaf*. De woorden *wazn* en *mizān*, zoals die in de Heilige Korān binnen deze context worden gebruikt, verwijzen niet naar het wegen met een weegschaal. Zij worden gebruikt in een bredere betekenis die stelt dat aan de vereisten van rechtvaardigheid moet worden voldaan. Vers 57:25 spreekt bijvoorbeeld over boodschappers die worden gestuurd met het Boek en de *mizān*. De *mizān* staat hier duidelijk voor de rechtsregels of voor principes van rechtvaardigheid — "opdat de mens zich rechtvaardig zal gedragen". Ook 55:7 spreekt over een *mizān* die wordt opgericht in de natuur: "En de hemel, Hij verhief hem hoog, en Hij stelde de *mizān* vast." Volgens de bekende commentatoren vertegenwoordigt de *mizān* hier rechtvaardigheid. Er wordt gezegd dat er een soortgelijke schaal of maatstaf wordt opgericht voor de mens, om zo te kunnen beoordelen of hij overwegend goed of kwaad is. Hier volgen een aantal citaten:

“En Wij zullen een rechtvaardige balans opmaken op de dag van de Opstanding, zodat geen ziel ook maar het minste onrecht zal worden aangedaan. En als het zou gaan om het gewicht van een korrel mosterdzaad, dan nemen Wij het mee. En Genoegzaam zijn Wij om de rekening op te maken” (21:47).

“En het oordeel op die dag zal rechtvaardig zijn; dus wat betreft degenen van wie de goede daden zwaar wegen, zij zijn de succesvollen. En wat betreft degenen van wie de goede daden licht zijn, dat zijn degenen die hun zielen ten onder lieten gaan” (7:8, 9).

Het boek van daden

Ik wil een paar woorden zeggen over *het boek van daden*. Ons wordt verteld dat iedere daad, hoe groot of klein ook, wordt neergeschreven:

“En het boek (*kitab*) wordt neergelegd, en jij ziet dat de schuldigen vrezten voor wat erin staat en zij zeggen: O wee ons! wat voor een boek is dit! Het houdt geen kleine dingen achter, en geen grote, maar telt ze allemaal” (18:49).

“Dus wie goede daden doet en een gelovige is, zijn inspanning wordt niet afgewezen, en Wij schrijven het zeker voor hem op” (21:94).

“Spreek hij geen woord of er staat een waker bij hem klaar” (50:18).

“Of denken zij dat Wij hun geheimen en hun geheime beraad niet horen? Jazeker, en Onze boodschappers bij hen schrijven (het) op” (43:80).

“En waarlijk zijn er die over jullie hoeden, achtenswaardige schrijvers, zij weten wat jullie doen” (82:10–12).

“Dit is Ons verslag, dat zich naar waarheid tegen jullie uitspreekt. Wij noteerden immers wat jullie deden” (45:29).

Niet alleen heeft ieder individu een boek van daden, maar ook van naties wordt gezegd dat zij hun boek van daden hebben:

“En jij zal iedere natie zien neerknielen. Iedere natie zal geroepen worden tot haar verslag. Deze dag worden jullie afgerekend op wat jullie deden” (45:28).

Men moet echter in gedachten houden dat het woord *kitāb* (vertaald als *boek* of *optekening*) of *kataba* (*hij schreef*), in de Heilige Korān in een zeer wijde betekenis wordt gebruikt. *Raghib* zegt dat *kitab* (*boek*) niet altijd betekent een verzameling beschreven bladen. Soms betekent het de kennis van God, of Zijn bevel, of wat Hij verplicht heeft gemaakt. Noch betekent *kataba* altijd dat hij bepaalde woorden op papier schreef met inkt en een pen. Het betekent ook *hij maakte een ding verplicht*, of *beval*, *bestemde voor* of *schreef iets voor*. Laat ons nu kijken naar wat bedoeld wordt met het neerschrijven van daden en het boek van daden. De bovengenoemde citaten maken duidelijk dat met het neerschrijven van de daden wordt verwezen naar het feit dat ze beschermd en bewaard worden. De engelen worden immers zowel hoeders als verslagleggers genoemd. De volgende verzen werpen meer licht op dit onderwerp:

“En Wij hebben de daden van ieder mens om zijn nek gehangen, en Wij zullen hem op de dag van de Opstanding een boek brengen dat hij wijd open zal aantreffen. Lees jouw boek. Jouw eigen ziel is afdoende op deze dag als afrekenaar tegen jou” (17:13, 14).

“Voor hem zijn er (engelen) die de gevolgen (van zijn daden) beschermen, voor hem en achter hem, die hem beschermen op Allāh’s bevel” (13:11).

“Nee, het geschrift van de verdorvenen rust waarlijk in de gevangenis. En wat zal jou doen inzien wat de gevangenis is? Het is een geschreven boek” (83:7–9).

“Nee, waarlijk rust het geschrift van de rechtschapenen in de hoogste plaatsen. En wat zal jou doen inzien wat de hoogste plaatsen zijn? Het is een geschreven boek” (83:18–20).

Het eerste citaat maakt duidelijk dat het boek van daden dat de mens zal aantreffen op de dag van de Opstanding uit niets anders bestaat dan de gevolgen van de daden die hij heeft begaan. Uit het tweede citaat wordt duidelijk dat niet de daden van de mens worden beschermd, maar degene die deze daden begaat. Wanneer men dit samen met het eerste citaat leest, dan moet de conclusie dat de daden van de mens worden beschermd door de indruk die deze daden op hem achterlaten, duidelijk zijn. Het derde en vierde citaat laten zien dat het boek van daden gelijk is aan de plaats waar het wordt bewaard. In het derde citaat bevindt het boek van daden zich in een gevangenis, en is deze gevangenis een geschreven boek. In het vierde citaat bevindt het boek van daden zich op verheven plaatsen, en zijn deze verheven plaatsen een geschreven boek. Het boek van daden bevindt zich dus in de mens zelf, omdat zijn daden worden bewaard door de indruk die deze daden op hem achterlaten. Er wordt gezegd dat het boek zich in een gevangenis bevindt, omdat zondige daden de vooruitgang van de mens verhinderen en de capaciteiten waarover de mens beschikt om grootse en goede daden te doen, als het ware in een gevangenis opsluiten. Er wordt gezegd dat het boek zich in verheven plaatsen bevindt, omdat de capaciteiten waarover de mens beschikt door middel van goede daden hun hoogst mogelijke staat van ontwikkeling bereiken. Dat ons verteld wordt dat de mens zijn eigen rekening op moet maken, is hier geheel mee in overeenstemming: “Lees jouw boek. Jouw eigen ziel is afdoende op deze dag als afrekenaar tegen jou” (17:14). Soms is het degene die de daden heeft begaan die zijn eigen boek leest, soms nodigt hij anderen uit om ditzelfde boek te lezen: “Zie! Lees mijn boek” (69:19). Dit wordt gezegd door degene die goede daden heeft begaan, terwijl de zondaar zegt: “O was mijn boek maar niet aan mij gegeven! En had ik niet geweten wat mijn afrekening was!” (69:25, 26). Dat, zoals al eerder is uitgelegd, ook iedere natie haar eigen boek heeft, onderschrijft de waarheid van wat hier is gezegd. De indruk van wat mensen hebben gedaan wordt immers ook nagelaten op hun nationale geweten en net als individuen, worden ook naties beoordeeld op basis van wat zij hebben gedaan.

Het Paradijs

Het leven na de dood neemt twee vormen aan: een leven in het paradijs voor degenen in wie het goede overheerst, en een leven in de hel voor degenen in wie het kwade overheerst. Het woord *paradijs* (Ar. *firdaus*), komt slechts tweemaal voor in de Heilige Korān — in 18:107 en 23:11. Meestal wordt het woord *Djannah* (Tuin) of haar meervoud *Djannah* gebruikt, om de verblijfplaats van de rechtschapenen aan te geven. De rechtschapenen worden meestal omschreven als degenen die geloven en goede daden doen, terwijl over het algemeen naar hun verblijf wordt verwezen als Tuinen waardoor rivieren stromen. De rivieren vertegenwoordigen hier het geloof en de bomen in de Tuin vertegenwoordigen het goede dat de mens doet. Het woord *Djannah* is afgeleid van *djann*, wat *een ding zo verborgen dat het niet door de zintuigen wordt waargenomen* betekent. *Djannah* betekent *een tuin*, omdat haar grond wordt bedekt door bomen. De omschrijving van het Paradijs als een tuin waardoor rivieren stromen, is echter slechts een parabel:

“Een parabel van de Tuin die beloofd is aan de plichtsgetrouwen: Daarin zijn rivieren van water” (47:15).

De zegeningen van het paradijs gaan het voorstellingsvermogen in deze wereld te boven, en zijn daarom niet van deze wereld:

“Dus geen ziel weet welke verblijding van het oog voor hen verborgen is; een beloning voor wat zij deden” (32:17).

In de *Boechāri* worden deze woorden van de Heilige Profeet als volgt uitgelegd: “Allāh zegt: Ik heb voor Mijn rechtschapen dienaren bereid wat geen oog heeft gezien en wat geen oor heeft gehoord en waar de menselijke geest zich geen voorstelling van kan maken” (B. 59:8). De mens kan zich het paradijs en wat het bevat dus niet voorstellen. Van Ibn ‘Abbas wordt gezegd dat hij zei dat “alles wat er in het paradijs bestaat slechts in woord overeenkomt met wat er in deze wereld bestaat” (R.M., deel 1, p. 172). Het woord *zill* (let. *schaduw*) komt bijvoorbeeld erg veel voor in de Heilige Korān in verband met de zegeningen van het paradijs, maar het duidt niet op een eigenlijke schaduw want er is geen zon: “Zij zullen daar de

zon niet zien, noch intense koude” (76:13). Het woord wordt er gebruikt, maar de onderliggende betekenis ervan is anders. Volgens Rāghib staat het voor *voldoende* of *bescherming*. Hetzelfde geldt voor *riʿzq* (*onderhoud*) in het paradijs. In 20:131 wordt naar het gebed verwezen als onderhoud, dus is het niet mogelijk dat het hier gaat om werelds onderhoud. Ook het fruit in het paradijs lijkt niet op het fruit dat wij in deze wereld kennen, want dit zijn de vruchten afgeworpen door de daden die de mens heeft begaan: “Telkens wanneer hen een deel van de vruchten hieruit wordt gegeven, zullen zij zeggen: Dit is wat ons eerder werd gegeven” (2:25). Hier worden duidelijk de vruchten van onze daden bedoeld, en niet de vruchten die op aarde groeien. Deze laatste worden hier namelijk niet aan alle gelovigen gegeven, maar de eerste wel. Hetzelfde geldt voor het water, de melk, de honing, de kussens, de zetels, de kleding en de versieringen in het volgende leven. Deze omschrijvingen zijn slechts gelijkenissen, want de Korān noemt hen expliciet *mathal* — gelijkenis of parabel.

In feite maakt enige overweging duidelijk dat zelfs onze ideeën omtrent plaats en tijd niet van toepassing zijn in het volgende leven. In de Korān wordt gezegd dat het paradijs zich over de hele hemel en aarde uitstrekt: “En haast jullie naar vergeving van jullie Heer en een Tuin, zo groot als de hemelen en de aarde” (3:133, 57:21). Toen de Profeet werd gevraagd waar de hel was als het paradijs zich uitstreckte over de hele hemel en aarde, antwoordde hij: “Waar is de nacht als de dag komt?” (RM, deel 1, p. 670). Dit laat duidelijk zien dat het paradijs en de hel eerder twee toestanden zijn dan twee plaatsen. Nogmaals, terwijl het twee tegenovergestelde polen zijn, de een het hoogste van het hoogste en de ander het laagste van het laagste, worden zij slechts gescheiden door een muur: “Dan zal er een muur, met een deur erin, tussen hen worden opgericht. Daarbinnen zal genade zijn, en daarbuiten de straf” (57:13). Ergens anders, waar wordt gesproken over de bewoners van het paradijs en de bewoners van de hel, wordt gezegd: “En er hangt een sluier tussen hen” (7:46). Terwijl er herhaaldelijk wordt gewezen op het “hevige razen en tieren” van het hellevuur (25:12; 67:7), zullen degenen in het paradijs er “nog niet het minste geluid van opvangen” (21:102), maar op hetzelfde moment wordt ons verteld dat degenen in de hel kunnen praten met degenen in de hemel en dat zij elkaar kunnen verstaan. Zie ook 7:44–50, waar ik slechts het afsluitende vers van citeer: “En de gezellen van het Vuur roepen naar de bezitters van de Tuin: Schenk wat water over ons uit of iets van waarin Allāh jullie heeft voorzien. Zij zeggen: Waarlijk heeft Allāh beide verboden voor de ongelovigen.” De mensen in het paradijs zullen de mensen in de hel dus kunnen horen praten, maar zij zullen het brullende vuur niet horen. Dit geeft aan dat de hel een toestand is die slechts wordt waargenomen door degenen die zich daarin bevinden, en dat hetzelfde geldt voor het paradijs.

Het Paradijs en de Hel beginnen in dit leven

Zoals ik reeds heb aangestipt, zegt de Heilige Korān dat het paradijs en de hel al in dit leven beginnen. Lees de volgende verzen naast de verzen die al eerder zijn geciteerd:

“En breng het goede nieuws aan degenen die geloven en goede daden doen, dat er voor hen Tuinen zijn waarin rivieren stromen. Telkens wanneer hen een deel van de vruchten hieruit wordt gegeven, zullen zij zeggen: Dit is wat ons eerder werd gegeven; en hen wordt het gelijke daaraan gegeven” (2:25).

“Voor hen is er een bekend onderhoud” (37:41).

“En (Hij zal) hen de Tuin doen binnentreden, die Hij aan hen kenbaar heeft gemaakt” (47:6).

Het eerste van deze verzen maakt duidelijk dat de vruchten die de rechtschapenen in het paradijs zullen vinden dezelfde zullen zijn die hen in dit leven werden gegeven. Het tweede en derde laten zien dat het onderhoud waar zij in het paradijs van zullen worden voorzien, reeds in dit leven aan hen kenbaar werd gemaakt. Het is duidelijk dat de rechtschapenen het onderhoud en de vruchten waarover hier gesproken wordt niet delen met de kwaaddoeners, terwijl zij dit wel doen met de vruchten en het onderhoud die op aarde groeien omdat iedereen die nodig heeft om te overleven. De dingen die hier worden bedoeld worden speciaal aan de rechtschapenen geschonken, en de kwaaddoeners hebben hier geen toegang toe. In feite hebben zij in dit leven geen oog voor deze dingen en

daarom worden zij hen in het Hiernamaals ook onthouden: “En wie blind is in deze (wereld) zal blind zijn in het Hiernamaals” (17:72). Dit zijn de vruchten die worden afgevoerd door onze goede daden en dit is het onderhoud dat de rechtschapenen vinden in de gedachtenis van God; zie ook 20:130, 131.

Het is hiermee in overeenstemming dat de ziel die haar rust in God heeft gevonden, in dit leven toegelaten wordt tot het paradijs: “O ziel in rust, keer terug tot jouw Heer, zeer vergenoegd (met Hem), zeer welbehagend (voor Hem), dus treed toe tot Mijn dienaren, en treed Mijn Tuin binnen!” (89:27-30).

Hoogste vorm van gelukzaligheid in het Paradijs

Het is geheel in overeenstemming met deze conclusie dat duidelijk wordt gezegd dat de hoogste vorm van gelukzaligheid in het paradijs bestaat uit het genoegen van God. Dit is de grootste geestelijke zegen waar de rechtschapenen in dit leven naar streven. Door deze te verkrijgen treden zij, zoals is aangetoond, reeds in dit leven het paradijs binnen:

“Allāh heeft de gelovigen, mannen en vrouwen, Tuinen beloofd waardoor rivieren stromen, om in te verblijven, en prachtige woonplaatsen in Tuinen voor een eeuwigdurend verblijf. En meest verheven is het grootse welbehagen van Allāh. Dat is de grootse verrichting” (9:72).

Degenen in het paradijs zullen zich bezighouden met en zich verheugen in het loven van God en Zijn verheerlijking. Hiervan wordt gezegd dat het geestelijk onderhoud is voor de rechtschapenen in dit leven (20:131):

“Hun roep hierin zal zijn: Glorie aan U, o Allāh! en hun groet, Vrede! En als laatste zullen zij roepen: Geprezen zij Allāh, de Heer van de werelden!” (10:10).

Er bestaat daar geen verdriet, vermoeidheid of arbeid en het hart wordt gezuiverd van alle afgunst en jaloezie. Vrede en veiligheid overheersen in alle opzichten:

“Degenen die aan hun plicht voldoen bevinden zich waarlijk in Tuinen en tussen bronnen. Treed hen in vrede binnen, in veiligheid. En wat er in hun borsten is aan rancune zullen Wij uitroeien — als broeders, op verheven banken, aangezicht tot aangezicht. Arbeid zal hen daar niet kwellen, noch zullen zij daaruit worden verdreven” (15:45-48).

“Zij horen daar geen ijdel of zondig gepraat — maar slechts de woorden, Vrede! Vrede!” (56:25, 26).

“En zij zeggen: Geprezen zij Allāh, Die droefheid van ons heeft weggenomen! Waarlijk is onze Heer Vergevensgezind, Vermenigvuldiger van beloning, Die ons uit Zijn goedgunstigheid heeft doen afdalen in een huis dat altijd blijft; hierin raakt arbeid ons niet, noch worden wij hier gekweld door vermoeidheid” (35:34, 35).

Het Paradijs is bedoeld voor verdere vooruitgang

Niettegenstaande al deze zegeningen, is het paradijs volgens de Heilige Korān niet slechts een plek voor eenvoudig vermaak of voor rust. Het is vooral een plek voor verdere vooruitgang naar een steeds hoger verheven staat:

“Maar degenen die hun plicht aan hun Heer voldoen, voor hen zijn er hoge plaatsen, daarboven hogere plaatsen, gebouwd (voor hen)” (39:20).

Dit toont aan dat het paradijs de rechtschapenen niet alleen toegang verleent tot verheven plaatsen, maar dat het in feite het beginpunt is van een nieuwe vooruitgang en dat het mogelijk is tot steeds hogere posities verheven te worden. Het is hiermee in overeenstemming dat van hen gezegd wordt dat zij een nooit afnemende behoefte hebben aan het bereiken van een steeds hogere graad van uitmuntendheid. Hun gebed in het paradijs is immers:

“Onze Heer, vervolmaak voor ons ons licht” (66:8).

Dit concept van een onophoudelijke vooruitgang in het paradijs in de Heilige Korān is uniek en komt in geen enkel ander heilig geschrift voor.

De hel is bedoeld voor zuivering

Het concept van de hel waar straf niet bedoeld is om te pijnigen maar om te zuiveren, is in overeenstemming met het concept van het paradijs als een plek van oneindige vooruitgang naar hogere stadia van leven. Deze zuivering maakt de mens gereed voor verdere geestelijke vooruitgang. Het onderliggende idee van de hel is dat degenen die hun kans in dit leven hebben verspeeld, zullen worden onderworpen aan een reeks behandelingen voor de geestelijke ziekten die zij met eigen handen teweeg hebben gebracht. Dit sluit aan bij de onontkomelijke wet dat een mens zal proeven van de dingen die hij zelf heeft gedaan. Het is hierom dat de Korān verschil maakt tussen het verblijf in het paradijs en het verblijf in de hel. In het laatste geval komt er een einde aan het verblijf, in het eerste niet.

Zoals ik al eerder heb opgemerkt, vindt de straf voor zondige daden soms al in dit leven plaats en de Heilige Korān maakt in heldere bewoordingen het principe duidelijk dat al deze straffen zijn bedoeld als een helende maatregel:

“En Wij stuurden geen profeet naar een stad, of Wij overvielen haar volk met onheil en leed opdat zij zich zouden deemoedigen” (7:94).

“En zeker stuurden Wij vóór jou boodschappers naar de naties, en dan overvielen Wij hen met droefenis en pijn, opdat zij zichzelf zouden deemoedigen” (6:42).

Uit deze woorden wordt duidelijk dat God Zijn straf over een zondig volk uitroept opdat zij zich eventueel tot Hem kunnen keren; met andere woorden, opdat zij gewekt kunnen worden tot het hogere leven. Dit moet dus ook het doel zijn van de straffen in de hel. Dat dat inderdaad zo is wordt in eerste instantie duidelijk uit het belang dat wordt gegeven aan de kwaliteit genade in God. Daarnaast wordt duidelijk gezegd dat alle mensen zijn geschapen voor genade:

“Behalve degenen met wie jouw Heer genade heeft; en hierom heeft Hij hen geschapen” (11:119).

Het doel van God zal uiteindelijk worden vervuld, en hoewel de mens een straf over zichzelf kan afroepen met zijn daden, heeft God hem geschapen voor genade en is genade dus het uiteindelijke doel van het Goddelijke plan. Elders wordt ons verteld:

“En Ik heb de djinn en de mensen slechts geschapen opdat zij Mij zouden dienen” (51:56).

Zij moeten uiteindelijk dus gereed worden gemaakt voor de dienst aan God, en dit is het hogere leven. Ondanks haar angstwekkende uitstraling wordt de hel in een vers een *maulā* (*bescherm*) van de zondaars genoemd (57:15), en hun *oemm* (*moeder*) in een ander vers (101:9). Beide omschrijvingen van de hel vormen een duidelijke aanwijzing dat de hel slechts is bedoeld om de mens te zuiveren van het afval dat hij met zijn eigen handen heeft verzameld, net zoals vuur goud zuivert van afval. Om de waarheid hiervan te bevestigen, gebruikt de Heilige Korān het woord *finah* (wat oorspronkelijk het *essaaieren van goud* betekent, of *het in het vuur werpen om het te zuiveren van afval*), zowel voor de vervolgingen die de gelovigen moeten ondergaan (2:191, 29:2, 29:10) als voor de straf die de zondaars moeten ondergaan in de hel (37:63) waar het voedsel dat degenen in de hel krijgen *finah* wordt genoemd. Het onderwerp is in beide gevallen immers hetzelfde: de gelovigen worden gezuiverd door de vervolgingen en de zondaars door het hellevuur. Het is hierom dat de hel de *bescherm* van de zondaars wordt genoemd. Het lijden zal hen gereed maken voor verdere geestelijke vooruitgang. De hel wordt de *moeder* van de zondaars genoemd om aan te geven dat hun relatie tot de hel gelijk is aan die van een moeder tot haar kind. De zondaars worden als het ware aan de boezem van de hel grootgebracht. Het vuur is een bron van pijniging maar het heeft ook een zuiverende werking. De scherpheid waarmee de pijniging in het andere leven wordt waargenomen is het gevolg van het scherpere waarnemingsvermogen van de ziel, dat een

noodzakelijk resultaat is van haar scheiding van het aardse lichaam. Gelukzaligheid en pijniging worden daarom in gelijke mate scherper waargenomen in dat leven.

De straf in de hel is niet eeuwigdurend

Het is in overeenstemming met haar helende karakter, dat er wordt gezegd dat de zondaars uiteindelijk uit de hel zullen worden gehaald. Het is waar dat het woord *abad* drie maal gebruikt wordt in de Heilige Korān in verband met het verblijf in de hel (4:169; 33:65; 72:23), maar *abad* betekent zowel *eeuwigheid* als *lange tijd*. Dat in dit geval de laatste betekenis moet worden aangehouden wordt duidelijk uit het gebruik van het woord *ahqāb* in hetzelfde verband (78:23). Dit betekent *jaren* of *lange jaren*. Daarnaast wordt er een limiet gezet op het verblijf in de hel door de toevoeging van de woorden *behalve als het uw Heer behaagt*. Deze uitzondering wijst zonder twijfel op de uiteindelijke verlossing van degenen in de hel. In dit verband moeten de volgende twee verzen worden genoemd:

“Hij zal zeggen: Het Vuur is jullie verblijfplaats — daarin zullen jullie verblijven, behalve wanneer het Allāh behaagt. Waarlijk is jouw Heer Wijs, Wetend” (6:128).

“En wat betreft degenen die ongelukkig zijn, zij zullen zich in het Vuur bevinden; zij zullen daar zuchten en kreunen — en daarin net zolang verblijven als de aarde en de hemelen blijven bestaan, behalve als het jouw Heer behaagt. Jouw Heer is immers Uitvoerder van wat Hij wil” (11:106, 107).

Beide verzen geven duidelijk aan dat de straf in de hel niet eeuwigdurend is. Om deze conclusie nog duidelijker te maken kan het laatste voorbeeld worden vergeleken met het volgende vers dat het verblijf in het paradijs beschrijft:

“En wat betreft degenen die gelukkig worden gemaakt, zij zullen in de Tuin zijn en daarin verblijven zolang als de hemelen en de aarde blijven bestaan, behalve als het jouw Heer behaagt — een geschenk dat nooit zal worden afgebroken.” (11:108).

De twee uitspraken lijken op elkaar: degenen in de hel en degenen in het paradijs verblijven daar zolang als de hemelen en de aarde zich handhaven en in beide gevallen wordt een uitzondering toegevoegd die aangeeft dat zij eruit gehaald kunnen worden. De afsluitende woorden zijn echter verschillend. In het geval van het paradijs wordt het idee dat men daaruit kan worden gehaald wanneer het God behaagt onmiddellijk gevolgd door de verklaring dat het een geschenk is dat nooit zal worden afgebroken. Deze woorden geven aan dat zij dus nooit uit het paradijs gehaald zullen worden. In het geval van de hel wordt het idee dat men eruit gehaald zal worden echter bevestigd door de afsluitende woorden — “Jouw Heer is immers Uitvoerder van wat Hij wil.”

De conclusie die hierboven wordt getrokken wordt onderbouwd door uitspraken van de Heilige Profeet zelf. Een van zijn uitspraken die staat genoteerd in de *Moelim* eindigt aldus:

“Dan zal Allāh zeggen, De engelen en de profeten en de gelovigen hebben allemaal op hun beurt bemiddeld voor de zondaars en nu is er niemand meer die voor hen kan bemiddelen behalve de meest Barmhartige van alle barmhartigen. Dus zal Hij een handvol uit het Vuur halen en een volk naar buiten leiden dat nooit enig goed heeft gedaan” (Ms. 1:72).

Daarnaast heeft Boechārī een uitspraak genoteerd die stelt dat, wanneer de zondaars uit de hel zullen worden gehaald, zij “in de rivier van het leven zullen worden geworpen en dat zij zullen groeien als zaad dat langs een rivier groeit” (B. 2:15). Dit geeft duidelijk aan dat zij gereed worden gemaakt voor een hoger leven. In de *Kanz al-'Oemmāl* staat het volgende: “Waarlijk zal de hel een dag ondergaan waarop zij zal zijn als een korenveld dat, na enige tijd gebloeid te hebben, is uitgedroogd” (KU, deel vii, p. 245). “Waarlijk zal de hel een dag ondergaan, dat er geen enkel menselijk wezen meer in zal zijn” (*Ibid*). Een uitspraak van 'Oemar staat als volgt genoteerd: “Zelfs als er zoveel mensen in de hel verblijven als dat er zandkorrels in de woestijn zijn, dan nog zal er een dag komen waarop zij hier uitgehaald zullen worden” (*Faṭḥ al-Bajān*).

6. DE POSITIE VAN DE VROUW

Geestelijk wordt de vrouw verheven tot de positie van de man

Dit is ook een onderwerp waar grote misverstanden over bestaan. Het geloof dat volgens de Korān de vrouw geen ziel zou hebben, is bijna algemeen aanvaard in het Westen. Waarschijnlijk werd dit een onderdeel van het gedachtegoed in Europa op een tijdstip dat de Europeanen nog geen toegang hadden tot de Korān. Geen ander religieus boek en geen andere hervormer heeft ook maar een tiende gedaan van wat de Korān en de Heilige Profeet hebben gedaan om de positie van vrouwen te verbeteren. Wanneer men de Korān leest, ziet men dat aan goede en rechtschapen vrouwen dezelfde positie wordt toegekend als aan goede en rechtschapen mannen. Beide geslachten worden in dezelfde bewoordingen omschreven. De grootste gunst die God de mens heeft geschonken is de gift van Goddelijke openbaring, en we zien dat er naast mannen ook vrouwen worden genoemd aan wie Goddelijke openbaring werd verleend:

“En Wij openbaarden aan de moeder van Mozes, en zeiden: Zoog hem; dan, wanneer jij voor hem vreest, werp hem in de rivier en vrees niet en treur niet; waarlijk zullen Wij hem tot jou terugbrengen en hem maken tot een van de boodschappers” (28:7).

“Toen Wij aan jouw moeder openbaarden wat werd geopenbaard” (20:38).

“En toen de engelen zeiden: O Maria, Allāh heeft jou zeker verkozen en jou gezuiverd en jou verkozen boven de vrouwen van de wereld” (3:42).

Daarnaast is het zo dat, waar de Korān de grote profeten van God bespreekt en zegt: “En vermeld Abraham in het Boek” (19:41), “En vermeld Mozes in het Boek” (19:51) enzovoort, hij in exact gelijke bewoordingen spreekt over vrouwen: “En vermeld Maria in het Boek” (19:16). Geen ander religieus boek heeft vrouwen zo'n hoge geestelijke positie toegekend.

De Korān maakt geen onderscheid tussen mannen en vrouwen waar het gaat om het toekennen van een beloning voor het goed dat hij of zij heeft gedaan:

“Ik zal niet toestaan dat het werk van een van de werkers uit jullie midden verloren gaat, of ze nu mannelijk of vrouwelijk zijn, de een van jullie afkomstig uit de ander” (3:195).

“En wie goede daden doet, of het een man is of een vrouw, en hij (of zij) is een gelovige — zij zullen de Tuin betreden, en zij zullen niet in het minst onrechtvaardig worden behandeld” (4:124).

“Wie goedgevoelt, mannelijk of vrouwelijk, en een gelovige is, Wij zullen hem zeker een goed leven laten leiden, en Wij zullen hen zeker belonen voor het beste van wat zij hebben gedaan” (16:97).

“Wie kwaad doet, zal slechts worden beloofd met het gelijke daaraan; en wie goedgevoelt, man of vrouw, en hij is een gelovige, dezen zullen de Tuin betreden en zullen daarin onbeperkt van onderhoud worden voorzien” (40:40).

Ook 33:35, waar het gaat over de goede vrouwen aan de zijde van goede mannen, maakt in een opsomming duidelijk dat vrouwen in het bezit zijn van iedere mogelijke goede eigenschap waar ook mannen over beschikken. Het vers eindigt met de woorden: “waarlijk heeft Allāh voor hen vergeving bereid en een machtige beloning.” Voor God bestaat er volgens de Heilige Korān dus geen verschil tussen mannen en vrouwen, en zowel geestelijk als moreel kunnen zij zich tot dezelfde hoogten verheffen.

De vrouw is gelijk aan de man in eigendomsrecht

Ook aan de materiële kant vinden we geen verschil, behalve waar dit vanwege natuurlijke

oorzaken noodzakelijk is. Net als een man, kan een vrouw verdienen, erven en eigendom bezitten of het weer van de hand doen. De Heilige Korān is op al deze punten zeer duidelijk:

“Voor mannen is het voordeel van wat zij verdienen. En voor vrouwen is het voordeel van wat zij verdienen” (4:32).

“Voor mannen is er een deel van wat de ouders en naaste verwanten nalaten, en voor vrouwen een deel van wat de ouders en naaste verwanten nalaten, of het nu weinig is of veel” (4:7).

“Maar als het henzelf (de vrouwen) behaagt jullie een deel ervan (de bruidsschat) te geven, verbruik het dan met plezier en genoegen” (4:4).

Vrouwen hadden in Arabië geen recht op eigendom. Het was zelfs zo dat zij zelf deel uitmaakten van een erfenis, en tegelijk met andere eigendommen in bezit werden genomen. Ze had geen recht op het eigendom van haar overleden man of vader. De Korān haalde haar uit deze lage positie en verhief haar tot een positie waarin zij volledige vrijheid genoot wat betreft haar recht op eigendom en erfenissen. Dit is een positie die zij in andere naties nog maar gedeeltelijk heeft bereikt, en dat na een eeuwenlange harde strijd.

Polygamie

Er wordt echter aangenomen dat *polygamie* en de afzondering van vrouwen zoals dit in de Heilige Korān wordt voorgeschreven, de vrouw meer nadeel heeft gebracht dan het voordeel dat zij verkreeg door het eigendomsrecht. Feitelijk is het zo dat er een groot misverstand bestaat omtrent deze twee punten. Monogamie is de regel in de Islām en polygamie slechts een uitzondering die onder bepaalde voorwaarden wordt toegestaan. De volgende twee verzen zijn de enige bronnen die polygamie toestaan, dus laten we eens kijken wat er precies staat:

“En wanneer jullie bang zijn dat jullie de wezen geen recht kunnen doen, trouw dan vrouwen die jullie goeddunken, twee, of drie, of vier; maar als jullie vrezen dat jullie niet rechtvaardig zullen zijn, (trouw er) dan maar één of degene in het bezit van jullie rechterhanden. Dit is fatsoenlijker zodat jullie geen onrecht zullen doen” (4:3).

“En zij vragen jou naar een uitspraak over vrouwen. Zeg: Allāh maakt Zijn uitspraak omtrent hen aan jullie bekend; en dat wat aan jullie wordt voorgedragen in het Boek gaat over weduwen, aan wie jullie niet geven wat aan hen is toegekend terwijl jullie niet geneigd zijn hen te trouwen” (4:127).

De eerste van deze twee verzen staat polygamie toe onder de duidelijke voorwaarde dat “jullie wezen geen recht kunnen doen”. Wat hiermee wordt bedoeld wordt duidelijk gemaakt door het tweede vers, dat met de woorden “wat aan jullie wordt voorgedragen in het Boek gaat over weduwen” verwijst naar het eerste vers. De Arabieren maakten zich schuldig aan dubbel onrecht tegenover weduwen: zij gaven hen en hun kinderen geen aandeel in de erfenis van hun echtgenoten, noch waren zij ertoe geneigd om weduwen met kinderen te trouwen omdat de verantwoordelijkheid van het onderhoud van de kinderen dan op hun schouders kwam te rusten. De Korān hielp beide vormen van onrecht uit de wereld. Hij verleende de weduwe een aandeel in de erfenis en gaf ook de wezen een deel. Daarnaast moedigde hij de mannen aan deze weduwen te trouwen, en stond hij specifiek om deze reden polygamie toe. Men moet daarom goed begrijpen dat monogamie de regel is in de Islām en dat polygamie slechts is toegestaan als een corrigerende maatregel, niet voor de man, maar voor de weduwe en haar kinderen. Deze toestemming werd gegeven op een moment dat de oorlogen die de moslims gedwongen waren te voeren het aantal mannen sterk hadden verminderd, zodat er veel weduwen en wezen overbleven die moesten worden verzorgd. Deze verzorging werd verleend in de vorm van polygamie, zodat de weduwe een huis en een beschermer had en de wezen vaderlijke zorg en aandacht ontvingen. Vandaag de dag heeft ook Europa een probleem met een overvloed aan vrouwen, en het zou zich af moeten vragen of het dit probleem op

een andere manier op kan lossen dan door een gelimiteerde vorm van polygamie toe te staan. De enige andere manier is waarschijnlijk prostitutie, een verschijnsel dat in alle Europese landen veel voorkomt. Zelfs waar de wet van het land prostitutie niet toestaat, wordt het in de praktijk wel toegestaan. De natuur zal haar eigen weg volgen, en het toestaan van illegale geslachtsgemeenschap is het enige alternatief voor gelimiteerde polygamie.

Afzondering

Waar het de afzondering van vrouwen betreft, heeft de Korān vrouwen er nooit van weerhouden hun huizen te verlaten om in hun behoeften te voorzien. Ten tijde van de Profeet bezochten vrouwen regelmatig de moskee en verrichtten hun gebeden samen met de mannen, maar staande in een aparte rij. Ook werkten zij samen met hun echtgenoten op het land. Zij trokken zelfs met het leger mee naar het strijdveld om daar voor de gewonden te zorgen en hen van het veld te verwijderen wanneer dit nodig was. Zij hielpen de strijdende mannen op vele andere manieren en vochten zelfs tegen de vijand op momenten van hoge nood. Geen beroep was verboden voor hen en zij konden het werk doen dat zij zelf verkozen. De enige beperking op hun vrijheid wordt in de volgende verzen omschreven:

“Zeg tegen de gelovige mannen dat zij hun blik neerslaan en hun seksuele verlangens onderdrukken. Dat is zuiverder voor hen. Waarlijk is Allāh Zich Bewust van wat zij doen. En zeg tegen de gelovige vrouwen dat zij hun blik neerslaan en hun seksuele verlangens onderdrukken, en dat zij hun verfraaiingen niet tonen behalve wat ervan zichtbaar is. En laat hen hun hoofdbedekking over hun boezems dragen” (24:30, 31).

De werkelijke beperking die besloten ligt in deze verzen is dat zowel mannen als vrouwen hun ogen neer moeten slaan wanneer zij elkaar ontmoeten. Er is echter een extra beperking voor vrouwen, namelijk *dat zij hun verfraaiingen niet tonen* met uitzondering van “wat daarvan zichtbaar” is. De uitzondering is uitgelegd als “wat uit gewoonte en van nature onbedekt blijft”. Dat vrouwen naar de moskee gingen met hun gezichten onbedekt wordt door iedereen erkend en er bestaat ook een uitspraak van de Heilige Profeet dat, wanneer een vrouw de pubertijd bereikt, zij haar lichaam moet bedekken *behalve het gezicht en de handen*. De meerderheid van de commentatoren is ook van mening dat de uitzondering betrekking heeft op het gezicht en de handen. Vandaar dat, hoewel een uiterlijke vertoning van schoonheid is verboden, de beperking een vrouw niet belet in haar dagelijkse bezigheden. Ze kan iedere vorm van werk doen die haar bevalt om in haar levensonderhoud te voorzien, want de Heilige Korān zegt immers duidelijk dat vrouwen het voordeel van *wat zij verdienen* mogen behouden. Een beperkte afzondering en een beperkte vorm van polygamie, hinderen een vrouw dus niet in de bezigheden die dagelijks noodzakelijk zijn. Zij zijn beide bedoeld voor haar bescherming en dienen om losse seksuele relaties tegen te gaan, want deze ondergraven uiteindelijk de samenleving.

7. ZUIVERHEID VAN DE KORĀNISCHE TEKST

Van alle religieuze boeken in de wereld, is de Heilige Korān het enige Boek dat zich kan bogen op het onderscheidend kenmerk een zuivere tekst te hebben. Iedere letter en ieder woord in het Heilige Boek zoals we dat vandaag de dag kennen, is onveranderd gebleven sinds de Heilige Profeet Mohammed, aan wie het Boek werd geopenbaard, de woorden voor het eerst sprak. Dit is de reden dat er door al de eeuwen heen sinds zijn openbaring en onder alle moslims van Oost tot West en onder de vele strijdende groeperingen, maar één Korān bestaat. Het is het enige geopenbaarde Boek dat met absolute zekerheid toegang verleent tot het Goddelijke licht dat werd geopenbaard in het hart van een profeet van God. De factoren die een rol hebben gespeeld bij deze veilige bewaring van de tekst, zijn dat deze onder toezicht van de Profeet zelf op papier werd gezet en dat er een groot aantal mensen was dat de tekst uit het hoofd leerde ten tijde van haar openbaring.

7.1: IEDER DEEL VAN DE HEILIGE KORĀN WERD OPGESCHREVEN ZOALS HET WERD GEOPENBAARD

Het schrift bekend in Makkah

De eerste en belangrijkste omstandigheid die heeft bijgedragen aan het behoud van de tekst van de Heilige Korān, is dat ieder vers tijdens het leven van de Heilige Profeet in zijn bijzijn werd opgeschreven. Het schrift was bekend in Makkah en Madinah vóór de opkomst van de Islām en hoewel de Arabieren zich over het algemeen verlieten op een enorm goed geheugen voor het behoud van duizenden gedichten en lange genealogieën, zetten zij hun belangrijkste werken wel op schrift. Deze werken werden dan op een publieke plaats opgehangen, waar hun landgenoten ze konden zien en bewonderen. Vandaar dat hun zeven beroemde oden bekendstaan als *Al-Sab' al-Moe'allaqāt* — *De Zeven Hangenden*. Deze oden werden zo genoemd vanwege het feit dat degenen die de oden hadden geschreven ze in de Ka'bah hadden opgehangen tijdens het seizoen van de bedevaart, als oden van ongeëvenaarde poëtische schoonheid. De oden bleven daar enige tijd hangen.

Muir getuigt van de beide feiten, dat het schrift bekend was in Makkah en Madinah en dat de Korān in schrift werd vastgelegd:

“Er bestaan echter goede redenen om aan te nemen dat, tijdens het leven van de Profeet, er vele fragmentarische kopieën werden gemaakt door zijn volgelingen. Deze kopieën omvatten samen de hele, of bijna de hele Korān. Het lijkt geen twijfel dat het schrift algemeen bekend was in Mekka, lang voordat Mohammed de taak van profeet op zich nam. In Medina traden veel van zijn volgelingen bij de Profeet in dienst om zijn brieven of verslagen te schrijven. ... De armere krijgsgevangenen die bij Badr gevangen waren genomen, kregen hun vrijheid terug onder de voorwaarde dat zij een aantal inwoners van Medina leerden schrijven. Hoewel de inwoners van Medina in het algemeen niet zo goed onderricht waren als die van Mekka, is het bekend dat velen konden schrijven vóór de komst van de Islām” (*Life of Muhammad*, Intro., p. xviii, door Muir).

Intern bewijs voor het op schrift stellen van de Korān

Het eerste dat ons opvalt aan het Heilige Boek, is dat het verwijst naar het gebruik van de pen in de allereerste openbaring die tot de Profeet kwam. De eerste vijf korte zinnen die aan de Profeet werden geopenbaard waren:

“Lees in de naam van jouw Heer Die scheidt —
“Die de mens scheidt uit een klont,
“Lees en jouw Heer is zeer Grootmoedig,
“Die met de pen onderwees,
“De mens onderwees wat hij niet wist” (96:1–5).

Het is een vaststaand feit dat de Profeet lezen kon noch schrijven. Hoe vreemd het ook lijkt, het wordt hem in de eerste boodschap die hij van Boven ontving niet alleen verteld dat hij moet lezen, maar ook dat hij de hulp van de pen moet invoeren. Dit was het enige middel om kennis vast te leggen. Het was hierom dat hij er vanaf het begin voor zorgde dat iedere openbaring op schrift werd vastgelegd zoals deze op hem neerdaalde. Daarnaast zorgde hij ervoor dat de openbaringen uit het hoofd werden geleerd, door ze aan anderen voor te dragen. Er is echter ook overvloedig bewijs in de Korān zelf, dat de Korān in geschreven vorm bestond. Keer op keer noemt hij zich een *kitāb*, wat *een boek* betekent, of *een geschrift dat in zichzelf compleet is* (zie 2:2b). De Korān wordt ook *soehoeef* genoemd, wat *geschreven bladzijden* betekent: “Een Boodschapper van Allāh, die zuivere bladzijden voordraagt, waarin (alle) goede boeken zijn” (98:2, 3). De *zuivere bladzijden* zijn de bladzijden van de Heilige Korān en de *goede boeken* zijn zijn hoofdstukken. Het is immers zo dat niet alleen de hele Korān *al-Kitāb of het Boek* wordt genoemd, maar zijn individuele hoofdstukken worden ook *boeken* genoemd. Nogmaals: “Nee! het is waarlijk een Herinnering. Dus laat degene die dat wil haar in acht nemen. In geëerde boeken, verheven, gezuiverd, in de handen van schrijvers, edel, deugdzaam.” (80:11–16). Het woord *ṣaḥīfah* (meervoud *soehoeef*) zoals dat hier wordt gebruikt, is hetzelfde woord dat werd gebruikt voor de verzameling die Zaid maakte in het Kalifaat van Abō Bakr en later in dat van ‘Oethmān. Zo zien we dat de Heilige Korān zichzelf in niet mis te verstane bewoordingen omschrijft als een *kitāb* en een *ṣaḥīfah*, woorden die in het Arabisch worden gebruikt voor een geschreven boek, een feit waar ieder Arabisch woordenboek van kan getuigen. Van dezelfde stam *ṣaḥaf* is het woord *Moeṣṣaf* afgeleid en deze naam wordt ook vandaag nog gebruikt voor de Heilige Korān. Het betekent een boek of een band die bestaat uit een verzameling *ṣaḥīfahs* of *geschreven bladzijden*.

Er staan veel verwijzingen in de Heilige Korān die aangeven dat zijn hoofdstukken reeds in een zeer vroeg stadium in geschreven vorm bestonden. Zo vinden we: “Waarlijk is het een weldadige Korān, in een boek dat wordt beschermd, dat niemand aanraakt behalve de gezuiverden” (56:77–79). Het hoofdstuk waarin deze verzen voorkomen is een van de vroegste openbaringen. Rodwell schrijft de volgende voetnoot bij deze passage: “Deze passage impliceert het bestaan van exemplaren van de Korān, of tenminste delen daarvan, voor algemeen gebruik. Het werd aangehaald door de zus van ‘Oemar toen hij haar, bij zijn bekering, vroeg of hij haar kopie van soera 20 vast mocht houden. Kalief Moeḥammad Aboe-l-Qāsim ibn ‘Abd Allāh gaf opdracht om de verzen 78 en 79 op alle bestaande exemplaren van de Korān te schrijven.” Het is een erkend feit dat ieder deel van de Korān door de moslims even hoog werd geacht, en dat zij geloofden dat ieder woord het Woord van God was. Het is daarom niet redelijk om te veronderstellen dat sommige delen van de Korān wel op schrift werden vastgelegd en andere niet. Er is niets in de hele geschiedenis van de Islām dat aanleiding geeft tot het maken van een dergelijk onderscheid tussen verschillende delen van de Heilige Korān. Noch is er aanleiding te veronderstellen dat, hoewel sommige hoofdstukken op schrift werden vastgelegd, er andere waren die men het niet waard vond vast te leggen, of dat alle delen niet met een gelijke mate van zorg werden behandeld. In een hoofdstuk dat in Makkah werd geopenbaard, vinden we de volgende uitdaging aan het adres van de ongelovigen: “Of zij zeggen: Hij heeft het verzonnen. Zeg: Bedenk dan zelf tien verzonnen hoofdstukken gelijk hieraan, en roep buiten Allāh aan wie jullie aan kunnen roepen, als jullie de waarheid spreken” (11:13). Een soortgelijke uitdaging vinden we in een vroeger hoofdstuk: “Zeg: Als mensen en djinn zich zouden verenigen om iets te brengen dat gelijk is aan deze Korān, dan zouden zij het gelijke daaraan niet kunnen brengen, hoewel sommigen van hen de helpers waren van anderen” (17:88). En in een hoofdstuk dat in Madinah werd geopenbaard staat: “En als jullie twijfelen aan wat Wij aan Onze dienaar hebben geopenbaard, maak dan een hoofdstuk als dit en vraag jullie helpers buiten Allāh om hulp, als jullie de waarheid spreken. Maar als jullie het niet doen — en jullie kunnen het nooit doen — hoed jullie dan voor het Vuur” (2:23, 24). Al deze uitdagingen aan de tegenstanders om een *sōerah* of tien *sōerah*'s te maken gelijk aan de Korān, impliceren dat de *sōerah*'s van de Heilige Korān in geschreven vorm bestond ten tijde van deze uitdagingen; anders was de uitdaging immers zinloos geweest.

Historisch bewijs betreffende het op schrift stellen van de Korān

Er bestaan vele anekdotes die aangeven dat, wanneer de Heilige Profeet een openbaring ontving, deze onmiddellijk op schrift werd gesteld. Niemand minder dan 'Oethmān, de derde Kalief wiens naam in het bijzonder wordt geassocieerd met de verzameling van de Korān en die als een van de eerste bekeerlingen tot de Islām bijna vanaf de Roeping bij de Profeet was geweest, beschrijft de gewoonte om openbaringen vast te leggen. Hij doet dat als volgt:

“Het was de gewoonte van de Boodschapper van Allāh om, wanneer er delen van verschillende hoofdstukken aan hem werden geopenbaard en wanneer er enig vers werd geopenbaard, een van de personen wiens taak het was om de Heilige Korān op schrift te stellen bij zich te roepen en te zeggen, Schrijf deze verzen in het hoofdstuk waar die en die verzen voorkomen” (AD. 2:123; Tr. *Abwāb Tafsir al-Qoer'an*, over *Soera* 9).

Dit verslag gaat niet in op een eenmalige handeling van de Profeet, maar beschrijft wat hij altijd deed wanneer er een willekeurig vers van de Heilige Korān aan hem werd geopenbaard. We hebben hier dus een heldere getuigenis dat ieder vers van de Goddelijke openbaring op bevel van de Heilige Profeet en in zijn bijzijn op schrift werd gesteld. Daarnaast zorgde hij ervoor dat hij de plaats en het hoofdstuk van een bepaald vers duidelijk aangaf, zeker wanneer er sprake was van twee of meer incomplete hoofdstukken, zodat de schrijvers de verzen van een hoofdstuk niet zouden verwarren met die van een ander hoofdstuk.

De schrijvers van de Profeet

Andere verslagen uit zeer betrouwbare bronnen ondersteunen het bewijs van 'Oethmān. Zo vertelt Boechārī onder het kopje *De Amanuensis van de Profeet*:

“Toen het vers *lā jastawi-l-qā'idōen* ... (4:95) werd geopenbaard, zei de Profeet (vrede en de zegeningen van Allāh zij met hem!), 'Breng Zaid bij mij, en laat hem de tafel en de inktpot meenemen.' Toen zei hij tegen hem (Zaid), 'Schrijf *lā jastawi* ...' (het geopenbaarde vers)” (B. 66:4).

Volgens een ander verslag onder dezelfde titel, vroeg Abōe Bakr om Zaid en zei tegen hem: “U stelde vroeger de openbaring op schrift voor de Boodschapper van Allāh (vrede en de zegeningen van Allāh zij met hem!)” (B. 65: ix, 20). Naast Zaid, die veruit het grootste deel van de openbaringen van de Heilige Profeet in Madīnah op schrift stelde, worden er vele andere personen genoemd die dit werk deden in Makkah, of in afwezigheid van Zaid in Madīnah. De volgende personen worden onder meer genoemd: Abōe Bakr, 'Oemar, 'Oethmān, 'Alī, Zoebair ibn 'Awām, 'Abd Allāh ibn Sa'd, Chālīd en Abān, de zonen van Sa'id, Oebajj ibn Ka'b, Hanzalah ibn Rabi', Moe'aiqab ibn Abōe Fāṭimah, 'Abd Allāh ibn Arqam ibn Sjoerahbil en 'Abd Allāh ibn Rawāḥah (FB., deel ix, p. 19). In feite wordt er van wel 42 Metzgezellen gezegd dat zij optraden als schrijvers voor de Heilige Profeet. Het belang dat werd gehecht aan het op schrift stellen van de openbaringen op het moment dat deze tot de Profeet kwamen, was zo groot dat tijdens de historische Vluucht van de Profeet van Makkah naar Madīnah de pen, de inktpot en ander schrijfmateriaal tot de essentiële benodigdheden van de reis behoorden. Er bestond geen gebrek aan schrijvers omdat er naast de Heilige Korān nog vele andere dingen op schrift werden gesteld. Sommige van de Metzgezellen waren gewoon om de uitspraken van de Heilige Profeet op te schrijven, die gewoonlijk slechts mondeling werden overgebracht (B. 3:39). Ook werden er in opdracht van de Profeet brieven geschreven naar verscheidene potentaten (B. 64:84). Het verdrag van Hoedaibijah werd ook op schrift gesteld (B. 54:15), en er werd met de joden in het Hebreeuws gecorrespondeerd (B. 94:40). Niet alleen mannen konden lezen en schrijven, maar ook vrouwen werd deze kunst onderwezen. Vele betrouwbare verslagen tonen aan dat van de vrouwen van de Heilige Profeet, ten minste 'A'isjah en Ḥafṣah konden lezen en schrijven. Men moet echter niet veronderstellen dat dit de enige personen waren uit het midden van de Metzgezellen die konden schrijven of die feitelijk kopieën maakten van de Heilige Korān. Bovengenoemde

personen werkten als schrijvers voor de Heilige Profeet, maar er waren vele anderen die kopieën van de Heilige Korān maakten voor hun eigen gebruik.

Naast deze verslagen, die zonder twijfel aantonen dat ieder vers van de Heilige Korān op schrift werd gesteld op het moment dat het werd geopenbaard, bestaan er vele andere anekdoten die indirect dezelfde conclusie ondersteunen. Er wordt bijvoorbeeld van de Heilige Profeet verteld dat hij zei: "Schrijf niets op van mij, behalve de Korān" (FB., deel ix, p. 10). Deze instructie, die was bedoeld als voorzorgsmaatregel tegen de mogelijke verwarring van de Heilige Korān met andere woorden die werden gesproken door de Profeet, gaat er zonder meer vanuit dat de Heilige Korān op schrift werd gesteld. Deze conclusie wordt nog verder ondersteund door het feit dat, wanneer er geen gevaar was dat de schrijvers in verwarring zouden raken, het was toegestaan om bepaalde ḥadīth op te schrijven (B. 3:39).

Er bestaat nog een overlevering die wordt genoemd door Ibn Hisjām in het verhaal van de bekering van 'Oemar, dat aantoont dat geschreven kopieën van de hoofdstukken van de Heilige Korān regelmatig werden gebruikt door de vroege moslimbekeerlingen in Makkah. Op een dag, verliet 'Oemar met getrokken zwaard zijn huis met de bedoeling de Heilige Profeet te vermoorden. Onderweg hoorde hij dat zijn eigen zus en zwager zich in het geheim hadden bekeerd tot de Islām. In plaats van naar de Profeet, liep hij nu naar het huis van zijn zus. "Op dat moment was er nog een derde man in het huis, Chabbāb, die een boek bij zich had dat de *Tā Hā* bevatte (het 20^e hoofdstuk van de Heilige Korān) dat hij de zus van 'Oemar en haar echtgenoot aan het leren was. Toen zij begrepen dat 'Oemar onderweg was, verborg Chabbāb zich in een hoek van het huis en verstopte Fāṭimah, 'Oemars zus, het boek. 'Oemar was hen echter zo dicht genaderd dat hij Chabbāb had horen voordragen uit de Heilige Korān. Dus de eerste vraag die hij stelde toen hij het huis binnenkwam, was wat zij aan het lezen waren. Zij antwoordden: 'U heeft helemaal niets gehoord.' Hij zei: 'Jawel, ik heb wel wat gehoord en ik heb vernomen dat jullie Mohammed zijn gevolgd in zijn religie.' Toen greep hij zijn schoonbroer Sa'īd, zoon van Zaid. Zijn zus kwam op hem af om haar echtgenoot te beschermen en raakte ernstig gewond in het gevecht dat volgde. Toen vertelden 'Oemar's zus en haar echtgenoot hem dat zij inderdaad bekeerlingen waren tot de Islām en dat hij met hen kon doen wat hij wilde. Toen 'Oemar zijn zus zag bloeden, kreeg hij spijt van wat hij had gedaan en vroeg hij haar of hij het boek mocht inzien dat zij lezen, zodat hij met eigen ogen kon zien wat het was dat Mohammed hen had gebracht. 'Oemar kon zelf lezen en schrijven. Na zijn verzoek te hebben gehoord, liet zijn zus weten bang te zijn dat hij het boek zou vernietigen. 'Oemar gaf haar zijn woord, en zwoer bij zijn afgoden dat hij haar het boek terug zou geven nadat hij het had ingezien. Toen vertelde zij hem dat hij als *moesjrik* (iemand die valse goden opricht naast God) onzuiver was, en dat hij de Korān dus niet mocht aanraken omdat er een vers in stond dat duidelijk maakte dat alleen de zuiveren het Boek mochten aanraken. Toen waste 'Oemar zich, en zijn zus gaf hem het boek dat de *Tā Hā* bevatte. 'Oemar las er een deel van en begon het te bewonderen en achtte het zeer hoog. Daarna vroeg Chabbāb, die begreep dat 'Oemar niet onwelwillend tegenover de Islām stond, hem of hij de Islām wilde aanvaarden." (IH). Dit uitgebreide citaat, dat deel uitmaakt van het lange verslag van de bekering van 'Oemar, bewijst onomstotelijk dat het reeds in die vroege periode gebruikelijk was voor de gelovigen om kopieën van de Korān te gebruiken, want de *Tā Hā* is een openbaring die stamt uit de vroege Makkah-periode.

Er wordt soms gezegd dat zulke anekdotes slechts aantonen dat *sommige* hoofdstukken werden opgeschreven en dat er dus geen bewijs is dat ieder vers van de Heilige Korān op schrift werd gesteld. Dit argument bevat echter een denkfout. De uitspraak dat het 20^e hoofdstuk van de Heilige Korān in geschreven vorm bestond vóór de bekering van 'Oemar, wordt niet gemaakt met het doel dit hoofdstuk speciaal belang toe te dichtten of om aan te geven dat de schrijver van het verhaal het noemde omdat dit zo bijzonder is. Het hoofdstuk wordt slechts incidenteel genoemd, als onderdeel van een verhaal dat een heel ander doel heeft. Vandaar dat het illustratief is voor de gebruiken van de Heilige Profeet en de moslims in een vroeg stadium van hun bestaan. Zelfs als er naast

deze anekdote geen bewijs zou bestaan voor het op schrift stellen van de Heilige Korān, dan nog is het gerechtvaardigd hieruit te concluderen dat de delen van de Heilige Korān die tot op dat moment waren geopenbaard in geschreven vorm bestonden en dat het gebruikelijk was om de openbaring op schrift te stellen. Het bestaan van het 20^e hoofdstuk in geschreven vorm en het feit dat de familie van 'Oemars zus gebruik maakte van het manuscript, geven aan dat andere gelovigen op soortgelijke wijze gebruik maakten van dit en andere hoofdstukken. Zij waren zich er ook van bewust dat onreine handen de heilige manuscripten niet aan mochten raken.

De bovenstaande conclusie wordt door nog een andere overlevering onderbouwd: "Het was ons verboden naar het land van de vijand te reizen met de Korān" (B. 56:129). Deze overlevering toont afdoende aan dat er een overvloed aan geschreven kopieën van de Heilige Korān in omloop was. Het was de moslims verboden om deze kopieën mee te nemen naar vijandelijke landen, omdat zij bang waren dat deze in de handen zouden vallen van mensen die ze zonder respect zou behandelen en bespotten.

Abōe Bakr bracht manuscripten van de Korān bijeen die onder leiding van de Profeet op schrift waren gesteld

De omstandigheden rond het bijeenbrengen van de Heilige Korān ten tijde van Abōe Bakr tonen ook aan dat ieder vers van de Heilige Korān op schrift was gesteld in bijzijn van de Heilige Profeet. Zo lezen we dat er twee verzen waren die, ondanks het feit dat Zaid wist dat zij deel uitmaakten van de Heilige Korān, niet tot de verzameling werden toegelaten totdat er een geschreven versie werd gevonden bij een van de Metgezellen. "Dus doorzocht ik de Korān ... totdat ik het laatste deel van het hoofdstuk getiteld *De Ontheffing* vond bij Aboe Choezaimah, een van de Anṣār" (B. 66:3). In zijn uitleg van het verslag waarvan een deel hierboven is geciteerd, zegt de beroemde annotator van *Boechārī*, de schrijver van *Fath al-Bārī*:

"Abōe Bakr heeft nooit opdracht gegeven om iets te schrijven (d.w.z. enig vers) dat nog niet was opgeschreven (d.w.z. tijdens het leven van de Heilige Profeet). Het was hierom dat Zaid aarzelde het afsluitende deel van het hoofdstuk *Barā'at* (De Ontheffing) te schrijven totdat hij het in geschreven vorm vond, hoewel het bij hem en degenen die met hem worden genoemd bekend was."

En even verder:

"En de hele Korān werd op schrift gesteld in manuscripten, maar de manuscripten waren verspreid. Abōe Bakr bracht hen in een band bijeen" (FB., deel ix, p. 10).

Er wordt ook een ander verslag van Ibn Abi Dāwōed genoemd, volgens welke (op het moment dat Abōe Bakr het verzamelen van de Korān ter hand nam) "'Oemar in het openbaar bekendmaakte dat iedereen die een deel van de Korān bezat dat hij rechtstreeks had ontvangen van de Boodschapper van Allāh (mogen vrede en de zegeningen van Allāh met hem zijn!) dat bij hem moest brengen. Deze waren gewoonlijk geschreven op papier, op schrijftabletten en op kaalgeschoren palmschors. Er werd van niemand iets geaccepteerd als er geen twee getuigen bij waren". Hier wordt nog aan toegevoegd: "En dit toont aan dat, ondanks het feit dat Zaid zich het betreffende vers kon herinneren, hij het niet voldoende achtte wanneer een vers op schrift stond totdat iemand ervan getuigde dat hij het rechtstreeks uit de mond van de Heilige Profeet had vernomen. Dit deed hij uit veiligheidsoverwegingen" (FB., deel ix, p. 12). Er bestaat een ander verslag dat door Zoehri wordt genoemd, dat zegt: "Op het moment dat de Boodschapper van Allāh overleed was de Korān neergeschreven op kaalgeschoren palmschors en huiden" (N. onder '*asb*). Na een aantal van deze verslagen genoemd te hebben voegt de commentator hieraan toe:

"Het was hun bedoeling dat er slechts gekopieerd zou worden van bestaande geschriften die waren gemaakt in het bijzijn van de Profeet, en dat er niets geschreven zou worden gebaseerd op slechts het geheugen" (FB., deel ix, p. 12).

Al deze verslagen leiden met zekerheid tot de conclusie dat ieder vers en hoofdstuk

van de Heilige Korān onder het toezicht van de Heilige Profeet in zijn bijzijn op schrift waren gesteld.

7.2: DE HELE OPENBARING WERD UIT HET HOOFD GELEERD

Het geheugen was de veiligste bewaarplaats voor de Arabieren

Ieder deel van de Korān werd uit het hoofd geleerd zodra het was geopenbaard. Voor de Arabieren was het geheugen de veiligste bewaarplaats. Zij vertrouwden zelfs zozeer op hun geheugen dat zij er trots op waren om *oemmi's* genoemd te worden, dat wil zeggen, mensen die niet konden lezen of schrijven. Voor hen had het geheugen dezelfde functie als het schrift. Zij kenden al hun gedichten en lange genealogieën uit het hoofd. Uit vele verslagen blijkt dat, wanneer er een passage werd geopenbaard, de Heilige Profeet het voordroeg aan degenen die op dat moment toevallig bij hem waren en vele van zijn volgelingen leerden het vervolgens ter plekke uit hun hoofd. Anderen leerden het dan weer van degenen die het direct uit de mond van de Profeet hadden vernomen. Voor de Metzgezellen school het belang van de Heilige Korān niet alleen in het feit dat zij hen morele en sociale wetten verschaften. Het was voor hun niet voldoende om slechts op de hoogte te zijn van haar algemene inhoud. Zij geloofden dat ieder woord en iedere letter afkomstig was uit de Goddelijke bron. Zij zagen ieder woord dan ook als een hemelse schat waar zij op aarde over konden beschikken en borgen deze op de veiligste plek die zij konden bedenken op, namelijk in hun harten. Voor de Korān ondergingen zij allerlei vervolgingen en verlieten zij hun vrienden, hun familie, hun huizen en hun bezit. Ieder nieuw vers dat werd geopenbaard gaf hen nieuw leven. Vandaar dat zij hun uiterste best deden om op de hoogte te blijven van de nieuwste openbaringen. Degenen uit hun midden die in de handel werkten of die een ander beroep hadden, besteedden een deel van hun dag aan hun zaken en brachten de rest van de dag door in het gezelschap van de Heilige Profeet. Degenen die verder van de moskee vandaan woonden, gingen gewoonlijk om de beurt bij de Profeet op bezoek. Zo zegt 'Oemar: "Als ik naar de Heilige Profeet ging, dan keerde ik terug om hem (zijn buurman) het nieuws van die dag te vertellen, zowel openbaringen als andere dingen. Als hij ging, dan bracht hij mij het nieuws" (B. 3:27). Er bestonden ook zogenaamde *Aṣḥāb al-Ṣoeffah*, die al hun tijd doorbrachten in de moskee en die altijd klaarstonden om elke nieuwe openbaring die de Heilige Profeet bekendmaakte uit het hoofd te leren.

De Profeet legde de nadruk op het leren en het onderwijzen van de Korān

De Heilige Profeet zelf benadrukte het belang van het leren, het voordragen en het onderwijzen van de Korān het meest. Een verslag verhaalt het volgende:

"De Heilige Profeet kwam naar buiten en wij waren in de *ṣoeffah* (bijgebouw) van de moskee en hij vroeg, 'Wie van jullie zou er graag iedere dag naar Baṭḥā' of naar 'Aqīq gaan om twee vrouwtjes kamelen met grote bulen op hun rug mee terug te nemen, zonder daar een familielid of iemand anders onrecht mee aan te doen?' Wij antwoordden, 'O Boodschapper van Allāh, dat willen wij allemaal graag.' Hij zei: 'Komt er niemand van jullie in de ochtend naar de moskee om daar twee verzen van het Boek van Allāh te onderwijzen of te herhalen? Dat is beter voor jullie dan twee kamelen. En drie verzen zijn beter dan drie kamelen, en vier verzen zijn beter dan vier kamelen. Zo is ieder aantal verzen beter dan hetzelfde aantal kamelen.'" (Ms. 6, *Fadā'il al-Qoer'ān*, 7).

"Oethmān rapporteerde dat de Heilige Profeet zei: "De beste onder jullie is degene die de Korān heeft geleerd en die hem onderwijst." Een aantal andere verslagen gaan als volgt: 'Ā'isjah zei dat de Heilige Profeet had gezegd: "Degenen die vaardig zijn in het voordragen van de Korān worden even hoog geacht als de schrijvers, die geëerd worden en die deugdzaam zijn; en degene die zichzelf herhaalt tijdens zijn voordracht van de Korān omdat hij het niet goed kan voordragen, krijgt een dubbele beloning" (Ms. 6, *Fadā'il al-Qoer'ān*, 4). Ibn 'Oemar rapporteerde dat de Boodschapper van Allāh had gezegd:

“Slechts twee personen verdienen het benijd te worden — de eerste is een persoon aan wie Allāh de Korān heeft gegeven en die hem dag en nacht voordraagt en die leeft volgens zijn regels, de tweede is een persoon aan wie Allāh rijkdom heeft geschonken en die het dag en nacht uitgeeft langs Allāh’s weg” (B. 95:5). Vandaar dat de Metgezellen van de Profeet niet alleen leefden volgens de regels in de Korān, maar zij droegen hem ook hardop voor. Dit feit wordt speciaal genoemd in verband met Abōē Bakr, van wie wordt gezegd dat hij de Heilige Korān hardop voordroeg op het terrein waarop zijn huis zich bevond. De ongelovigen maakten hier bezwaar tegen, omdat hij volgens hen de geest van anderen beïnvloedde ten gunste van de Korān (B. 39:4).

Verscheidene andere absoluut authentieke verslagen, die voorkomen in verzamelingen van verslagen tonen aan dat het voordragen van de Heilige Korān een belangrijke taak was die op de schouders van iedere moslim rustte. *Boechārī* bevat een hoofdstuk met de titel *Het hoofdstuk over de istidzkar van de Korān en zijn ta’āhoed* (B. 66:23), dat wil zeggen, “Het regelmatig voordragen van de Heilige Korān en er keer op keer op terugvallen.” In dit hoofdstuk worden verschillende verslagen aangehaald die de regelmatige voordracht van de Heilige Korān voorschrijven. Dezelfde gerenommeerde verzameling bevat een ander hoofdstuk dat is getiteld *Het onderwijs van de Korān aan kinderen* (B. 66:25) en een derde hoofdstuk met de titel *De meest uitmuntende mens is degene die de Korān leert en onderwijst* (B. 66:21). Een vierde hoofdstuk heet *Het uit het hoofd voordragen van de Heilige Korān* (B. 66:22). Om het kort te houden, geef ik hier alleen de titels van de hoofdstukken. Deze titels zijn echter voldoende om aan te tonen dat de Heilige Profeet al zijn volgelingen oproeg om de Heilige Korān uit het hoofd te leren, en dat de Metgezellen het een taak vonden die was doordrenkt van grootse religieuze verdiensten. Vandaar dat het noodzakelijk was dat ieder van hen tenminste een deel van het heilige Boek uit het hoofd zou leren. Hoewel er nu ook in ieder moslimland duizenden mensen zijn die de hele Korān uit het hoofd kunnen voordragen, vereenvoudigden de omstandigheden die op dat moment in Arabië heersten deze taak aanzienlijk. Dit wordt zelfs door een vijandig criticus toegegeven:

“De Arabieren koesterden een grote passie voor poëzie, maar misten de dagelijkse middelen om de uitbarstingen van hun barden op papier te zetten. Zij waren er dus al lange tijd aan gewend om deze poëzie, alsook genealogieën en de geschiedenissen van stammen, in het kloppende hart te graveren. Hierdoor was het vermogen van het herinneren tot het hoogst mogelijke niveau ontwikkeld, en deze kunst werd nu met al het enthousiasme van een ontwaakte geest toegepast op de Heilige Korān” (Muir).

Grottere kennis van de Korān gaf een persoon de bevoegdheid om Imām te zijn

Er waren nog andere redenen waarom de Metgezellen met elkaar wedijverden in het uit het hoofd leren van het Heilige Boek. De positie van *imāmat*, of het voorgaan in openbaar gebed, werd in de regel toegekend aan de persoon met de meeste kennis van de Heilige Korān (Tr. 2:61). Alle oorspronkelijke verslagen noemen dit punt als een vaststaand feit. Een verslag vertelt ons dat in een bepaalde stam een achtjarige jongen voorving in de gebeden, omdat hij een groter deel van de Heilige Korān uit het hoofd kende dan enig ander lid van de stam. Deze jongen, ‘Amr ibn Salamah, vertelt zijn eigen verhaal als volgt:

“Wij (d.w.z. de stam waartoe de verteller behoorde) hadden ons kamp opgeslagen bij het water en er kwamen de hele dag mensen voorbij die op weg waren naar de Heilige Profeet. Wanneer zij terugkwamen, droegen zij de openbaringen die zij van de Heilige Profeet hadden gehoord aan ons voor. Ik had een goed geheugen, dus terwijl wij daar waren leerde ik een groot deel van de Heilige Korān van de bezoekers. Na enige tijd ging ook mijn vader, samen met een aantal andere leden van de stam, naar de Heilige Profeet om hem te zeggen dat zij de Islām hadden aanvaard. De Heilige Profeet leerde hen de gebeden en vertelde hen dat gebeden geleid zouden moeten worden door een persoon die meer wist

van de Korān dan anderen. Gezien wat ik al uit het hoofd had geleerd, voldeed ik aan deze voorwaarde. Dus maakten zij mij hun *imām*” (Msh. 4:26).

De onderscheiding die men verkreeg wanneer men de positie van *imām*at kreeg toebedeeld, vormde een praktische aansporing tot een grotere kennis van de Korān. Op dezelfde manier was de man die werd gekozen om een nieuwe stam die de Islām had aanvaard de leerstellingen en principes van het nieuwe geloof aan te leren, iemand die het meest bekend was met de Korān. Er zijn vele verslagen die aantonen dat de voordragers van de Korān door de Metzgezellen zeer hoog werden aangeslagen en gerespecteerd.

De Profeet zelf droeg regelmatig de Korān voor

Dit waren de redenen die ertoe leidden dat een groot aantal van de Metzgezellen van de Heilige Profeet de woorden van de Korān in hun hart hadden gegraveerd. De Heilige Profeet gaf het voorbeeld door zelf met grote regelmaat de Korān voor te dragen, zowel privé als in het openbaar. Niet alleen tijdens de gebeden werden er grote delen van het Heilige Boek voorgedragen. Er zijn voorbeelden opgetekend die aangeven dat de Heilige Profeet de Korān voordroeg terwijl hij op de rug van een kameel reisde (B. 66:24). Hij hoorde ook graag anderen het Heilige Woord voordragen. In een ander verslag zegt een van de Metzgezellen: “De Boodschapper van Allāh zei tegen mij, ‘Draag de Korān aan mij voor.’ Ik antwoordde, ‘Moet ik aan u voordragen terwijl het aan u is geopenbaard?’ Hij zei, ‘Ik hoor heel graag anderen de Korān voordragen.’ Toen begon ik met de voordracht van het hoofdstuk dat *De Vrouwen* heet” (B. 66:33).

Deze verhalen tonen aan dat de Heilige Profeet zijn Metzgezellen aanspoorde tot het voordragen van de Heilige Korān door zelf het goede voorbeeld te geven. Deze aansporingen bleven niet zonder resultaat. De moslims bewaarden en bewaakten het Woord van God in hun hart, en het lezen en onderwijzen van de Korān werd een alledaagse bezigheid. Hoe normaal het voordragen van de Korān was geworden, wordt duidelijk uit de woorden van Zijād, de zoon van Labid, een van de Metzgezellen. Toen de Profeet sprak over de mogelijke verdwijning van kennis van de Korān in de toekomst, riep Zijād uit: “Hoe kan deze kennis verdwijnen, o Boodschapper van Allāh, als wij de Korān lezen en haar onderwijzen aan onze vrouwen en kinderen?” (Tr. 39:5). Deze vraag kwam voort uit een misvatting omtrent de woorden van de Heilige Profeet. Deze bedoelde niet dat de woorden van de Heilige Korān zouden verdwijnen, maar dat de mensen niet langer zouden handelen naar de geest van die woorden.

Beperkingen op het voordragen van de Korān

De bereidheid om de Heilige Korān uit het hoofd te leren en hem regelmatig voor te dragen was in feite zo groot, dat de Heilige Profeet een limiet moest vaststellen voor het aantal dagen waarbinnen de hele Korān mocht worden voorgedragen. Volgens een *ḥadīth* gaf de Profeet, nadat hem was gevraagd hoeveel tijd het lezen van de hele Korān in beslag zou moeten nemen, een limiet aan van dertig dagen (B. 66:34). De verdeling van de Korān in dertig delen lijkt op deze aanwijzing gebaseerd te zijn. Deze *ḥadīth* vervolgt met de mededeling dat de minimum tijd die was toegestaan zeven dagen was. Een van de Metzgezellen droeg de Korān iedere nacht eenmaal in zijn geheel voor, en er wordt gezegd dat de Profeet hem specifiek opdroeg om de Korān niet in minder dan zeven dagen te voltooien en dat hij hem verbood in één nacht de hele Korān voor te dragen (B. 66:34). De Profeet zelf verdeelde de Korān in zeven *manzils* (FB., deel ix, p. 39) en legde op deze manier de beperking op dat de Korān niet in minder dan zeven dagen mocht worden voorgedragen. Ibn Mas‘oed vertelt dat de Heilige Profeet zei: “Lees de Korān in zeven dagen, en lees hem niet in minder dan drie dagen” (FB., deel ix, p. 83). Volgens een ander verslag zei ‘Aisjah dat “de Heilige Profeet de Korān gewoonlijk niet in minder dan drie dagen voltooide” (FB. deel ix, p. 83). Al deze verslagen geven duidelijk aan dat de Metzgezellen met elkaar wedijverden in het regelmatig voordragen van de Korān. In feite zocht men zo vaak toevlucht in de voordracht van de Heilige Korān, dat nadrukkelijke regels nodig werden om een te snelle voordracht te voorkomen. Het wordt ook duidelijk uit deze verslagen dat veel van de Metzgezellen de hele Korān uit het hoofd leerden, omdat er anders niet zou

worden gesproken over het *voltooien* van de Korān binnen een bepaalde tijd. Dat hij uit het hoofd werd voorgedragen, wordt duidelijk uit het feit dat hij 's nachts werd voorgedragen.

Personen die de hele Korān uit het hoofd kenden

Deze conclusies worden verder ondersteund door vele betrouwbare verslagen die aantonen dat een groot aantal van de Metgezellen in staat was om de hele Korān uit het hoofd voor te dragen. Deze mensen werden de *qoerrā'* (mv. van *Qāri'*) of de voordragers genoemd, en zij stonden erom bekend dat zij de hele Korān uit het hoofd hadden geleerd. FB legt het woord *qoerrā'* uit als "personen die erom bekendstonden dat zij de Korān uit het hoofd hadden geleerd en dat zij hem aan anderen onderwezen". Natuurlijk verwees het woord ook naar personen die beschikten over een goede kennis van de Korān. Een groep van zeventig *qoerrā'* werd door een ongelovige stam verraderlijk om het leven gebracht bij de Bi'r Ma'ōnah (B. 64:30). Het feit dat zo'n groot aantal van hen tijdens het leven van de Profeet werd vermoord, toont aan dat er onder de Metgezellen honderden van hen waren. In het hoofdstuk getiteld *De Qoerrā' onder de Metgezellen van de Heilige Profeet*, vertelt Boechārī verschillende anekdotes. In de eerste hiervan wordt over 'Abd Allāh, de zoon van 'Amr (die, zoals al eerder is gezegd, de hele Korān uit het hoofd had geleerd) verteld dat hij de volgende woorden sprak over 'Abd Allāh ibn Mas'ōed: "Ik zal hem voor altijd liefhebben, want ik heb de Heilige Profeet horen zeggen, "Leer de Korān van vier mensen, van 'Abd Allāh ibn Mas'ōed, van Sālim, van Moe'adz en van Oebajj ibn Ka'b'." Deze woorden hielden natuurlijk niet in dat de andere Metgezellen niet in staat zouden zijn geweest om de Korān te onderwijzen, noch dat alleen deze vier mensen de hele Korān uit het hoofd hadden geleerd. Als men de Heilige Korān goed wilde onderwijzen, was het niet voldoende dat men hem helemaal uit het hoofd kon voordragen. Het was absoluut noodzakelijk dat men beschikte over goed inzicht en een gedegen kennis van de Korān. Waarschijnlijk werden zij genoemd omdat zij altijd probeerden om de openbaringen rechtstreeks van de Heilige Profeet te leren. Over een van hen, 'Abd Allāh ibn Mas'ōed, wordt gezegd dat hij altijd zei meer dan zeventig hoofdstukken van de Heilige Korān rechtstreeks uit de mond van de Heilige Profeet te hebben vernomen (B. 44:8). Andere verslagen maken duidelijk dat er vele andere Metgezellen waren die de hele Korān uit het hoofd konden voordragen.

Abōe Bakr, om een voorbeeld te noemen, wordt niet genoemd in het bovenstaande verslag, maar het is een feit dat hij de hele Korān uit het hoofd kende. Het was Abōe Bakr die door de Heilige Profeet op zijn sterfbed werd aangewezen om voor te gaan in de gezamenlijke gebeden. Zoals al eerder gezegd, maken oorspronkelijke verslagen duidelijk dat degene die werd aangewezen om voor te gaan in gebed, altijd degene was die het meeste wist van de Korān. In gevallen waar een aantal personen over gelijke kennis beschikte, wanneer zij bijvoorbeeld allemaal de hele Korān uit het hoofd kenden, werden er andere maatstaven aangehouden. Aangezien het vast staat dat er onder de Metgezellen personen waren die de hele Korān uit het hoofd konden voordragen, kon Abōe Bakr in dit geval alleen maar worden aangewezen om de gebeden te leiden, als hij ook de hele Korān uit het hoofd kende. Zo kende ook 'Abd Allāh ibn 'Oemar de hele Korān uit het hoofd. Hij voltooide zijn voordracht immers iedere nacht, waarop de Heilige Profeet hem opdroeg zijn voordracht slechts eenmaal per maand te voltooien (B. 30:38). In feite worden er veel personen genoemd die, tijdens het leven van de Profeet, in staat waren de hele Korān uit het hoofd voor te dragen. Hieronder bevinden zich de vier Kaliefen, Abōe Bakr, 'Oemar, 'Oethmān en 'Alī, en andere beroemde Metgezellen als Talḥah, Sa'd, Ibn Mas'ōed, Sālim, Abōe Hoerairah, enz., terwijl in dezelfde categorie er ook drie vrouwen worden genoemd, namelijk 'Ā'isjah, Ḥafṣah en Oemm Salamah. Ook van andere personen uit het midden van de *Anṣār* wordt gezegd dat zij de hele Korān uit het hoofd konden voordragen. Men moet echter niet veronderstellen dat alleen de personen wier namen in verslagen bewaard zijn gebleven voordragers waren. Nog tijdens het leven van de Heilige Profeet werden er zeventig vermoord door verraad en ongeveer hetzelfde aantal overleed in de slag bij Jamāmah, die een paar maanden na zijn dood werd gestreden.

Het voordragen van de Korān was noodzakelijk in zowel gezamenlijke als individuele gebeden

Het uit het hoofd leren en het voordragen van de Korān waren echter niet slechts vrijblijvend, want de Korān maakte onderdeel uit van zowel gezamenlijke als individuele gebeden. De moslims moesten vijfmaal per dag gezamenlijk bidden, maar iedere openbare dienst kende een extra gedeelte, de *soenna* genoemd, dat individueel moest worden uitgevoerd, terwijl de gebeden tijdens het latere gedeelte van de nacht geheel individueel waren. Het was gedurende al deze gebeden verplicht om delen van de Heilige Korān voor te dragen, en dus was het voor iedere moslim noodzakelijk om bepaalde gedeelten iedere dag te herhalen. Het is een vaststaand feit dat er over het algemeen zeer grote delen van de Korān werden voorgedragen tijdens de gebeden, en zeker tijdens de gebeden die later in de nacht werden verricht. Van de Heilige Profeet wordt gezegd dat hij regelmatig de langere hoofdstukken in het begin van de Korān voordroeg tijdens zijn *tahadjjoed* gebeden. Zijn Metgezellen volgden zijn voorbeeld. Zo wordt er van een van de Metgezellen gezegd dat hij tijdens zijn *tahadjjoed* gebeden het tweede hoofdstuk voordroeg, dat een twaalfde deel van de Korān uitmaakt. Zelfs tijdens de gezamenlijke gebeden werden er lange hoofdstukken voorgedragen. De avondgebeden zijn het minst geschikt voor de voordracht van lange hoofdstukken, maar zelfs tijdens deze droeg de Heilige Profeet bijvoorbeeld het 52^e hoofdstuk voor, de *Toer* (B. 10:99). Een van de Metgezellen droeg het tweede hoofdstuk voor tijdens het avondgebed, en er werd een klacht tegen hem ingediend over iemand die moe was van een dag zware arbeid (B. 10:60). In hun individuele gebeden droegen de Metgezellen ook lange hoofdstukken voor. Het was dus niet alleen zo dat iedereen het geheel of tenminste een deel van de Korān uit het hoofd moest kennen, maar het deel dat zij kenden bleef altijd fris in het geheugen door het constante voordragen ervan tijdens de gebeden. Een *ḥadīth* vertelt hoe een bepaald hoofdstuk, *Qāf*, door een Metgezel uit het hoofd werd geleerd omdat het regelmatig werd voorgedragen tijdens de Vrijdag-samenkomsten (Ms. 7:13). In feite is het zo dat, als er geen andere manier was geweest om bekendheid te geven aan de Korān, zijn voordracht tijdens de gebeden hem voldoende bekendheid verschafte om hem te beschermen tegen enige vorm van verandering of verlies.

Er bestaat slechts één *ḥadīth* waarvan men vindt dat hij in tegenspraak is met het bewijs dat wordt geleverd door alle *ḥadīth* die hierboven zijn aangehaald. Er staat het volgende:

“Anas meldde dat de Heilige Profeet was overleden terwijl er slechts vier mensen waren die de Heilige Korān hadden verzameld, namelijk Abōe Dardā', Moe'adz ibn Djabal, Zaid ibn Thābit en Abōe Sa'id" (B. 66:8).

Een ander verslag dat op hetzelfde neerkomt en dat door dezelfde bron wordt verteld, noemt Oebajj in plaats van Abōe Dardā'. Deze *ḥadīth* gaat niet over het uit het hoofd leren van de Korān maar over het bijeenbrengen van de manuscripten. Het lijkt geen twijfel dat het woord *djam'* (het verzamelen) in de *ḥadīth* in beide betekenissen wordt gebruikt, *het verzamelen van manuscripten en het uit het hoofd leren van de gehele Korān*. Het is echter onmogelijk dat hier naar de laatste betekenis wordt verwezen, want het is een vaststaand feit dat een groot aantal van de Metgezellen de hele Korān uit het hoofd kende. Ook kan er geen bezwaar worden gemaakt tegen de eerste betekenis. Als deze vier mannen de manuscripten van de Heilige Korān namelijk al bijeen hadden gebracht, waarom hechtten Abōe Bakr en 'Oemar dan toch groot belang aan het verzamelen daarvan toen veel van de *qorrā'* om het leven kwamen tijdens de slag bij Jamāmah? En waarom vond Zaid het een zware taak toen hij werd verkozen de verspreide manuscripten van de Heilige Korān in één band bijeen te brengen? Waar het om gaat is, dat Zaid zocht naar manuscripten die in het bijzijn en op aanwijzing van de Heilige Profeet waren geschreven.

Zelfs wanneer we, omwille van het argument, zouden toegeven dat er verschillen bestaan tussen de verscheidene verslagen die hierboven zijn aangehaald, dan nog is er een conclusie die door al deze verslagen wordt onderbouwd. Het is absoluut zeker dat er

onder de Metgezellen van de Heilige Profeet personen waren die de hele Korān, zoals die door de Heilige Profeet werd onderwezen, uit het hoofd hadden geleerd en bij wie, bij de dood van de Profeet, het geheel dus in hun hart stond begraveerd. Dit was het gevolg van de gehoorzaamheid aan de voorschriften van de Heilige Profeet, die groot belang hechtte aan het voordragen en uit het hoofd leren van de Korān. Deze maatregelen om de tekst van de Heilige Korān te beschermen, bestonden naast het op schrift stellen ervan. Men moet zich ook bedenken dat de geleidelijke openbaring van de Heilige Korān het makkelijkste maakte om het geheel uit het hoofd te leren. De tijdsduur tussen de openbaring van twee verzen of twee hoofdstukken, gaf de Metgezellen de mogelijkheid om het zo vaak te herhalen als zij wilden. De hele Korān werd geopenbaard tijdens een langdurige periode van 23 jaar. Wanneer we ons bedenken dat er zelfs nu moslimkinderen zijn van tien of twaalf jaar, die de hele Korān binnen één of twee jaar uit hun hoofd kunnen leren, dan moet het voor de Arabieren uit die tijd, die beschikten over een zeer goed geheugen en voor wie het belang van de Korān veel groter was dan voor moslims uit een later tijdperk, niet moeilijk zijn geweest om de tekst binnen 23 jaar uit het hoofd te leren. Zeker niet omdat de tekst hen geleidelijk aan bereikte.

7.3: DE RANGSCHIKKING VAN DE VERZEN EN DE HOOFDSTUKKEN WAS HET WERK VAN DE PROFEET ZELF

De Heilige Korān werd bij stukjes en beetjes geopenbaard, gedurende een periode die zich uitstrekte over 23 jaar. Sommige hoofdstukken werden in hun geheel geopenbaard, maar de openbaring van vele andere was fragmentarisch, en strekte zich uit over lange perioden. De rangschikking van de hoofdstukken en de verzen in de Korān die nu door de moslims wordt gelezen, komt echter niet overeen met de volgorde van hun openbaring. Het is daarom een belangrijke vraag of de Heilige Profeet zelf de verzen en hoofdstukken in een andere volgorde dan die van hun openbaring rangschikte en of, als dit het geval is, de huidige rangschikking het werk van de Profeet is. Met andere woorden, werd de Heilige Korān wat betreft de rangschikking van de verzen en de hoofdstukken door de Profeet in de staat achtergelaten waarin wij hem nu kennen, of is de huidige staat van de Korān anders dan die waarin de Profeet hem achterliet?

Intern bewijs aangaande de rangschikking

Dat de rangschikking van de verzen en de hoofdstukken in de Heilige Korān door de Heilige Profeet zelf werd bewerkstelligd onder leiding van Goddelijke openbaring, wordt in de eerste plaats door de Heilige Korān zelf aangetoond. Daar lezen we:

“Waarlijk rust de verzameling ervan en de voordracht ervan bij Ons. Dus wanneer Wij hem voordragen, volg dan de voordracht ervan” (75:17, 18).

Dit is een van de allereerste openbaringen die aantoont dat het verzamelen van de Heilige Korān, en daar bedoel ik de rangschikking van zijn verschillende delen in één geheel mee, volgens het Goddelijke plan bewerkstelligd zou worden onder leiding van Goddelijke openbaring. Het bijeenbrengen en rangschikken van de Korān waren daarom net zozeer het gevolg van Goddelijke openbaring als het aan de Profeet voordragen van een vers, d.w.z. zijn openbaring. In een ander hoofdstuk, dat enige tijd later werd geopenbaard, staat:

“En degenen die niet geloven zeggen: Waarom is de Korān niet in één keer aan hem geopenbaard? Hierom, zodat Wij jouw hart hiermee kunnen sterken en Wij hebben de rangschikking goed gerangschikt” (25:32).

De Korān zelf maakt zo dus duidelijk dat zijn verzameling en rangschikking ook door Goddelijke openbaring werden bewerkstelligd. Men moet zich bedenken dat het woord *djam* (het verzamelen) in het bovengenoemde vers 75:17, zowel *verzameling* als *rangschikking* betekent, aangezien een verzameling geen verzameling zou zijn zonder rangschikking. Deze verzen omschrijven de verzameling en de rangschikking van de Korān als een ander proces dan de openbaring van een vers aan de Heilige Profeet. Dit

geeft aan dat het vanaf het eerste begin de bedoeling was dat de verzen en de hoofdstukken van de Heilige Korān zouden worden gerangschikt in een volgorde die anders was dan die van zijn openbaring. Als de volgorde van de verzameling hetzelfde zou zijn geweest als de volgorde waarin de verzen aan de Heilige Profeet werden voorgelezen, d.w.z. de volgorde van hun openbaring, dan zouden het verzamelen en het lezen niet als twee verschillende processen zijn omschreven.

Historisch bewijs aangaande de rangschikking

De geschiedenis levert afdoende bewijs van de waarheid van de bewering in de Heilige Korān die hierboven wordt aangehaald. Oorspronkelijke en betrouwbare verslagen tonen aan dat de Heilige Profeet bij zijn dood de complete Korān achterliet, met dezelfde rangschikking van de verzen en de hoofdstukken zoals wij die nu zien in iedere Arabische Korān. We zullen de rangschikking van de verzen en van de hoofdstukken afzonderlijk behandelen, en in beide gevallen moeten de volgende punten worden besproken:

1. Werd er door de Profeet zelf en door zijn Metgezellen gedurende zijn leven een bepaalde rangschikking aangehouden?
2. Verschilde die rangschikking van de volgorde waarin de verzen van de hoofdstukken werden geopenbaard?
3. Verschilt de huidige rangschikking van de rangschikking die bestond ten tijde van de Heilige Profeet of die door hemzelf werd gevolgd?

Dat zo'n groot boek, dat zoveel en zulke verschillende onderwerpen behandelt, uit het hoofd geleerd en regelmatig voorgedragen kon worden tijdens de gebeden en daarbuiten, en door iemand onderwezen kon worden aan een ander, zonder dat er een vaststaande rangschikking van zijn delen bestond, is een belachelijke veronderstelling. Toch is er nauwelijks een christelijke criticus van de Islām, die dit argument niet naar voren heeft gebracht. De basis voor deze veronderstelling is altijd dezelfde. Er wordt in het geheel geen aandacht besteed aan historisch bewijs, en slechts de bewering dat er geen duidelijke rangschikking van de verzen en de hoofdstukken te ontdekken valt, wordt gevormd tot de basis waarop de veronderstelling rust. De volgende korte paragraaf uit Muirs Inleiding tot zijn *Life of Muhammad*, is niet alleen tekenend voor de veronderstellingen van christelijke critici in het algemeen, maar toont ook aan dat de schrijver zelf het historisch bewijs links heeft laten liggen:

“We kunnen echter niet veronderstellen dat de gehele Korān gedurende deze periode werd opgezegd in een vaststaande volgorde. Volgens de moslims is het zo dat de huidige verzameling de rangschikking volgt zoals die werd voorgeschreven door Mohammed, *en oude tradities zouden de indruk kunnen wekken dat er een volgorde bekend was.** Het is echter onmogelijk om hierin mee te gaan. Was er immers een vaststaande volgorde door de Profeet aangehouden of toegestaan, dan zou deze zonder twijfel behouden zijn gebleven in de verzameling die volgde. De Korān zoals wij die nu kennen geeft echter in de volgorde van zijn verschillende delen helemaal geen blijk van een begrijpelijke rangschikking naar tijd of naar onderwerp. Het is ondenkbaar dat Mohammed de voordracht van de Korān in deze volgorde zou hebben voorgeschreven. Het is zelfs twijfelachtig of het aantal soeras of hoofdstukken dat wij nu kennen, werd vastgesteld door Mohammed. In ieder geval kan de interne volgorde van de inhoud van verschillende soeras in de meeste gevallen ook nooit de bedoeling zijn geweest van de Profeet.”

Een aantal van de voetnoten die bij deze alinea horen, geven blijk van de strijd tussen historische feiten en religieuze vooroordelen in het hoofd van de schrijver. Terwijl hij ontkent dat er sprake was van een vaste volgorde in de Korān ten tijde van de Heilige Profeet, heeft Muir moeten toegeven dat “We lezen over bepaalde Metgezellen die op

---

* Nadruk in cursief door mij (MA).

ieder willekeurig moment de hele Korān konden opzeggen, wat zou kunnen duiden op een gebruikelijk verband tussen de verschillende delen". In een andere voetnoot geeft hij toe dat er vier of vijf personen waren die "met strikte nauwgezetheid" de hele Korān konden opzeggen, en dat "verscheidene anderen, nog vóór de dood van Mohammed, de Korān bijna in zijn geheel konden opzeggen". Nogmaals, terwijl hij zelfs ontkent dat het aantal *sōerah's* door de Profeet werd bepaald, voegt hij de volgende voetnoot toe:

"Er is echter aanleiding om te geloven dat de belangrijkste *soeras*, inclusief alle passages die het meest werden gebruikt, vast lagen en bij hun naam of een ander kenmerk bekendstonden. Van sommige wordt, in vroege en zeer betrouwbare bronnen, gezegd dat Mohammed zelf op deze wijze naar verwees. Zo riep hij zijn volgelingen die na de nederlaag bij Honein op de vlucht waren geslagen terug door hen aan te spreken als 'de mannen van de *soera Bacr*' (d.w.z. Soera ii).

"Van verschillende personen is bekend dat zij, tijdens het leven van Mohammed, een *bepaald aantal soeras* uit het hoofd kenden. Zo leerde 'Abdoellah bin Mas'ōed zeventig *soeras* rechtstreeks uit de mond van de Profeet en Mohammed zelf droeg, op zijn sterfbed, zeventig *soeras* voor, 'waaronder de zeven lange.' Deze overleveringen wijzen op een erkende verdeling van tenminste een deel van de openbaring in *soeras*, of zelfs op een gebruikelijke volgorde in het opzeggen van de *soeras*.

"Het liturgische gebruik van de *soeras* door Mohammed, moet zonder twijfel tot op zekere hoogte hun vorm hebben vastgelegd en waarschijnlijk ook hun volgorde."

In verband met hetzelfde onderwerp wordt in een andere voetnoot gezegd dat:

"de overleveringen die eerder werden aangehaald met betrekking tot het aantal *soeras* dat sommige van de Metgezellen kon opzeggen en die Mohammed zelf op zijn sterfbed opzei, suggereren ook dat deze *soeras* in een complete en afgeronde vorm bestonden."

Zo spreekt Muir dus bijna iedere uitspraak die hij doet in de alinea die hier als eerste werd geciteerd, tegen in de voetnoten waar hij zich baseert op historische feiten die te vinden zijn in oorspronkelijke verslagen. Hoewel de uitspraken in de voetnoten met enige terughoudendheid worden gedaan, zijn de tegenstellingen te groot om te ontsnappen aan het oog van de nauwkeurige lezer en de strijd in de gedachtengang van de schrijver is duidelijk waarneembaar. In de tekst wordt beweerd dat er geen vaste volgorde of rangschikking bestond van de verzen en hoofdstukken van de Heilige Korān, terwijl er in de voetnoten historisch bewijs naar voren wordt gebracht dat aangeeft dat er wel degelijk een verband bestond. De tekst formuleert de beschuldiging dat de Heilige Profeet zelfs de *sōerah's* niet duidelijk had gemarkeerd, en dat hun aantal niet door hem was vastgesteld, terwijl de voetnoten historisch bewijs leveren dat de verdeling algemeen bekend was en dat de vorm van de hoofdstukken zonder twijfel vaststond. De terughoudendheid die blijkt uit woorden als "een deel" en "tot op zekere hoogte" zijn begrijpelijk wanneer we kijken naar de beweringen in de tekst. Het moet iedereen duidelijk zijn dat als, zoals de voetnoot toegeeft, "er zeventig *soeras*, waaronder de zeven lange", bestonden "in een complete en afgeronde vorm", het een logische veronderstelling is dat alle *sōerah's* "in complete en afgeronde vorm bestonden". Er is geen bewijs dat de overige 44 korte *sōerah's*, die ongetwijfeld veel werden voorgedragen tijdens gebeden, niet in dezelfde vorm bestonden. Deze conclusie wordt nog duidelijker wanneer we ons bedenken dat dezelfde schrijver heeft toegegeven dat er verscheidene Metgezellen waren die niet slechts 70 *sōerah's* konden opzeggen, maar de *hele Korān* en dat ook nog "met strikte nauwgezetheid".

Zonder een vaste volgorde van de verzen, kon de Korān niet uit het hoofd worden geleerd

De veronderstelling dat er geen volgorde aangebracht zou zijn in individuele verzen die op verschillende momenten werden geopenbaard, is dermate absurd dat het nauwelijks

nodig is om er verder op in te gaan. Hoe was het mogelijk dat iemand de Heilige Korān uit het hoofd kon leren, als er geen vaste volgorde bestond waarin de verzen gelezen moesten worden? Welke volgorde hadden de verscheidene exemplaren die in omloop waren? Of was het zo dat ieder exemplaar van de Heilige Korān dat op dat moment in omloop was een ander volgorde kende? En volgde iedereen die een deel van de Heilige Korān uit het hoofd kende — en alle Metzgezellen kenden op zijn minst een deel — soms een andere volgorde? Bestaat er enig bewijs dat deze veronderstellingen ondersteunt? Gebruikte iedere voordrager soms een andere volgorde, en wat was de volgorde van de verzen die gebruikt werd door degenen die voorgingen in gezamenlijk gebed? Is het denkbaar dat een boek dat door zo velen uit het hoofd werd geleerd en dat zo regelmatig werd voorgedragen door duizenden mensen in zo'n ordeleze staat zou hebben bestaan?

Zelfs als er geen ander bewijs zou zijn om aan te tonen dat de verzen in de verschillende hoofdstukken van de Heilige Korān een of andere vaste volgorde hadden, dan nog was het feit dat de Metzgezellen het Heilige Boek uit het hoofd leerden voldoende om tot deze conclusie te komen. Er zijn vele hoofdstukken die uit meer dan honderd verzen bestaan en tenzij deze waren gerangschikt in een vaste volgorde, kon van niemand worden gezegd dat hij een heel hoofdstuk uit het hoofd had geleerd. Wanneer we de verschillende combinaties in gedachten houden die mogelijk zijn met slechts honderd verzen, dan zien we dat er nog geen twee uit honderdduizend mensen het eens zouden zijn over een rangschikking. In dat geval zou er niet één Korān zijn geweest die de Metzgezellen elkaar konden onderwijzen, maar had iedereen zijn eigen Korān gehad en zou niemand zeker zijn geweest van de juistheid van wat zijn broeder voordroeg. Daarnaast is het zo dat we uit oorspronkelijke overleveringen weten dat, wanneer een persoon tijdens een gebed een deel van de Heilige Korān uit het hoofd voordroeg en hij een fout maakte of een vers oversloeg, de luisteraars hem attent maakten op zijn fout of aangaven welk vers hij vergeten was. Dit was slechts mogelijk als iedereen dezelfde rangschikking van de verzen volgde. In feite was het gewoonweg onmogelijk om de hele Korān of een deel ervan uit het hoofd te leren, tenzij er een bepaalde rangschikking gevolgd kon worden.

De chronologische volgorde kon niet worden vastgehouden

Overwegingen zoals hierboven, maken duidelijk dat het noodzakelijk was dat er een bepaalde rangschikking van de verzen werd gevolgd. Was dit de volgorde waarin de verzen werden geopenbaard? Er is duidelijk historisch bewijs dat de Profeet de verzen niet in chronologische volgorde rangschikte, maar naar onderwerp. Er waren zonder twijfel veel hoofdstukken die in hun geheel werden geopenbaard, maar andere, en vooral de langere, werden in delen geopenbaard. Chronologisch volgden verzen van een hoofdstuk op verzen van een ander hoofdstuk, en vandaar dat in de rangschikking van verzen in hoofdstukken de chronologische volgorde niet kon worden aangehouden. Wat de Profeet in zulke gevallen deed, wordt duidelijk uit oorspronkelijke overleveringen. In een verslag dat al eerder is geciteerd, vertelt 'Oethmān ons: "Het was de gewoonte van de Boodschapper van Allāh om, wanneer er delen van verschillende hoofdstukken aan hem werden geopenbaard, wanneer welk vers dan ook werd geopenbaard, een van de personen wiens taak het was om de Heilige Korān op schrift te stellen bij zich te roepen en te zeggen, 'Schrijf deze verzen in het hoofdstuk waar ook die en die verzen voorkomen.'" Hieruit blijkt dat de Profeet voor ieder vers het hoofdstuk en de plaats in het hoofdstuk aangaf. Met een dermate sluitende getuigenis onder ogen, zal geen nadenkend mens ontkennen dat de rangschikking van de verzen in ieder hoofdstuk door de Profeet zelf werd bewerkstelligd en dat dit, zoals de Heilige Korān ons vertelt, gebeurde onder leiding van Goddelijke openbaring. De rangschikking volgde dus niet de chronologische volgorde van de openbaring van de verzen.

Noch 'Oethmān, noch anderen, hebben ooit veranderingen aangebracht

Als de rangschikking van de verzen verschilde van de volgorde van hun openbaring, is de volgende vraag of deze rangschikking anders was dan die waar nu de hele moslim-

wereld het over eens is. Deze vraag moet met nee worden beantwoord. De rangschikking van de verzen in de Korān die tegenwoordig wordt gebruikt is niet in overeenstemming met de volgorde van openbaring. Als er dan geen enkele aanwijzing is in de geschiedenis van de Korān dat er op enig moment veranderingen zouden zijn aangebracht in de rangschikking van de verzen, dan is de conclusie dat de huidige rangschikking exact gelijk is aan die door de Heilige Profeet werd aangehouden absoluut zeker. Het wordt dan ook door iedereen erkend dat er nog niet de kleinste verandering is aangebracht in enig woord of letter van de Korān of in de rangschikking van zijn verzen en hoofdstukken, sinds de tijd van 'Oethmān, de derde Kalief. Deze feiten worden zelfs door de meest vijandige critici van de Islām niet in twijfel getrokken. Onze huidige exemplaren van de Korān zijn zonder twijfel exacte kopieën van de exemplaren die door 'Oethmān werden gemaakt. Vandaar dat, als we willen bewijzen dat de huidige rangschikking van de verzen en de hoofdstukken gelijk is aan de rangschikking die door de Heilige Profeet werd aangehouden, we slechts hoeven aan te tonen dat de verzameling die door 'Oethmān bijeen werd gebracht, deze oorspronkelijke rangschikking volgde. Het moet duidelijk zijn dat, op het moment dat 'Oethmān aan de verzameling werkte, hij geen enkel motief had om verandering aan te brengen in de vaste volgorde die tot op dat moment door de Metgezellen van de Heilige Profeet werd aangehouden. Het is reeds aangetoond dat de Heilige Profeet zich aan een rangschikking hield die verschilde van de chronologische volgorde van de openbaring van de verzen, en dat ook de Metgezellen zijn rangschikking volgden wanneer zij de Korān leerden of onderwezen. Er bestaat geen enkel bewijs dat 'Oethmān deze rangschikking veranderd zou hebben. Op het moment dat 'Oethmān kopieën begon te maken van de verzameling van Abōe Bakr, waren er nog duizenden Metgezellen van de Heilige Profeet in leven en een verandering in de rangschikking van de verzen had niet onopgemerkt kunnen blijven. Daarnaast was 'Oethmān niet persoonlijk belast met het maken van de benodigde kopieën. Dat was de taak van een aantal van de bekendste Metgezellen, die bekendstonden om hun kennis van de Korān. Van geen van hen kan gezegd worden dat zij ook maar enig motief hadden om de vaste volgorde van de verzen die op dat moment bestond, te veranderen. Noch is er enige aanwijzing in historische overlevering uit die tijd dat er veranderingen zouden zijn aangebracht. Geen groepering van de Islām of individu heeft 'Oethmān er ooit van beschuldigd dat hij de rangschikking van de verzen in de hoofdstukken van de Heilige Korān veranderd zou hebben. Het enigste waar hij ooit van is beschuldigd is dat hij bepaalde lezingen van de Korān niet toestond. Ik zal later ingaan op het karakter van deze beschuldiging. Er bestaat echter geen enkel verslag, authenticiteit of niet, waarin gesproken wordt over een verandering in de rangschikking van de verzen.

Positief bewijs dat de huidige rangschikking de rangschikking van de Profeet is

Naast het negatieve bewijs dat hierboven wordt aangehaald, dat afdoende aantoonde dat er geen moment is geweest in de geschiedenis van de Korān waarop de rangschikking van zijn verzen ook maar in het minst werd veranderd, bestaat er ook positief bewijs dat tot dezelfde conclusie leidt. Dit bewijs bestaat uit incidentele opmerkingen die worden genoemd in bepaalde oorspronkelijke verslagen. Boechārī vertelt het volgende:

“De Heilige Profeet zei: ‘Wie op een willekeurige avond de laatste twee verzen van het hoofdstuk getiteld *Baqarah* leest, die heeft daaraan voldoende.’” (B. 64:12).

Dit geeft aan dat de Heilige Profeet zelf een rangschikking volgde die hij aan zijn Metgezellen had doorgegeven. Ook wordt het duidelijk dat zij allemaal dezelfde rangschikking volgden, want als dat niet het geval was geweest dan had de Profeet nooit kunnen verwijzen naar *de laatste twee verzen* van een bepaald hoofdstuk. Het verslag bewijst zonder twijfel dat ieder vers een vaste en bekende plek had in een hoofdstuk, en dat niemand die de Korān voordroeg die kon veranderen. Daarnaast toont het aan dat de twee verzen waarmee nu het tweede hoofdstuk eindigt, dezelfde verzen zijn die het hoofdstuk afsloten ten tijde van de Heilige Profeet. Ter ondersteuning hiervan is er een ander verslag, dat de afsluitende twee verzen van het tweede hoofdstuk identificeert als

het 285^e en 286^e vers in de nummering van deze huidige vertaling. Volgens weer een andere *ḥadīth*, vertelde de Profeet zijn volgelingen dat zij “de eerste tien verzen” van het hoofdstuk getiteld *De Grot* moesten opzeggen bij de verschijning van de Antichrist (AD. 36:13). Als er geen rangschikking van verzen had bestaan, dan was de zinsnede “de eerste tien verzen” zinloos geweest omdat hij niet verwezen zou hebben naar tien specifieke verzen. In hetzelfde verband, worden in een ander verslag de laatste tien verzen van ditzelfde hoofdstuk genoemd (AD. 36:13). Een derde *ḥadīth* noemt de laatste tien verzen van *Āl ‘Imrān*, het derde hoofdstuk, omdat deze door de Profeet werden voorgedragen toen hij opstond voor zijn *tahadjjoed* gebeden (B. 65:iii, 19). Al deze *ḥadīth* en nog vele andere daarnaast, bewijzen afdoende dat de rangschikking van de verzen in de hoofdstukken het werk van de Profeet zelf was. Dat deze rangschikking dezelfde was als degene die nu wordt gebruikt in exemplaren van de Heilige Korān, wordt aangetoond door de afwezigheid van enige andere rangschikking in de moslimwereld.

De rangschikking van de hoofdstukken was ook het werk van de Profeet

Sluitend bewijs dat niet alleen de verzen maar ook de hoofdstukken door de Profeet zelf werden gerangschikt, wordt geleverd door de volgende *ḥadīth*, getoeterd door Anas:

“Ik was in de ambassade van de *Ṭḥaqif* op het moment van de bekering van de Bani *Ṭḥaqif* tot de *Islām*. ... De Heilige Profeet zei tegen ons, ‘Mijn deel van de Heilige Korān is onverwachts tot mij gekomen, dus ik ben niet van plan weg te gaan totdat ik het heb afgemaakt.’ Toen vroegen wij de Metgezellen van de Heilige Profeet naar hoe zij de Korān in delen verdeelden. Zij zeiden: ‘Wij houden ons aan de volgende verdeling in delen, drie hoofdstukken en vijf hoofdstukken en zeven hoofdstukken en negen hoofdstukken en elf hoofdstukken en dertien hoofdstukken en alle overgebleven hoofdstukken beginnend met *Qāf*, die de *moefaṣṣal* worden genoemd’” (FB. deel ix, p. 39).

Er zijn goede redenen om te geloven in de authenticiteit van dit verslag. Het verdeelt de Heilige Korān in zeven *manzils* of delen. Ieder deel moest binnen een dag worden voorgedragen, en de voordracht van de hele Korān werd zo dus in zeven dagen afgerond. Uit andere betrouwbare *ḥadīth* die al eerder zijn aangehaald, leren we dat de Heilige Profeet zijn Metgezellen had opgedragen de Heilige Korān in niet minder dan zeven dagen voor te dragen. De twee verslagen, die via twee volstrekt verschillende kanalen aan ons zijn overgeleverd, ondersteunen elkaar en getuigen dus zo van elkaars waarheid en authenticiteit. Daarnaast zijn zij beide aanvaard door vooraanstaande verzamelaars van *ḥadīth*. De *ḥadīth* die hierboven wordt geciteerd geeft duidelijk aan dat de hoofdstukken waren gerangschikt, want de verdeling in delen die wordt genoemd in dit verslag, wordt ook vandaag de dag nog gebruikt in de hele moslimwereld. De zeven delen worden de zeven *manzils*, of trappen, genoemd en zij omvatten hetzelfde aantal hoofdstukken als in de *ḥadīth* hierboven wordt aangegeven. Het zevende deel begint met het hoofdstuk getiteld *Qāf*, zoals in het verslag wordt aangegeven, en de eerste zes delen omvatten in totaal 48 hoofdstukken, net zoals in de Korān die wij kennen. Men moet zich bedenken dat in onze exemplaren van de Heilige Korān, *Qāf* het 50^e hoofdstuk is en dat dit verschil voortkomt uit het feit dat in het verslag dat hierboven wordt aangehaald de *Fāṭḥah*, of het Openingshoofdstuk, niet wordt meegerekend. Dit verslag verschaft ons overduidelijk en afdoende bewijs dat de rangschikking van de hoofdstukken van de Heilige Korān, net als die van zijn verzen, door de Heilige Profeet zelf werd bewerkstelligd en dat hun huidige rangschikking in het geheel niet afwijkt van de originele.

Men zou misschien bezwaar kunnen aantekenen dat een dergelijke rangschikking niet mogelijk was, omdat de Korān niet compleet was tot aan de dood van de Heilige Profeet en er constant nieuwe verzen en hoofdstukken werden geopenbaard. Het is waar dat men van de Korān niet kan zeggen dat hij compleet was zolang als de ontvanger van de Goddelijke openbaring nog in leven was, maar dit had geen invloed op de rangschikking van de verzen en hoofdstukken. Het woord “*Qoer’ān*” duidde op dat deel van de Korān dat geopenbaard was. Het verslag dat hierboven wordt geciteerd noemt de

bekering tot de Islām van de *Bani Thaqif*, een gebeurtenis die plaatsvond in het negende jaar van de Hidjrah. Dit was het jaar waarin het hoofdstuk getiteld *De Ontheffing* werd geopenbaard, dat wordt gezien als het laatste in de chronologische volgorde. Op het moment waarop de gebeurtenissen genoemd in dit verslag zich afspeelden, was dus bijna de hele Korān geopenbaard. Daarnaast werd de verdeling in zeven delen, die ingaat op het aantal hoofdstukken in ieder deel, op gezag van de Profeet zelf aangebracht. De verzen die later werden geopenbaard, werden op de juiste plaats toegevoegd aan de hoofdstukken waartoe zij behoorden. Er werd daarna slechts één *soera* geopenbaard getiteld *De Hulp* (hoofdstuk 110), en deze kreeg zijn juiste plaats toegewezen in de rangschikking van de hoofdstukken zonder dat dit invloed had op de nummering van de hoofdstukken in de eerste zes delen. Dit hoofdstuk werd immers aan het zevende deel toegevoegd, en in dat deel is het aantal hoofdstukken niet gespecificeerd.

Tālif Ibn Mas'ōed

De veronderstelling dat een aantal van de Metgezellen een andere volgorde van de hoofdstukken aanhield, is slechts een misverstand. De meeste bekende hiervan staat bekend als de *Tālif Ibn Mas'ōed* of de Combinatie van Ibn Mas'ōed. Feitelijk is het eenvoudigweg zo dat de Heilige Profeet, in zijn *tahadjjoed* gebeden, soms een aantal kortere hoofdstukken combineerde en dat Ibn Mas'ōed een bijzondere voorkeur had voor deze combinatie. Men moet echter voor ogen houden dat tijdens de gebeden iedereen de vrijheid had om welk gedeelte van de Heilige Korān dan ook voor te dragen. Ook nu nog, beschikt iedere moslim over deze vrijheid. Deze vrijheid wordt expliciet genoemd in een *ḥadīth* die zegt dat de voordracht van de *Fātihah*, die verplicht is in iedere *rak'ah* van het gebed, gevolgd mag worden door de voordracht van ieder ander deel van de Korān dat men verkiest (AD. 2:134). Zo konden er twee of meerdere hoofdstukken gelezen worden in een enkele *rak'ah*, en in sommige gevallen bestonden er vaste combinaties van zulke hoofdstukken die werden voorgedragen tijdens de gebeden. De Profeet was bijvoorbeeld gewoon om tijdens zijn *tahadjjoed* gebeden twintig hoofdstukken voor te dragen. Achtien van deze hoofdstukken werden de *moefaṣṣal* genoemd, of de kortere hoofdstukken aan het eind van de Korān die beginnen met *Qāf* (hoofdstuk 50), en twee *Hā Mims*, of hoofdstukken die beginnen met *Hā Mim*. In iedere *rak'ah* werden er dus twee van zulke hoofdstukken voorgedragen, aangezien het totale aantal *rak'ahs* tien bedroeg. De Heilige Profeet maakte een bijzondere combinatie die bewaard is gebleven vanwege Ibn Mas'ōed en vandaar dat deze bekendstaat als de *Tālif Ibn Mas'ōed* of de Combinatie van Ibn Mas'ōed. Deze combinatie heeft echter niets te maken met de rangschikking van de hoofdstukken in de Korān en zij werd zeker niet altijd gebruikt. Deze specifieke combinatie is in feite slechts bewaard gebleven vanwege haar bijzonderheid, omdat zij afweek van de oorspronkelijke rangschikking van de hoofdstukken. Zelfs tijdens de gezamenlijke gebeden, werd de rangschikking van de hoofdstukken niet noodzakelijkerwijs gevolgd. Bij een gelegenheid, droeg de Heilige Profeet in de eerste *rak'ah* het vierde hoofdstuk voor, en in de tweede *rak'ah* het derde. Deze gebeurtenis is slechts bewaard gebleven in een verslag, omdat er in dit geval werd afgeweken van de oorspronkelijke rangschikking (FB, deel ix, p. 36). Er zijn vele andere soortgelijke voorbeelden vastgelegd. Er wordt bijvoorbeeld gezegd dat de Profeet tijdens zijn ochtendgebeden op de vrijdag het 32^e hoofdstuk voordroeg in de eerste *rak'ah*, en het 76^e hoofdstuk in de tweede *rak'ah* (B. 11:10). Een andere *ḥadīth* geeft aan dat een bepaald persoon bijzondere voorkeur had voor het 112^e hoofdstuk van de Korān en dat hij dit in iedere *rak'ah* van het gebed voordroeg, gevolgd door een willekeurig ander hoofdstuk, en dat de Profeet hier geen bezwaar tegen maakte (Tr. 43:11). De zogenaamde *Tālif Ibn Mas'ōed* heeft daarom dus niets te maken met de rangschikking van de hoofdstukken in de Korān.

De verzamelingen van Oebajj en 'Ali

Ook van twee andere personen wordt gezegd dat zij een andere volgorde van de hoofdstukken aanhielden in hun verzameling van de Korān, namelijk van Oebajj Ibn Ka'b en 'Ali. Het geval van de eerstgenoemde kunnen we onmiddellijk terzijde schuiven, omdat

er geen bewijs bestaat, dat als zodanig bestempeld zou kunnen worden, dat Oebajj een andere volgorde aanhield. Het enige wat er over hem gezegd wordt, is dat hij het vierde hoofdstuk vóór het derde plaatste. Als dat het enige verschil was dan is dat onbelangrijk, en de fout zou, net als bij Ibn Mas'ōed, kunnen zijn ontstaan omdat de Heilige Profeet zelf in een van zijn gebeden eenmaal het vierde hoofdstuk voordroeg vóór het derde. Over 'Ali wordt gezegd dat hij de hoofdstukken rangschikte in volgorde van openbaring. Er is een verslag dat stelt dat hij, na de dood van de Heilige Profeet, niet rustte totdat hij de Korān had verzameld en de hoofdstukken in chronologische volgorde had gerangschikt. De authenticiteit van dit verslag is in twijfel getrokken, omdat zo'n Korān nooit is doorgegeven aan het nageslacht hoewel 'Ali onmiddellijk na 'Oethmān regeerde als Kalief. Volgens een ander verslag was het 'Ali zelf die zei: "Wanneer we het hebben over de verzameling van de Korān, dan is Abōe Bakr de meest hoogwaardige persoon. Hij is de eerste persoon die de Korān bijeenbracht" (FB. deel ix, p. 10). Daarnaast maakten zowel Oebajj als 'Ali deel uit van de groep mannen onder wier aanwijzingen er kopieën werden gemaakt van de Korān ten tijde van 'Oethmān en dit is afdoende bewijs dat zij de huidige rangschikking van de hoofdstukken als de juiste beschouwden.

Waarom het negende hoofdstuk niet begint met *Bismillāh*

Er is nog een *hadīth* die genoemd kan worden in verband met de rangschikking van de hoofdstukken. Ibn 'Abbās zegt:

"Ik zei tegen 'Oethmān: 'Waarom heeft u *al-Anfāl* (het achtste hoofdstuk) naast *al-Barā'at* (het negende hoofdstuk) gezet en de *Bismillāh* hier niet tussen geschreven, zodat deze twee hoofdstukken nu in dezelfde categorie vallen als de zeven lange?' 'Oethmān zei: 'Het was de gewoonte van de Boodschapper van Allāh om, wanneer er delen van verschillende hoofdstukken aan hem werden geopenbaard, op het moment dat er een willekeurig vers aan hem werd geopenbaard, een van zijn schrijvers bij zich te roepen en hem te vertellen deze verzen op te schrijven in het hoofdstuk waar bepaalde andere verzen voorkwamen. Nu was *Al-Anfāl* een van de hoofdstukken die vroeg in Madinah aan hem werd geopenbaard, en *al-Barā'at* een van de laatste geopenbaarde hoofdstukken, en het onderwerp van deze twee hoofdstukken was identiek. Daarom dacht ik dat het laatstgenoemde hoofdstuk deel uitmaakte van het eerstgenoemde hoofdstuk. Toen overleed de Heilige Profeet en hij heeft ons niet specifiek gezegd dat het er deel van uitmaakte'" (AD. 2:123; Tr. *Abwāb Tafsīr al-Qoer'an*, over *Sōerah* 9).

Dit verslag maakt duidelijk dat de rangschikking van de hoofdstukken zeker niet de verantwoordelijkheid was van 'Oethmān, maar de verantwoordelijkheid van niemand anders dan de Heilige Profeet zelf. Het geeft aan dat, behalve in het geval dat hier wordt genoemd, de Heilige Profeet zijn Metgezellen "specifiek" had verteld waar een vers in een hoofdstuk geplaatst moest worden of waar een hoofdstuk in het geheel moest worden ingepast. Het maakt ook duidelijk dat de rangschikking naar onderwerp door de Profeet zelf werd bewerkstelligd. In dit bijzondere geval, zei de Profeet niet specifiek dat de *Barā'at* een vervolg was van de *Anfāl* en daarom werden de twee behandeld als twee hoofdstukken. Dit ondanks het feit dat de *Bismillāh* niet was geopenbaard aan het begin van de *Barā'at*, waardoor het leek alsof dit een vervolg was van het voorgaande hoofdstuk. Het maakt alleen maar duidelijk hoe nauwgezet de Metgezellen van de Heilige Profeet zijn aanwijzingen opvolgden.

7.4: ABŌE BAKR BRACHT ORIGINELE GESCHREVEN MANUSCRIPTEN VAN DE KORĀN BIJEEN

Het was niet mogelijk een geschreven versie van de Korān bijeen te brengen zolang als de Profeet nog in leven was

Zoals hierboven is aangetoond, werd de Heilige Korān in eerste instantie door de Profeet zelf verzameld, onder leiding van Goddelijke openbaring. Maar we hebben ook gezien

dat alleen degenen die de hele Korān uit het hoofd wilden leren zo'n verzameling nodig hadden, en dat de rangschikking van de hoofdstukken alleen dan belangrijk was wanneer het geheel werd voorgedragen. Hoewel de hele Korān dus in gerangschikte en afgeronde vorm bestond in het geheugen van de Metgezellen, bestond er nog geen goedgekeurde geschreven verzameling. Het lijkt geen twijfel dat ieder vers en ieder hoofdstuk op schrift werd gesteld zodra het was geopenbaard, maar zolang als de ontvanger van de Goddelijke openbaring in leven was, was het niet mogelijk het geheel in een band op te schrijven. Het was immers altijd mogelijk dat er een vers geopenbaard zou worden dat in het midden van een bestaand hoofdstuk moest worden geplaatst, en deze omstandigheid maakte het bestaan van een compleet geschreven exemplaar dus onmogelijk. Na de dood van de Heilige Profeet werd zo'n verzameling echter noodzakelijk. De verzameling was nodig om het Heilige Woord toegankelijker te maken en te verspreiden, maar ook om het een nog duurzamere vorm te geven dan het al had in de geheugens van de vele personen die het uit hun hoofd hadden geleerd. Dit was het doel waarmee Abōe Bakr de verzameling van de Heilige Korān ter hand nam.

De behoefte aan een geschreven exemplaar werd voor het eerst gevoeld door 'Oemar

Een verwijzing naar het verslag dat de omstandigheden beschrijft die een verzameling van de Korān ten tijde van Abōe Bakr noodzakelijk maakten, bevestigt de stelling die hierboven wordt gemaakt. Het verhaal wordt verteld door Zaid ibn Thābit. Al snel na de dood van de Heilige Profeet, moest Abōe Bakr een expeditieleger sturen tegen de Moesailimah. Er werd slag geleverd bij Jamāmah, gedurende welke er een bloedbad onder de moslims plaatsvond. Vele van de *qoerrā** (voordragers) van de Heilige Korān verloren er het leven. 'Oemar voorzag een groot gevaar, als er nog meer voor dragers zouden sneuvelen in andere slagen. Hij ging onmiddellijk naar Abōe Bakr en adviseerde hem om zo snel mogelijk orders te geven om de geschreven delen van de Korān in één band bijeen te brengen. "Een groot aantal van de voor dragers van de Korān is gesneuveld in de slag bij Jamāmah", zei hij, "en ik vrees dat er nog veel meer voor dragers van de Korān zullen sneuvelen tijdens andere veldslagen, en dat veel van de Korān op deze manier verloren zou kunnen gaan. Ik ben van mening dat het absoluut noodzakelijk is dat u onmiddellijke orders geeft om de Korān te verzamelen." "Hoe zou ik iets kunnen doen", antwoordde Abōe Bakr, "dat de Heilige Profeet (vrede en de zegeningen van Allāh zij met hem!) niet heeft gedaan?" "Maar onder de omstandigheden is het immers de beste weg voorwaarts", spoorde 'Oemar hem aan. Na een korte discussie raakte Abōe Bakr overtuigd, en liet hij Zaid komen. "U was gewoon om de openbaringen van de Profeet op te schrijven. Zoek daarom naar (de geschreven delen van) de Korān en breng ze (in een band) bijeen." De eerste reactie van Zaid was gelijk aan die van Abōe Bakr. "Hoe kunt u iets doen", zei hij, "dat de Heilige Profeet (vrede en de zegeningen van Allāh zij met hem!) niet heeft gedaan?" De taak woog hem zo zwaar op de schouders, dat hij op dat moment dacht: "Ik had het net zo moeilijk gevonden, als mij was gevraagd om bergen te verzetten." Maar uiteindelijk werd ook hij overgehaald en begon hij met zijn zoektocht (B. 65:ix, 20).

Een geschreven verzameling was nodig als aanvulling op de bewaring ervan in het geheugen

Het verslag dat hierboven wordt aangehaald, bewijst verschillende punten. Ten eerste geeft het aan dat de hele Korān veilig was in het geheugen van de voor dragers die hem tijdens het leven van de Heilige Profeet uit het hoofd hadden geleerd. Er was niets te vrezen zolang als de voor dragers in leven waren. Men was echter bang dat, als zij sneuvelen op het slagveld, er bepaalde delen van de Heilige Korān verloren zouden gaan omdat de manuscripten van de verschillende verzen en hoofdstukken op dat moment nog

---

* Met de *qoerrā*, of voor dragers, worden mensen bedoeld die de gehele Korān uit het hoofd hadden geleerd.

niet op één plek bijeen waren gebracht. Ten tweede maakt het duidelijk dat de verzameling van de Korān die ten tijde van Abōe Bakr werd uitgevoerd, slechts was bedoeld als aanvulling op de bewaring ervan in het geheugen. ‘Oemar maakte zich zorgen omdat hij bang was dat, aangezien er veel voordragers waren gesneuveld in de slag bij Jamāmah, er vele anderen de dood zouden vinden in mogelijke andere slagen. Het geheugen was zonder twijfel een goede bewaarplaats, maar deze kennis kon op ieder moment verloren gaan door het overlijden van degenen die het Heilige Boek uit het hoofd kenden. Ten derde toont het verslag aan dat, op het moment dat Abōe Bakr de verzameling van de geschreven Korān ter hand nam, er geen deel van verloren was gegaan en dat vele voordragers hem nog geheel uit het hoofd kenden. Samenvattend leert het verslag ons dat de hele Korān veilig was in het geheugen van de voordragers, en dat ‘Oemar een geschreven verzameling van de Korān slechts wenste als aanvulling op de verzamelingen die bestonden in het geheugen van de voordragers.

Nu moet worden uitgelegd wat Abōe Bakr bedoelde toen hij zei dat hij niet iets kon doen dat niet door de Heilige Profeet was gedaan. De vraag van ‘Oemar had niet alleen betrekking op het bijeenbrengen van de Korān, maar op het bijeenbrengen van de Korān op schrift. De gehele Korān bestond met een volmaakte rangschikking van zijn verzen en hoofdstukken in een zeer veilige bewaarplaats, het geheugen van de mens. De verscheidene geschriften die de verschillende delen van de Korān bevatten, waren echter nog nooit verzameld en gerangschikt. ‘Oemar vroeg Abōe Bakr om deze geschriften te verzamelen en dat was wat de Heilige Profeet nooit had gedaan. Dat is de reden dat Abōe Bakr in eerste instantie weigerde om deze taak op zich te nemen. De wens van ‘Oemar was echter gebaseerd op krachtige en redelijke argumenten. De Profeet had immers beide taken volbracht: hij had ieder deel dat aan hem werd geopenbaard uit het hoofd laten leren en op schrift laten stellen. Zo raakte Abōe Bakr overtuigd van de waarheid en de noodzaak van de woorden van ‘Oemar.

Oorspronkelijke manuscripten die in het bijzijn van de Profeet waren gemaakt moesten worden verzameld

Een ander punt uit het hierboven geciteerde verslag dat verhelderd moet worden, is de bewering van Zaid aangaande de grote moeilijkheden die hij op zijn pad dacht tegen te zullen komen bij de uitvoering van de taak die hem was toevertrouwd. Hij dacht zelfs dat het hem niet meer moeite zou kosten als hem gevraagd zou worden om bergen te verzetten. Waar bestonden deze moeilijkheden uit? Een verslag van Ibn Abi Dāwōed maakt dit duidelijk:

“ ‘Oemar stond op en verklaarde dat iedereen die iets rechtstreeks van de Heilige Profeet had ontvangen, dit (bij Zaid) moest brengen, en dat zij (d.w.z. de Metgezellen) tijdens het leven van de Heilige Profeet gewoon waren om het op papier of op schrijftabletten of op palmschors te schrijven, en dat van niemand iets aanvaard werd totdat twee personen ervan getuigden” (FB. deel ix., p. 12).

Het doel van de verzameling die door Abōe Bakr werd opgestart, was om bijeen te brengen wat oorspronkelijk in het bijzijn van de Heilige Profeet was geschreven. De verzameling van Zaid was bedoeld om de oorspronkelijke geschriften veilig te stellen en dit was de grote moeilijkheid waar hij op duidde. Een groot deel van de Heilige Korān was in Makkah geopenbaard en zelfs het deel dat in Madinah was geopenbaard was niet helemaal in het bezit van Zaid. Zaid moest op zoek gaan naar geschriften die waren gemaakt in het bijzijn van de Heilige Profeet. Hij werd voor deze taak gekozen omdat hij het grootste deel van de openbaringen in Madinah op schrift had gesteld en men aannam dat hij al deze manuscripten veilig in zijn bezit had. Maar de taak die voor hem lag was een zeer moeilijke. Hij moest al de oorspronkelijke geschriften bijeenbrengen en ze vervolgens rangschikken in overeenstemming met de volgorde van de verzen en de hoofdstukken zoals die werd aangehouden bij de voordracht uit het hoofd van de hele Korān, in navolging van de aanwijzingen van de Heilige Profeet. Het lijkt geen twijfel dat deze geschriften veilig waren, want alles dat met de Goddelijke openbaring te maken had werd

met uiterste zorgvuldigheid bewaard. Maar de taak was zonder twijfel zwaar, en vereiste hard werk en een toegewijde zoektocht. Vandaar dat Zaid, toen hij zei dat de taak gelijkwaardig was aan het verzetten van bergen, een juiste inschatting maakte van de moeilijkheden die voor hem lagen.

De orders van Abōe Bakr

Er zijn duidelijke aanwijzingen dat de taak die Zaid kreeg toebedeeld, bestond uit het verzamelen en rangschikken van de originele manuscripten van de verzen en hoofdstukken die in het bijzijn van de Heilige Profeet waren gemaakt. Het doel van Abōe Bakr en 'Oemar was niet om Zaid een exemplaar van de Heilige Korān te laten schrijven aan de hand van de voordracht van de voordragers, maar om hem een boek te laten maken dat bestond uit de originele geschriften. Dit is de reden dat in verband met deze taak altijd het woord *verzameling* (Ar. *djam'*) wordt gebruikt en niet *rangschikking* of *samenstelling*. Vandaar ook dat de eerste opdracht die Zaid kreeg van Abōe Bakr er uit bestond dat hij "de Korān moest zoeken en verzamelen". Het is niet moeilijk om in te zien dat deze zoektocht de bestaande geschriften betrof. Als 'Oemar met zijn verzameling tot doel had gehad de Korān op schrift te stellen aan de hand van de voordracht van de *qoerrā'*, dan was het voldoende nauwkeurig geweest om een aantal voordragers bijeen te brengen zodat Zaid de Korān slechts kon opschrijven zoals door hen aan hem gedictieerd en goedgekeurd door de Metgezellen. Het doel van 'Oemar en dus de opdracht van Abōe Bakr, bestond er echter uit dat de originele geschriften die volgens de aanwijzingen van de Heilige Profeet zelf waren geschreven, bijeen moesten worden gebracht om zo de juistheid van de tekst dubbel zeker te stellen.

Zaid voltooide zijn zoektocht en verzamelde de originele manuscripten

Het vervolg van het verslag vertelt ons dat Zaid inderdaad aan deze taak begon. Nadat hij overtuigd was van het gelijk van Abōe Bakr en 'Oemar, beschrijft hij als volgt wat hij deed:

"Toen begon ik met mijn zoektocht naar de Korān en verzamelde hem van palm-schors en stenen schrijftabletten en uit de harten van mensen, totdat ik de afsluitende verzen van het hoofdstuk getiteld *De Ontheffing* vond in het bezit van Abōe Choezaimah Anšāri, en deze had ik bij niemand anders gevonden" (B. 65:ix, 20).

Dit geeft aan dat Zaid twee dingen te doen had; zoeken naar de geschriften en hen bijeenbrengen in een enkele band. Het verzamelen vereiste een rangschikking van de verzen en de hoofdstukken, want de geschriften zelf waren in het bezit van verschillende mensen en zij konden geen aanwijzingen geven omtrent de rangschikking die gevolgd moest worden. Voor de rangschikking moest Zaid zich dus verlaten op de voordragers, en dit is waar de woorden "de harten van mensen" naar verwijzen in de hierboven geciteerde passage. In feite was de verzameling van de geschriften in een complete band niet mogelijk zonder hulp van de voordragers. Dit was de reden waarom 'Oemar erop stond dat hij aan de verzameling zou beginnen terwijl er nog een groot aantal voordragers in leven was en het is om dezelfde reden dat Zaid zegt dat hij zich tijdens zijn werk moest verlaten op het geheugen of, zoals hij het noemt, "de harten van mensen". De woorden betekenen niet dat hij van een aantal hoofdstukken op zoek ging naar de geschriften, en voor andere hoofdstukken vertrouwde op het geheugen. Als hij zich immers voor een deel van de openbaring op het geheugen kon verlaten, bestond er geen noodzaak om voor de rest op zoek te gaan naar de geschriften. Het geheel had dan eenvoudigweg rechtstreeks uit het geheugen van de voordragers op schrift gesteld kunnen worden.

De geschreven verzameling van Abōe Bakr kwam overeen met de verzameling van de Profeet zoals die in het geheugen bewaard was gebleven

De belangrijkste vraag met betrekking tot de verzameling waartoe Abōe Bakr opdracht had gegeven is deze: Kwam zij in ieder aspect overeen met de Korān zoals die bewaard was gebleven in het geheugen van de Metgezellen en zoals die tijdens het leven van de

Heilige Profeet individueel en gezamenlijk werd opgezegd en voorgedragen? Er bestaat geen enkele reden om te veronderstellen dat dit niet het geval was. In de eerste plaats werd geen van de samenstellers door wat voor motief dan ook gedreven om veranderingen aan te brengen in de tekst. Het was de vurige wens van iedereen die zich bezighield met deze taak, om een complete en getrouwe verzameling te hebben van wat er aan de Heilige Profeet was geopenbaard, en Zaid was pas aan de taak begonnen na een volledige inschatting van de moeilijkheden die hem te wachten stonden. Ten tweede begon men slechts zes maanden na de dood van de Heilige Profeet aan de verzameling, op een moment dat bijna iedereen die de Korān rechtstreeks uit de mond van de Profeet had vernomen nog in leven was. De Metgezellen hadden de Korān zoals deze werd voorgedragen door de Heilige Profeet nog vers in het geheugen, en mogelijk gerommel met de tekst zou snel zijn opgemerkt. Ten derde waren er velen onder hen die de hele Korān uit het hoofd konden opzeggen. Ook waren er anderen die grote delen kenden, die door constante voordracht in en buiten gebeden vers in het geheugen bleven. Het is onmogelijk dat in de aanwezigheid van deze mensen enige afwijking op de tekst, zoals die bestond ten tijde van de Heilige Profeet, een weg zou hebben gevonden in deze verzameling. Ten vierde beschikten de Metgezellen over vele afschriften van de openbaringen. Aangezien ieder vers werd opgeschreven op het moment dat het werd geopenbaard en de Metgezellen hier vervolgens kopieën van maakten, waren er voldoende middelen aan de hand waarvan de juistheid van de verzameling van Zaid getest kon worden. De geschriften waren in het bezit van verschillende Metgezellen, en zij kregen dus allemaal de kans om met eigen ogen te zien dat de verzameling die door Zaid bijeen werd gebracht, een getrouwe verzameling was van de originele geschriften. Daarnaast konden de geschriften in iemands bezit worden vergeleken met die in het bezit van een ander en dus was het, net als in het geval van voordrachten, niet mogelijk dat er ook maar één enkele fout in de tekst zou sluipen. Het geheugen en de geschriften ondersteunden zo de reeds onweerlegbare getuigenis die door een ieder werd afgelegd. Ten vijfde bestaat er geen enkel verslag dat beweert dat er iets werd weggelaten uit de verzameling waartoe opdracht was gegeven door Abōe Bakr, of dat er iets aan werd toegevoegd dat niet werd beschouwd als een deel van de Goddelijke openbaring. Zoals Muir zegt:

“We horen nergens dat de samenstellers fragmenten, zinnen of woorden weglieten, noch dat er verschillen zouden bestaan met de standaardversie. Zulke weglatingen zouden ongetwijfeld zijn bewaard en opgemerkt in die traditionele geschriften waarin zelfs de kleinste en meest triviale handelingen en uitspraken van de Profeet bijzonder zorgvuldig zijn vastgelegd.”

7.5: ‘OETHMĀN GAF OPDRACHT TOT HET MAKEN VAN MEERDERE EXEMPLAREN VAN DE ORIGINELE VERZAMELING VAN ABŌE BAKR

Omstandigheden die ‘Oethmān ertoe noodzaakten om meerdere kopieën van de Korān te maken

Zoals hierboven wordt aangetoond, bestaan er krachtige en afdoende argumenten die duidelijk maken dat de verzameling waartoe opdracht was gegeven door Abōe Bakr, zowel in de tekst als in de rangschikking overeenkwam met de verzameling die onder toezicht van de Profeet zelf was gemaakt en die in het geheugen van de voordragers bewaard was gebleven. Deze verzameling, zo wordt ons verteld, bleef in het bezit van Abōe Bakr en kwam na zijn dood in het bezit van ‘Oemar. Na het overlijden van de laatstgenoemde, werd dit exemplaar in bewaring gegeven aan Ḥafṣah, de dochter van ‘Oemar en een weduwe van de Heilige Profeet. Zo bereikte de verzameling waartoe Abōe Bakr opdracht had gegeven zonder veranderingen in de tekst of de in de rangschikking het bewind van ‘Oethmān. Toen bepaalde omstandigheden ‘Oethmān ter ore kwamen, vond hij het echter noodzakelijk om officiële kopieën te verspreiden die waren overgeschreven door officiële schrijvers, en om alle kopieën die door individuen waren gemaakt van de verzameling van Zaid of van andere geschriften die onder hen gangbaar waren te onderdrukken.

De omstandigheden die dit noodzakelijk maakten worden als volgt omschreven:

“Anas vertelt dat Hoedzaifah bij ‘Oethmān kwam. Hij had gestreden met het volk van Syrië tijdens de verovering van Armenië en met het volk van ‘Irāq in Azerbaidjan. Hij was geschrokken van de variaties in de wijze waarop zij lezen, en hij zei tegen ‘Oethmān: ‘O Aanvoerder van de Gelovigen, stop het volk voordat zij over het Heilige Boek van mening gaan verschillen zoals de joden en de christenen in hun Geschriften van mening verschillen.’ Dus liet ‘Oethmān aan Hafṣah vragen om hem de Korān te sturen die zij in haar bezit had, zodat hij er meerdere kopieën van kon laten maken, om haar dan het origineel weer terug te sturen. Toen zond Hafṣah haar exemplaar naar ‘Oethmān, en hij gaf opdracht aan Zaid Ibn Thābit en ‘Abd Allāh ibn Zoebair en Sa‘id ibn al ‘Aṣ en ‘Abd al-Raḥmān ibn Hārith ibn Ḥisjām om kopieën te maken van het originele exemplaar. ‘Oethmān zei ook tegen de drie mannen die behoorden tot de stam van de Qoeraijsj (slechts Zaid kwam uit Madinah): ‘Wanneer jullie met Zaid van mening verschillen over de Korān, schrijf het dan in de taal van de Qoeraijsj, want in die taal werd het geopenbaard.’ Zij hielden zich aan deze opdracht en toen zij het benodigde aantal kopieën hadden gemaakt van het originele exemplaar, stuurde ‘Oethmān dit terug naar Hafṣah. Ook stuurde hij naar iedere streek een van de gemaakte kopieën en gaf hij opdracht om alle andere kopieën of bladen waarop delen van de Korān stonden geschreven te verbranden” (B. 66:3).

Een generaal van de Kalief vertelde hem dat er variaties bestonden in de wijze waarop de Korān werd gelezen in verafgelegen delen van het koninkrijk zoals Syrië en Armenië. Er wordt nergens gezegd dat er zulke verschillen zouden hebben bestaan in Madinah of in Makkah of ergens anders in Arabië. Deze verschillen werden slechts opgemerkt in landen die zich nog maar net hadden bekeerd en waar geen Arabisch werd gesproken. Over de aard van deze verschillen wordt duidelijk gezegd dat het slechts verschillen in *qirā‘at* betrof, of de wijze van *lezen*. Men was echter bang dat, als er niets werd gedaan aan de *kleine* verschillen die op dat moment bestonden, deze zich gedurende een aantal generaties zouden kunnen ontwikkelen tot serieuze verschillen. Wat deze verschillen precies waren valt moeilijk te zeggen, maar een verwijzing naar vroegere verhalen werpt wat meer licht op hun karakter. In de authentieke *ḥadīth* wordt ons verteld dat de Heilige Profeet zelf toestond dat sommige woorden op een andere manier werden gelezen. Sommige Metgezellen waren zich echter niet van deze toestemming bewust, en corrigeerden op strenge wijze iedereen die zij bepaalde woorden van de Heilige Korān op een andere manier hoorden lezen. De reden voor deze toestemming was dat mensen die behoorden tot bepaalde stammen, bepaalde woorden niet op de normale manier uit konden spreken. Het werd deze mensen toegestaan om deze woorden zo te lezen dat zij ze makkelijk uit konden spreken. Dit onderwerp wordt verderop in meer detail behandeld.

Onnodige variaties in lezingen werden al eerder verboden door ‘Oemar

De toestemming om een willekeurig woord op een andere manier te lezen was gebaseerd op noodzaak. Alleen mensen die, omdat zij sinds hun jeugd gewend waren om bepaalde woorden op een bepaalde manier uit te spreken, deze woorden niet uit konden spreken in het zuivere dialect van de Qoeraijsj, kregen hiervoor toestemming. Toen de Islām zich echter buiten Arabië verspreidde, verdween de noodzaak om bepaalde woorden op een andere manier uit te spreken. Buitenlanders moesten immers voor de uitspraak van een woord in het dialect van de Qoeraijsj, net zoveel moeite doen als voor de uitspraak in een willekeurig ander dialect. Sommige mensen die de Korān onderwezen, hielden zich echter nog steeds aan een bepaalde uitspraak die niet in overeenstemming was met de zuivere stijl van de Qoeraijsj. Sommigen maakten misschien zelfs misbruik van de toestemming door de voorkeur te geven aan een bepaalde uitspraak zonder dat zij dit echt nodig hadden. Dit lijkt het geval te zijn geweest in Kōḗfah en hieraan refereerde Hoedzaifah toen hij zei geschrokken te zijn van de variaties in de wijze van lezen. Deze conclusie wordt ondersteund door een verhaal uit een periode vóór het bewind van ‘Oethmān. ‘Oemar kreeg te horen dat Ibn Mas‘oed *‘attā ḥin* las in plaats van *ḥattā ḥin*, wat allebei

tot een tijd betekent (FB., deel ix, p. 24). In het dialect van de Hoedzail en de *Thaqif*, werd *ḥattā* namelijk uitgesproken als *ʿattā* (LL onder *ʿattā*). Ibn Masʿoed behoorde tot geen van deze twee stammen, maar gaf de voorkeur aan deze lezing die slechts was toegestaan omdat bepaalde stammen niet in staat waren het woord op een andere manier uit te spreken. Toen ʿOemar hoorde dat Ibn Masʿoed *ʿattā* onderwees in plaats van *ḥattā*, schreef de Kalief hem dat de Korān was geopenbaard in het dialect van de Qoerajsj en dat hij hem niet moest lezen in het dialect van de Hoedzail: “dus leer het de mensen in de taal van de Qoerajsj en niet in die van de Hoedzail” (FB., deel ix, p. 24).

ʿOethmān handelde slechts naar ʿOemars voorbeeld

ʿOethmān gaf opdracht tot de verbranding van alle persoonlijke kopieën van de Korān om voor eens en altijd een eind te maken aan het bestaan van zulke variaties. De instructies die ʿOethmān gaf aan de groep schrijvers ondersteunt deze conclusie. Aan de leden van de commissie die tot de Qoerajsj behoorden gaf hij de volgende aanwijzing: “Wanneer jullie, waarover dan ook, met Zaid van mening verschillen omtrent de Korān, schrijf het dan in de taal van de Qoerajsj, want in die taal werd het geopenbaard” (B. 66:3). Ons wordt verteld dat de schrijvers zich aan deze opdracht hielden. ʿOethmān ging dus niet veel verder dan ʿOemar in zijn instructies. Tijdens zijn bewind traden de variaties in de wijze van lezen echter meer op de voorgrond en veroorzaakten veel problemen. Daarom nam hij een stap die was bedoeld om voor eens en altijd de variaties uit te roeien die ook ʿOemar een halt toe had willen roepen. Het belang van de verschillen waar in het bovengenoemde verslag naar wordt verwezen, wordt duidelijk uit een ander verslag waar staat: “wanneer jullie met Zaid van mening verschillen over een *ʿarabijjat* in de *ʿarabijjāt* van de Korān” (B. 66:2). Het woord *ʿarabijjat* duidt op de Arabische taal. Dit woord geeft duidelijk aan dat, wanneer er in het verslag wordt gesproken over een verschil, dit een verschil is in de uitspraak van een woord in andere dialecten. Zaid behoorde niet tot de stam van de Qoerajsj, en vandaar dat als er verschil van mening bestond over de manier waarop een woord moest worden geschreven of uitgesproken, de beslissing van de leden van de Qoerajsj in deze aanvaard moest worden. Het enige voorbeeld van het verschil waar hier op gezinspeeld wordt, is bewaard gebleven in de volgende anekdote: “En bij die gelegenheid verschillen zij van mening over *tāboēt* en *tāboeh*. De leden van de Qoerajsj zeiden dat het *tāboēt* moest zijn en Zaid zei dat het *tāboeh* was. Het verschil van mening werd aan ʿOethmān voorgelegd en hij gaf hen de opdracht om *tāboet* te schrijven omdat de Korān was geopenbaard in het dialect van de Qoerajsj” (FB., deel ix, p. 17). Deze anekdote geeft aan dat de verschillen van zeer triviale aard waren, maar dat zelfs deze verschillen verwijderd moesten worden.

De kopieën die werden gemaakt in opdracht van ʿOethmān waren getrouwe kopieën van de verzameling van Abōe Bakr

Verschilden de kopieën die werden geschreven in opdracht van ʿOethmān van de originele verzameling die werd aangelegd door Zaid ten tijde van Abōe Bakr? Het verslag vertelt ons dat, toen variaties in de wijze van lezen onder de aandacht werden gebracht van ʿOethmān, hij slechts teruggreep op de verzameling die was gemaakt ten tijde van Abōe Bakr en dat hij daar kopieën van liet maken voor verdere verspreiding. De kopieën van de Korān die in zijn opdracht werden gemaakt, waren dus waarheidsgetrouwe kopieën van de verzameling van Abōe Bakr die, zoals we hebben gezien, onder beheer kwam van Hafṣah na de dood van ʿOemar. Zaid was een van de mannen aan wie nu werd gevraagd om er nieuwe kopieën van te maken. Om alle mogelijke verschillen in dialect en de wijze waarop bepaalde woorden moesten worden geschreven te voorkomen, gaf ʿOethmān de opdracht om de leeswijze van de Qoerajsj de voorkeur te geven boven enige andere leeswijze. Het enige voorbeeld van zo'n verschil dat echter aan ons is overgeleverd in verslagen is dat Zaid een woord las als *tāboeh* waar de Qoerajsj het lasen als *tāboēt*. Dit is een zeer klein verschil in de manier waarop de laatste letter van het woord moet worden geschreven, maar heeft verder geen enkele invloed op de betekenis van het woord. Toch hechtte men dermate veel waarde aan dit triviale verschil, dat

'Oethmān ervan op de hoogte werd gesteld en de beslissing aan hem werd overgelaten. Dit geeft ons afdoende bewijs dat de kopieën van de Korān die werden gemaakt en verspreid in opdracht van 'Oethmān, exacte en getrouwe kopieën waren van de originele verzameling die werd aangelegd door Zaid ten tijde van Abōē Bakr. Hadden er verschillen bestaan tussen het origineel en de kopieën, dan waren deze zeker aan het licht gekomen tijdens het lange bewind van 'Oethmān, of anders tijdens dat van 'Ali toen de moslims in facties waren verdeeld en het origineel nog steeds in het bezit was van Ḥafṣah. De mannen die de oude en eerbiedwaardige Kalief om het leven brachten, hadden zonder twijfel alle mogelijke verschillen die eventueel bestonden tussen de kopieën gemaakt onder zijn bevel en het origineel van Ḥafṣah, naar buiten gebracht. Er ligt echter niets vast wat aantooit dat 'Oethmān hier ooit van beschuldigd zou zijn, zelfs niet door zijn moordenaars.

De handelwijze van 'Oethmān om alle persoonlijke kopieën te verbranden werd door iedereen gesteund

Als de Metgezellen van de Heilige Profeet de handelwijze van Oethmān om alle persoonlijke kopieën van de Heilige Korān te laten verbranden arbitrair en niet te rechtvaardigen hadden gevonden, dan hadden zij er nooit mee ingestemd. Zij keurden deze handelwijze echter niet alleen goed, maar gaven er zelfs gewillig aan gehoor. 'Oethmān had uit het verre Syrië het verzoek gekregen om onmiddellijk een eind te maken aan de verschillen die bestonden in de leeswijze van de Korān. Dit kon hij alleen doen door officiële kopieën uit te geven van de Korān zoals die ten tijde van Abōē Bakr was verzameld en door alle persoonlijke kopieën te onderdrukken. Er bestond immers de mogelijkheid dat deze niet met voldoende toewijding waren gemaakt en konden iedere mogelijke variatie op de officiële leeswijze bevatten. 'Oethmān ging ook niet tot deze stap over voordat hij de Metgezellen had geraadpleegd. Over 'Ali wordt geschreven dat hij heeft gezegd:

“Spreek slechts goed over 'Oethmān, want hij nam de stap om persoonlijke kopieën van de Korān te onderdrukken pas na met ons te hebben overlegd. Hij sprak ons toe en zei: Wat vinden jullie van deze leeswijze? Ik heb mij laten vertellen dat sommigen tegen anderen zeggen, ‘mijn manier van lezen is beter dan die van jullie’. Ik ben bang dat dit tot ketterij zou kunnen leiden. Wij vroegen hem welke stappen hem het beste toeleken in deze zaak. Hij antwoordde dat het hem noodzakelijk leek om de mensen achter één leeswijze te scharen. Hier waren wij het allemaal hartgrondig mee eens” (FB., deel ix, p. 16).

'Oethmān nam deze stap dus pas nadat hij met het centrale orgaan van de Metgezellen had overlegd.

Er wordt gezegd dat de groep die de transcriptie van de kopieën overzag, bestond uit twaalf leden. Hieronder bevonden zich Zaid, Sa'id, Oebajj, Anas ibn Mālik, 'Abd Allāh ibn 'Abbās en anderen. Het lijkt erop dat er in eerste instantie slechts vier leden waren, maar dat er later meer aan de groep werden toegevoegd. Dit was waarschijnlijk het geval omdat er meer kopieën nodig waren dan in eerste instantie was voorzien. 'Abd Allāh Ibn Mas'ōed was de enige Metgezel die bekendstond om zijn kennis van de Korān die geen deel uitmaakte van de Commissie. Dit kwam echter niet omdat er vooroordelen tegen hem bestonden, maar was het gevolg van het feit dat hij in Koēfah woonde, een plaats op een behoorlijke afstand van Madinah. 'Oethmān begon slechts aan zijn taak nadat hij voldoende overleg had gepleegd met het centrale orgaan van de Metgezellen, en zij keurden zijn handelwijze goed nadat de taak was afgerond. Volgens een verslag zei Moes'ab ibn Sa'd dat hij vele Metgezellen ontmoette toen 'Oethmān de opdracht gaf om alle persoonlijke kopieën van de Korān te verbranden, en dat zij er allemaal tevreden mee waren en dat geen van hen er bezwaar tegen maakte (FB., deel ix, p. 18). Zoals de woorden van 'Ali hierboven aantonen, betrof de angst van 'Oethmān en die van de Metgezellen in feite niet zozeer het bestaan van variaties in de leeswijze, maar de meningsverschillen die hieruit voortkwamen.

De huidige tekst van de Korān is gelijk aan de tekst die werd achtergelaten door de Profeet

De geschreven manuscripten van de Heilige Korān werden dus na de dood van de Heilige Profeet verzameld door Abōe Bakr, en 'Oethmān deed niets anders dan opdracht geven tot het maken van het benodigde aantal kopieën van deze verzameling. Hij handelde pas na overleg te hebben gepleegd met de Metgezellen en nam zeer vooraanstaande mensen, die bekendstonden om hun kennis van de Korān, in dienst om het overschrijven ten uitvoer te brengen en te overzien. De kopieën waartoe hij opdracht had gegeven, werden door de hele moslimwereld erkend als waarheidsgetrouwe exemplaren. Zelfs de grootste vijanden van 'Oethmān, die zijn hoofd afhakten terwijl hij de Korān aan het lezen was en die alle macht in handen hadden, hebben hem er nooit van beschuldigd dat hij de Korān veranderd zou hebben. Wel beschuldigden zij hem van het verbranden van exemplaren van het Heilige Boek. Zelfs gedurende het bewind van 'Ali, is er niemand geweest die ook maar een woord kon aanwijzen dat 'Oethmān had weggelaten. Van 'Ali zelf wordt gezegd dat hij kopieën maakte van de officiële exemplaren die door 'Oethmān werden verspreid.

De zuiverheid van de tekst van de Korān is zo dus afdoende bewezen. De verzameling van Abōe Bakr was een getrouwe weergave van de openbaring zoals die in het bijzijn van de Heilige Profeet op schrift werd gesteld en zij kwam in haar geheel, zowel in tekst als in rangschikking, precies overeen met de Heilige Korān die bewaard was gebleven in het geheugen van de Metgezellen. De kopieën die door 'Oethmān werden verspreid waren waarheidsgetrouwe kopieën van de verzameling van Abōe Bakr, en het wordt algemeen erkend dat deze kopieën onveranderd zijn gebleven gedurende de der tien eeuwen die sindsdien voorbij zijn gegaan.

7.6: VERSCHILLENDE LEESWIJZEN

Het belang van de verschillende leeswijzen

Er wordt gezegd dat zogenaamde verschillen in leeswijze, de zuiverheid van de tekst van de Korān op twee manieren in het geding brengen. Er wordt beweerd dat bepaalde leeswijzen die werden toegestaan door de Heilige Profeet werden onderdrukt door 'Oethmān, en dat dus met hun verdwijning een deel van de originele tekst verloren is gegaan. Een ander bezwaar is dat de huidige variaties in leeswijzen het moeilijk maken om met enige zekerheid vast te stellen wat de oorspronkelijke, authentieke leeswijze geweest zou zijn. Deze bezwaren komen voort uit een misverstand omtrent de betekenis van het woord "leeswijze" wanneer dit wordt gebruikt in verband met de tekst van de Korān. Ook komen zij voort uit verwarring omtrent de betekenis van de woorden *ḥarf* en *qirā'at* wanneer deze worden gebruikt in de zin van "leeswijze", en vandaar dat het noodzakelijk is om eerst te kijken naar de ware aard van de verschillen in leeswijze.

In de eerste plaats moet men zich bedenken dat het Arabische woord dat in de verslagen wordt gebruikt voor *leeswijze ḥarf* is. Dit woord betekent "een dialect, een idioom of een wijze van uitdrukken die kenmerkend is voor bepaalde Arabieren" (LL). Wanneer er in de verslagen wordt gesproken over verschillende leeswijzen, dan is dat in deze betekenis. Lane zelf voegt hieraan toe: "Dus in de uitspraak van Mohammed, *de Korān is geopenbaard in zeven dialecten*, van de Arabische dialecten: of dit betekent, op zeven verschillende manieren of wijzen van lezen: zoals men zegt dat die persoon leest op de wijze waarop Ibn Mas'ōed leest." Deze citaten maken duidelijk dat de verschillen die in bepaalde verslagen worden genoemd, slechts voortkomen uit de verschillende dialecten die het noodzakelijk maakten dat bepaalde woorden op verschillende manieren werden uitgesproken door verschillende stammen.

Ḥadīth die gaan over verschillen in leeswijze

Volgens de ḥadīth werd de toestemming om de Korān in andere dialecten te lezen gegeven toen veel van de Arabische stammen de Islām hadden aanvaard, dat wil zeggen

tegen het einde van het ambt van de Heilige Profeet. Afdoende bewijs omtrent dit punt wordt verschaft door B. 66:5, waar staat dat ‘Oemar werd verrast door Hijsām die de Islām had aanvaard na de verovering van Makkah en die bepaalde woorden op een andere manier uitsprak. Het is een feit dat meer dan negentiende deel van de Korān, vóór de verovering van Makkah geheel in het dialect van de Qoerajsj werd geopenbaard. De verschillen in leeswijze ontstonden slechts uit noodzaak, omdat er ongeletterde stammen toetraden tot de Islām. Deze stammen spraken een idioom dat voor dagelijks gebruik voldoende overeenkwam met het Arabisch, maar dat in de uitspraak van bepaalde woorden afweek van het zuivere idioom van de Qoerajsj. Voorbeelden van deze verschillen zijn reeds gegeven. De Qoerajsj zeggen *hattā* (dat *totdat* betekent), terwijl de Hoedzail hetzelfde woord uitspreken als *’attā*. Er is geen verschil tussen de betekenissen van de woorden. Andere, soortgelijke verschillen zijn *ti’lamōen* in plaats van *ta’lamōen*, zoals de stam van Asad het leest; *jāsin* in plaats van *āsin* in 47:15; het uitspreken van *hamzah* (een van de letters van het alfabet) door de Tamim waar de Qoerajsj deze niet uitspreken; enzovoort (FB., deel ix, p. 25).

Ter ondersteuning van wat hierboven staat, wil ik het volgende citeren:

“De Heilige Korān werd oorspronkelijk geopenbaard in de taal van de Qoerajsj en die van de Arabieren die bij hen in de buurt woonden en die het zuivere Arabische idioom spraken. Daarna werd het andere Arabische stammen toegestaan om het te lezen in hun eigen idioom, waar zij sinds hun jeugd aan gewend waren. Zij verschilden (van het zuivere idioom) in de uitspraak van bepaalde woorden en de vocaaltekens. Niemand van hen werd dus gedwongen om hun eigen idioom te verlaten voor een ander, vanwege de moeilijkheden die dit voor hen zou hebben veroorzaakt en vanwege de grote voorliefde die zij kenden voor hun eigen idioom. Zo waren zij beter in staat om de betekenis van wat zij lezen te doorgronden. Dit was allemaal onderhevig aan de voorwaarde dat er geen verandering zou optreden in de betekenis” (FB., deel ix, p. 24).

Verslagen die dit onderwerp behandelen maken duidelijk om welke redenen deze toestemming werd verleend en elke keer weer zien we dat deze redenen in overeenstemming zijn met hetgeen hierboven wordt verklaard. Volgens een van de verslagen bijvoorbeeld, vroeg de Heilige Profeet aan de engel om “het makkelijk te maken” voor zijn volk, zo aantoonend dat zij het moeilijk vonden om de tekst op een andere manier te lezen (Ms. 6:13, *Faḏā’il al-Qoer’ān*). Volgens een ander verslag zou hij gezegd hebben dat zijn volk “het niet kon verdragen” (Ms. 6:13) — in andere woorden, niet alle Arabische stammen waren in staat om in hetzelfde dialect te lezen. Volgens een derde verslag, pleitte hij voor zijn volk door te zeggen dat zij ongeletterd waren en er oude mannen en oude vrouwen in hun midden waren, en jongens en meisjes en personen die nog nooit hadden geleerd hoe ze een boek moesten lezen (Tr. *Abwāb al-qir’āt*). Vandaar dat hen dus werd toegestaan om bepaalde woorden in hun eigen dialect te lezen. Er bestaat ook een verslag dat eindigt met de woorden, *lees het daarom op de manier die het voor jullie makkelijk maakt dat te doen* (B. 66:5). Dit toont aan dat de toestemming om de Korān te lezen in andere dialecten dan dat van de Qoerajsj werd gegeven om dit voor bepaalde volkeren te vereenvoudigen.

In hoeverre de verschillende dialecten waarin de Heilige Korān mocht worden voorgedragen van elkaar verschilden, is geen vraag van groot belang. Het lijkt echter geen twijfel dat, zoals vele voorbeelden in overleveringen aantonen, de verschillen zeer klein waren en over het algemeen van gering belang. Hoewel dit gezegd kan worden op basis van het historisch bewijs dat nu nog toegankelijk is, is er geen reden om te ontkennen dat het in bepaalde gevallen wellicht was toegestaan dat een woord in een bepaald dialect werd uitgedrukt door het equivalent uit een ander dialect, omdat het oorspronkelijke woord in dat dialect niet bestond. Dit is wat er wordt bedoeld wanneer er in bepaalde verslagen wordt gezegd dat het in bepaalde gevallen was toegestaan om de betekenis tot uitdrukking te brengen met behulp van een synoniem woord. Een goed voorbeeld van zo’n geval vinden we in een verslag waar de woorden *ta’ālī*, *haloemma* en *aqbil* alle drie worden gebruikt om uitdrukking te geven aan het begrip “kom”. Dit is geen geval van

een werkelijk verschil in de leeswijze van de Heilige Korān, maar het voorbeeld wordt gegeven om de aard van dit soort verschillen aan te geven. Andere verschillen in leeswijze tussen deze dialecten waren van veel minder belang en hadden betrekking op bepaalde veranderingen in de vocaaltekens. De betekenis werd dus in geen enkel geval gewijzigd. Er bestonden verschillen tussen de wijze waarop bepaalde woorden werden uitgesproken, maar er was zeker geen verschil in de betekenis die werd overgebracht.

Variaties in leeswijze vormden nooit een onderdeel van de tekst

Men moet zich ook bedenken dat de variaties nooit onderdeel vormden van de tekst van de Heilige Korān en dat het nooit de bedoeling was om ze permanent te behouden. De noodzaak die tot deze variaties had geleid was plaatselijk en van tijdelijke aard. Zij hebben nooit tot veranderingen geleid in de tekst van de Heilige Korān zoals deze oorspronkelijk werd geopenbaard. In zijn gezamenlijke gebeden droeg de Heilige Profeet zelf geen enkel deel van de Heilige Korān ooit voor in een ander dialect dan dat van de Qoerajsj. Als hij dit wel had gedaan, dan hadden mannen als 'Oemar en Oebajj, die hun dagelijkse gebeden samen met de Profeet verrichtten, geen problemen gehad met de dialectische variaties van anderen, wat wel van hen gezegd wordt. De werkwijze van de Heilige Profeet maakt dus duidelijk dat de toestemming om bepaalde dialectische variaties te gebruiken, de originele tekst van de Heilige Korān niet in het minst veranderde. Ook het feit dat de taal waarin de Korān werd geschreven, zelfs nadat er toestemming voor variaties was gegeven, nooit veranderde, bewijst dat het de bedoeling was van de Profeet om alleen het dialect van de Qoerajsj voor permanent gebruik te behouden en dat zijn toestemming voor dialectische variaties slechts van tijdelijke aard was.

Geen enkel exemplaar van de Korān bevat variaties

Nu kunnen wij het bovengenoemde tweede bezwaar in beschouwing nemen. Het wordt beweerd dat het bestaan van bepaalde leeswijzen die men tegenkomt in bepaalde ḥadīth en commentaren, het onzeker maakt wat precies de originele geopenbaarde tekst is. Wat de aard van deze leeswijzen dan ook mag zijn, de ene overweging die de zuiverheid van de tekst van de Korān absoluut zeker stelt is dat we in geen enkel exemplaar van de Heilige Korān in de hele wereld een afwijkende tekst aantreffen. Gedurende alle tijdperken en in alle landen met al hun verschillen, is er maar één tekst geweest. Niet één van de zogenaamde verschillende leeswijzen heeft ooit maar één woord veranderd in de huidige tekst van de Korān, waar dan ook in de moslimwereld. Er zijn moslimlanden die zeer ver van elkaar afliggen, er zijn moslims die eeuwenlang van elkaar gescheiden zijn geweest en er zijn moslimgroeperingen die uiterst vijandig tegenover elkaar staan. Toch hebben zij allemaal altijd dezelfde tekst van de Heilige Korān gevolgd, en bestaat er niet één exemplaar met een afwijkende tekst. Dit is zeker niet het gevolg van een vorm van seculier gezag, want er heeft nog nooit een bewind bestaan dat gezag had over de hele moslimwereld. Daarnaast is het zo dat, als zo'n bewind zich niet wilde of kon bemoeien met de voordracht van deze lezingen, er geen reden is om aan te nemen dat het zich kon of wilde bemoeien met de geschreven tekst. Het moet daarom zo zijn dat, als de personen aan wie deze afwijkende leeswijzen worden toegeschreven, hier net zoveel belang aan hadden gehecht als dat de critici dat nu doen, zij deze variaties zeker in hun persoonlijke kopieën doorgevoerd zouden hebben om de tekst vervolgens te vervangen door deze leeswijze. Er bestaat echter geen enkel exemplaar dat ook maar enigszins afwijkt van de originele geopenbaarde tekst. Ik heb een apart boek geschreven over dit onderwerp, *The Collection and Arrangement of the Holy Qur'ān*, en ik zou de lezer willen verwijzen naar dit boek voor verdere informatie omtrent de verschillende leeswijzen en bepaalde bezwaren die worden aangedragen tegen de zuiverheid van de tekst van de Korān.

Ik kan hier echter aan toevoegen dat, zelfs als er één persoon was die er een mening op nahield die afweek van dat van de gezamenlijke getuigenis van alle Metgezellen, het de gezamenlijke getuigenis was die moest worden aangehouden. Zoals al eerder werd aangetoond, werkte 'Oethmān met de instemming van het centrale orgaan van de Metgezellen. Zelfs wanneer terwille van de discussie wordt toegegeven dat hij zaken

onderdrukte, dan zouden deze zaken na zijn bewind naar boven zijn gekomen. Zelfs de mensen die ‘Oethmān vermoordden, belemmerden de verspreiding van ‘Oethmāns kopie van de Heilige Korān niet. Ook brachten zij geen nieuw exemplaar in omloop of voegden zij er een hoofdstuk of een vers aan toe. Zij hebben nooit beweerd dat er ook maar één enkel woord uit de Goddelijke openbaring door ‘Oethmān werd veranderd. Toen de macht van ‘Oethmān ophield, ofwel toen hij in koelen bloede werd vermoord door de opstandelingen, bestond er immers geen belemmering meer om die delen te verspreiden die ‘Oethmān eventueel onderdrukt zou hebben. Het einde van het bewind van ‘Oethmān had moeten leiden tot de verspreiding van alle delen waarvan wordt gezegd dat hij ze onderdrukt zou hebben, en deze delen zouden dan zonder twijfel zijn opgenomen in de kopieën van de Korān. Maar in de geschiedenis vinden we niets terug van zo’n gebeurtenis. Ondanks al het verschil van mening tussen verschillende mensen en verschillende groeperingen, hebben zij altijd hetzelfde exemplaar van de Korān gebruikt.

Er is slechts één Korān in de hele moslimwereld

Er wordt soms beweerd dat de Sji’ahs de Korān als incompleet beschouwen. Het volgende citaat uit Muirs *Life of Muḥammad*, een boek dat deze vraag heeft opgeworpen en beantwoord, volstaat hier als antwoord:

“Als we er dan van uitgaan dat we in het bezit zijn van een onveranderde tekst van de heruitgave van ‘Oethmān, dan hoeven we ons slechts af te vragen of dit een eerlijke reproductie was van de verzameling van Zaid, met uitzondering van een aantal onbelangrijke variaties. Er bestaan zeer gegronde redenen om aan te nemen dat dit het geval is. In geen enkele vroege of betrouwbare overlevering lezen we dat ‘Oethmān ervan verdacht zou worden met de tekst van de Korān gerommeld te hebben ten einde zijn eigen doeleinden te bewerkstelligen. Later deden de Shiahs het voorkomen alsof ‘Oethmān bepaalde *sōerah*’s of passages had weggelaten die ‘Ali gunstig gezind waren, maar dit is onaannemelijk. Op het moment dat de uitgave van ‘Oethmān in voorbereiding was, bestond er nog geen openlijke breuk tussen de Omejjaden en de Alijieten en was de eenheid van de Islām nog onbedreigd. Ook hadden de pretenties van ‘Ali zich nog niet volledig ontwikkeld. Er zijn dus onvoldoende redenen om aan te nemen dat ‘Oethmān zich schuldig zou hebben gemaakt aan een overtreding die door de moslims als bijzonder ernstig zou zijn beschouwd. Nogmaals, ten tijde van de heruitgave waren er nog zeer veel personen in leven die de Korān uit het hoofd hadden geleerd zoals zij deze oorspronkelijk hadden horen verkondigen. Daarnaast moeten passages die ‘Ali gunstig gezind waren, als die al bestaan hebben, in handen zijn geweest van zijn vele volgelingen. Deze twee bronnen moeten samen voldoende zijn geweest om iedere poging tot onderdrukking te voorkomen. Daarnaast is het zo dat de partij van ‘Ali zich, direct na de dood van ‘Oethmān, onafhankelijk opstelde en hem Kalief maakte. Is het denkbaar dat zij, na op zo’n manier aan de macht te zijn gekomen, een verminkte versie van de Korān zouden hebben toegestaan; verminkt bovendien, met als enig doel de positie van hun leider te verzwakken? Toch zien we dat zij dezelfde Korān bleven gebruiken als hun tegenstanders en dat zij hier absoluut geen bezwaar tegen maakten.”

Hier wil ik de volgende woorden van een Sji’ah commentator van de Heilige Korān, Moellā Moehsin, aan toevoegen. In zijn *Tafsīr Šāfi* zegt hij:

“Bepaalde personen uit ons midden en uit de Ḥašjwījah menigten, hebben verteld dat de Korān aan verlies en verandering onderhevig is geweest. Dit gaat echter in tegen het ware geloof van onze vrienden, en dat geloof wordt aangehangen door de overgrote meerderheid. De Heilige Korān is immers een wonder van de Heilige Profeet en de bron van alle kennis aangaande de wet en alle religieuze voorschriften. Geleerde moslims hebben hun uiterste best gedaan om hem te beschermen, en er is dan ook niets dat betrekking heeft op zijn vocaaltekens, zijn voordracht, zijn letters en zijn verzen, dat zij niet weten. Wanneer er

zulke strenge maatregelen zijn genomen voor zijn bescherming en wanneer het Heilige Boek zo getrouw bewaard wordt (door de moslims), is het onmogelijk te veronderstellen dat er enige vorm van verandering of verlies heeft plaatsgevonden” (p. 14).

De geleerde schrijver vervolgt met de woorden:

“Het is immers zo dat de Korān die werd verzameld en gerangschikt ten tijde van de Heilige Profeet, exact hetzelfde is als die wij nu in handen hebben. Dit kan worden afgeleid uit het feit dat de Korān toen al in haar geheel werd voorge dragen en uit het hoofd werd geleerd. Ook was er een orgaan van Metzellen wiens taak het was de Korān uit het hoofd te leren. Hij werd ook in zijn geheel voorgedragen en voorgelezen aan de Heilige Profeet (door de engel).”

De bladen van Dr. Mingana

Voordat ik dit onderwerp beëindig, wil ik een paar opmerkingen maken over wat Dr. Mingana een grote ontdekking noemt — *Leaves from three Ancient Qur’āns*. Dit zijn bepaalde bladen waarvan wordt gezegd dat zij door Dr. Agnes Lewis zijn gekocht in een commercieel antiquariaat, die drie teksten bevatten die elkaar doorkruisen, waarvan de oudste bestaat uit bepaalde passages van de Heilige Korān. Geen van deze bladen is een kopie van de complete Korān of zelfs maar een kopie van enig substantieel deel van de Korān. Wanneer deze passages werden geschreven en wie ze geschreven heeft, zijn vragen die Dr. Mingana niet heeft beantwoord. Alle beweringen als waren het kopieën van vóór de tijd van ‘Oethmān, of kopieën van manuscripten van vóór de tijd van ‘Oethmān, zijn slechts gissingen die schaamteloos naar voren worden gebracht als “feiten”. En wat zijn de verschillen die aan de hand van deze bladen zogenaamd worden aangetoond? Dat bepaalde woorden in een afwijkende stijl zijn geschreven; dat er een aantal variaties zijn (drie in totaal); dat er drie woorden zijn weggelaten, *hoewa*, *kāffah* en *mā-lakoem*; en dat er een toevoeging is, het woord *Allāh*.

Op basis hiervan wordt de schaamteloze conclusie getrokken dat ‘Oethmān de tekst van de Korān veranderde. Zelfs een vluchtige blik op deze “Bladen” echter, maakt duidelijk dat zij juist een aanvullend bewijs vormen van het feit dat de tekst van de Heilige Korān nog dezelfde is en dat zij altijd dezelfde is geweest. De bladen bevatten geen weglating, toevoeging of verandering van welk vers dan ook, en zelfs niet van een deel van een vers. Er is geen sprake van een verandering in de volgorde van de hoofdstukken of van de verzen binnen een hoofdstuk, noch tonen ze aan dat er een vers op de verkeerde plaats zou staan. De delen van de Korān die in deze manuscripten te vinden zijn, zijn dan ook helemaal gelijk aan de ontvangen tekst. Als er al verschillen bestaan, dan zijn die het logische resultaat van het overschrijven door onervaren handen. Fouten werden altijd gemaakt wanneer men een afschrift maakte van een bestaande kopie. Dit was de reden dat ‘Oethmān opdracht gaf tot het maken van officiële kopieën: alle kopieën die gemaakt werden, moesten met deze teksten vergeleken worden en zo konden overschrijffouten worden gecorrigeerd. Het is duidelijk dat de weinige fouten die in deze *Bladen* zijn gevonden, het resultaat zijn van het overschrijven door onervaren handen. Dit wordt duidelijk uit de tekst zoals die door Dr. Mingana naar voren wordt gebracht. Zo wordt er bijvoorbeeld

اعرض in plaats van اعرضن : ضلل in plaats van ضل
 ينالوا in plaats van ينلوا : قران : قرن in plaats van
 برکنا in plaats van برکنا : اذانا : اذنا in plaats van

enzovoort. Dit zijn duidelijk fouten gemaakt tijdens het overschrijven. Soms is er misschien een vocaalteken of een deel van een letter verdwenen in het slijtageproces. Het is bijna lachwekkend om te zien hoe de zuiverheid van de tekst van de Korān in twijfel wordt getrokken op basis van losse bladen beschreven door een onbekend en onderontwikkeld handschrift dat ooit werd uitgewist om plaats te maken voor een heel andere tekst. Zonder verder in detail te hoeven treden, kan gezegd worden dat deze zogenaamde variaties deels het resultaat zijn van foutjes die door de schrijver werden gemaakt, deels het resultaat van de slijtage die optrad toen het perkament werd schoongewreven voor een volgende tekst, deels het resultaat van dwars over elkaar heen geschreven woorden en deels misschien ook het resultaat van een dubieuze interpretatie door Dr. Mingana.

Inhoudsopgave van de Heilige Korān

H. 1 — Al-Fātiḥah: DE OPENING 1	
Deel 1 6	
H. 2 — Al-Baqarah: DE KOE 7	
1. Fundamentele beginselen van de Islām.....9	
2. Schijnbelijdenis.....12	
3. Goddelijke Eenheid.....15	
4. Grootseheid van de mens.....19	
5. Israëlitische profetieën vervuld.....25	
6. Goddelijke gunsten voor Israëel.....28	
7. Goddelijke gunsten voor Israëel.....33	
8. Het verval van Israëel.....35	
9. Zij worden hardvochtiger.....39	
10. Hun verbond en de schending ervan.....43	
11. Zij verwerpen de Profeet.....45	
12. Vijandigheid tegenover de Profeet.....49	
13. Eerdere Geschriften opgeheven.....53	
14. Volmaakte leiding bestaat alleen in de Islām.....56	
15. Verbond met Abraham.....59	
16. Religie van Abraham.....64	
Deel 2 67	
17. Ka'bah — Geestelijk Centrum.....67	
18. Ka'bah — Geestelijk Centrum.....70	
19. Zware beproevingen vestigen waarheid.....73	
20. Eenheid moet prevaleren.....76	
21. Verboden voedsel.....77	
22. Vergelding en legaten.....80	
23. Vasten.....84	
24. Strijden uit verdediging.....89	
25. De bedevaart.....94	
26. Beproeving en tegenspoed.....98	
27. Verscheidene vragen.....101	
28. Echtscheiding.....105	
29. Echtscheiding.....109	
30. Hertrouwen van gescheiden vrouwen en weduwen.....112	
31. Voorziening voor gescheiden vrouwen en weduwen.....114	
	32. Strijden voor de zaak van de Waarheid.....117
	33. Strijden voor de zaak van de Waarheid.....120
	Deel 3 122
	34. Dwang in religie verboden.....123
	35. Hoe dode naties tot leven worden gewekt.....124
	36. Geld uitgeven voor de zaak van de Waarheid.....128
	37. Uitgeven voor de zaak van de Waarheid.....131
	38. Woeker is verboden.....133
	39. Contracten en bewijs.....136
	40. Moslims zal de overwinning worden geschonken.....138
H. 3 — Āl 'Imrān: DE FAMILIE VAN AMRAM 141	
	1. Regels voor de interpretatie.....142
	2. Eenheid als basis van alle religies.....146
	3. Het koninkrijk wordt geschonken aan een ander volk.....150
	4. De laatste leden van een uitverkoren ras.....152
	5. De geboorte van Jezus en zijn ambt.....156
	6. Jezus vrijgesproken van valse aantijgingen.....163
	7. Onenigheid met de joden en de christenen.....166
	8. Samenzweringen om de Islām in diskrediet te brengen.....168
	9. Verbond van de profeten.....171
	Deel 4 173
	10. Eeuwigbestaande getuigenis van de Waarheid van de Islām.....173
	11. Moslims aangespoord om verenigd te blijven.....176
	12. Betrekkingen tussen joden en moslims.....178
	13. De slag bij Oehod.....181

14. Wat succes betekende voor de moslims	183	2. De plicht van oprechtheid	268
15. Volharding bij ontberingen	186	3. Christelijke schending van het verbond	269
16. Redenen voor tegenspoed in de slag bij Oeĥoed	187	4. Schending van het verbond door de Israëlieten	273
17. Slag bij Oeĥoed leidde tot een onderscheid	191	5. Kain en Abel — moordlustige samenzweringen tegen de Profeet	274
18. Oeĥoed geen gewin voor de vijand	195	6. Bestrafing van overtreders	277
19. Kleinzielige kritiek van de Mensen van het Boek	197	7. De Korān en eerdere geschriften	280
20. Uiteindelijke triomf voor de gelovigen	200	8. Betrekkingen van moslims met vijanden	283
H. 4 — Al-Nisā': DE VROUWEN	203	9. De spotters	285
1. Plichten van voogden ten opzichte van wezen	204	10. Christelijke afdwaling van de waarheid	288
2. Erfrecht	209	11. Christelijke nabijheid tot de Islām	291
3. Behandeling van vrouwen	212	Deel 7	293
4. Welke vrouwen gehuwd mogen worden	214	12. Een waarschuwing — hardnekkige zonden van vroegere volkeren	294
Deel 5	215	13. Onschendbaarheid van de Ka'bah	296
5. Rechten van vrouwen betreffende hun inkomen	217	14. Enige aanwijzingen voor moslims	298
6. Meningsverschil tussen echtgenoot en echtgenote	219	15. Christelijke liefde voor dit leven	301
7. Zuivering van de ziel	222	16. Valse doctrines geïntroduceerd na de dood van Jezus	303
8. Koninkrijk voor de afstammelingen van Abraham	226	H. 6 — Al-An'ām: HET VEE	306
9. De Profeet moet worden gehoorzaamd	229	1. Uiteindelijke overwinning van Goddelijke Eenheid	307
10. Gelovigen moeten zichzelf verdedigen	231	2. Grootseheid van Goddelijke Genade	309
11. Houding van de hypocrieten	233	3. Polytheïsten getuigen tegen zichzelf	311
12. Hoe met hypocrieten om te gaan	236	4. Verwerping van de Waarheid	312
13. Moordenaar van een moslim	238	5. Gevolgen van afwijzing	315
14. Moslims die bij de vijand achterbleven	240	6. Beloning van gelovigen	317
15. Bidden tijdens de strijd	241	7. Goddelijk oordeel	318
16. Hypocrieten zijn oneerlijk	242	8. Goddelijk oordeel	319
17. Geheim beraad van de hypocrieten	244	9. Abrahams bewijs voor Goddelijke Eenheid	322
18. Afgoderij veroordeeld	245	10. Profeten onder de afstammelingen van Abraham	325
19. Rechtvaardige behandeling van wezen en vrouwen	247	11. Waarheid van de Goddelijke openbaring	327
20. Hypocrisie veroordeeld	249	12. Uiteindelijke triomf van de Waarheid	329
21. Einde van de hypocrieten	251	13. Geleidelijke vooruitgang	331
Deel 6	252	Deel 8	333
22. Overtredingen van de joden	253	14. Tegenstand van de polytheïsten	333
23. Eerdere openbaring bevestigd stellingen uit de Korān	257	15. De belangrijkste tegenstanders	336
24. Profeetschap van Jezus	259	16. Zonden van afgoderij	338
H. 5 — Al-Mā'idah: HET VOEDSEL	262	17. De zelfopgelegde beperkingen van afgodsdienaren	341
1. Vervolmaking van religie in de Islām	264	18. Verboden voedsel	342
		19. Richtlijnen voor het leven	345
		20. Het doel voor de gelovigen	346

H. 7 — Al-A'raf: DE VERHEVEN PLAATSEN	350
1. Ondergang van de tegenstanders	351
2. Tegenstand van de duivel tegen de mens	353
3. Waarschuwing tegen de toespelingen van de duivel	356
4. Boodschappers gestuurd voor de verheffing van de mensheid.....	358
5. Degenen die de boodschap aanvaardden	360
6. Hulpeloosheid van de tegenstanders.....	362
7. De rechtvaardigen zullen gedijen.....	363
8. Noach	366
9. Hōed	367
10. Šālih en Lot	369
11. Šjoe'aib	373
Deel 9	373
12. Inwoners van Makkah gewaarschuwd voor straf	375
13. Mozes wordt naar Farao gestuurd met tekenen	376
14. Farao ontbiedt tovenaars	378
15. De vervolging van de Israëlieten duurt voort	380
16. Mozes laat meer tekenen zien.....	380
17. Mozes ontvangt de wet	383
18. Israëlieten aanbidden een kalf.....	385
19. De Thora en de komst van de Profeet.....	386
20. Goddelijke gunsten voor de Israëlieten.....	389
21. De overtredingen van de Israëlieten.....	390
22. Bewijs van Goddelijk stempel op de natuur van de mens.....	392
23. De komst van de ondergang	395
24. Het laatste woord	396
H. 8 — Al-Anfal: VRIJWILLIGE GIFTEN	401
1. De slag bij Badr	402
2. De slag bij Badr	405
3. De weg naar succes.....	408
4. Moslims zullen de beschermers zijn van de Heilige Moskee.....	410
5. Badr als een teken van de waarheid van de Profeet	412
Deel 10	412
6. Succes is niet afhankelijk van aantallen	415
8. Vrede moet worden gewaarborgd door macht	417
9. Moslims komen tegenover overweldigende aantallen	418
10. Verhouding tussen de moslimstaat en anderen	421
H. 9 — Al-Barā'at: DE ONTHEFFING	423
1. Verklaring tot ontheffing	424
2. Redenen voor de ontheffing.....	426
3. Dienstverlening van afgodsdienaren voor het Heilige Huis.....	428
4. Islām krijgt de overwinning geschonken in Arabië.....	430
5. Islām zal overwinnen in de wereld	432
6. De krijgstocht naar Taboek	436
7. De hypocrieten	438
8. De hypocrieten	441
9. De hypocrieten	443
10. De hypocrieten	445
11. De hypocrieten	447
12. De hypocrieten	449
Deel 11	450
13. De hypocrieten	451
14. De gelovigen	454
15. Wat de gelovigen zouden moeten doen.....	457
16. De grote zorg van de Profeet	459
H. 10 — Jōenoës: JONA	461
1. Waarheid van de openbaring	462
2. Straf voor afwijzing	464
3. Barmhartige behandeling	467
4. Uitzonderlijkheid van Goddelijke giften	469
5. De goddelozen en hun straf	471
6. Genade heeft voorrang boven straf	473
7. Goed nieuws voor de gelovigen	475
8. Noach en Mozes.....	477
9. Einde aan het verzet tegen Mozes.....	478
10. Degenen die de waarschuwing in acht nemen, zullen daar baat bij hebben.....	480
11. Goddelijk oordeel.....	483
H. 11 — Hōed	485
1. Een waarschuwing	485
Deel 12	486
2. Waarheid van de openbaring	487
3. Geschiedenis van Noach	491
4. Geschiedenis van Noach	492
5. Geschiedenis van Hōed	496
6. Geschiedenis van Šālih	498
7. Abraham en Lot	499
8. Geschiedenis van Šjoe'aib	503
9. De onrechtvaardigen en de rechtschapenen.....	505
10. Gelovigen gerustgesteld.....	507

H. 12 — Joesoef: JOZEF 511	1. De natuur als bewijs voor de openbaring 572
1. Het visioen van Jozef.....511	2. De natuur schraagt eenheid.....573
2. Samenzwering tegen Jozef door zijn broers.....513	3. Ontkenning door onwetendheid.....575
3. De vastberadenheid van Jozef in verleiding gebracht.....515	4. De kwaadaardigen tot schande gemaakt.....575
4. Jozef wordt gevangen gezet.....517	5. Profeten staan op om uitleg te geven.....577
5. Jozef predikt in de gevangenis.....519	6. Het oordeel voor de tegenstanders is op komst 579
6. Het visioen van de koning uitgelegd door Jozef.....520	7. De menselijke natuur komt in opstand tegen polytheïsme.....581
7. Jozef vrijgesproken van aantijgingen.....521	8. Onrechtvaardigheid van de ontkenners 582
Deel 13 522	9. Gelijkenissen die de waarheid van openbaring aantonen.....583
8. Jozef helpt zijn broers.....523	10. De ontvanger van openbaring.....585
9. De jongste broer.....525	11. Straf onthouden.....587
10. Jozef onthult zijn identiteit.....527	12. Profeten getuigen.....588
11. Israël gaat naar Egypte.....530	13. Openbaring beveelt het goede.....590
12. Een les voor de tegenstanders van de Profeet.....532	14. De Korān is geen verzinsel.....592
H. 13 — Al-Ra'd: DE DONDER 534	15. Het lot van de tegenstanders.....595
1. De waarheid van de openbaring.....535	16. De weg naar grootsheid.....596
2. Ondergang en opkomst van de naties.....537	Deel 15 599
3. Goed en kwaad brengen hun eigen beloning.....539	H. 17 — Bani Isrā'il: DE ISRAËLIETEN 599
4. Revolutie die tot stand moet worden gebracht door de Korān.....541	1. De Israëlieten tweemaal gestraft.....600
5. Tegenstand zal falen.....543	2. Iedere daad heeft een gevolg.....602
6. Gestage vooruitgang van de waarheid.....545	3. Morele voorschriften.....605
H. 14 — Ibrāhim: ABRAHAM 547	4. Morele voorschriften.....606
1. Openbaring verdrijft de duisternis.....547	5. De ongelovigen worden harder.....608
2. De waarheid wordt eerst verworpen.....549	6. Bestrafing moet volgen.....611
3. Tegenstand wordt uiteindelijk vernietigd.....550	7. De tegenstand van de duivel tegen de rechtschapenen.....614
4. De waarheid wordt bevestigd.....552	8. Tegenstand tegen de Profeet.....616
5. Menselijk onrecht bij het afwijzen van de waarheid.....554	9. De waarheid zal overwinnen.....617
6. Abrahams gebed.....555	10. De Korān — een unieke leidraad.....620
7. Het eind van de tegenstand.....556	11. Rechtvaardigheid van vergelding.....621
H. 15 — Al-Hidjr: DE ROTS 559	12. Vergelijking met Mozes.....623
1. De Korān wordt beschermd.....560	H. 18 — Al-Kahf: DE GROT 626
Deel 14 560	1. Een waarschuwing voor de christenen.....627
2. Kwade machten zullen worden vernietigd.....562	2. De bewoners van de grot.....630
3. Tegenstand van de duivel tegen de rechtschapenen.....563	3. De bewoners van de grot.....632
4. Genade voor de rechtschapenen — Abraham.....565	4. De Korān als leidraad.....635
5. Lot en Sjo'e' aib.....567	5. Een parabel.....637
6. Bewoners van de Rots en een waarschuwing.....569	6. De schuldigen worden veroordeeld.....639
H. 16 — Al-Nahl: DE BIJ 571	7. Hun hulpeloosheid.....640
	8. Waarschuwing wordt in de wind geslagen.....641
	9. Mozes reist op zoek naar kennis.....642
	10. Mozes reist op zoek naar kennis.....644
	Deel 16 645
	11. D _z oe-l-qarnain en Gog en Magog.....647

12. Christelijke naties.....	653	4. Hogere waarden van het leven.....	737
H. 19 — Marjam: MARIA	655	5. Polytheïsme veroordeelt zichzelf.....	740
1. Zacharias en Johannes.....	656	6. Berouw van de verdorvenen	741
2. Maria en Jezus.....	658	H. 24 — Al-Noer: HET LICHT	746
3. Abraham	663	1. Wetten met betrekking tot	
4. Andere profeten staan op	664	overspel.....	747
5. Hoe met de tegenstanders		2. ‘Ā’isjah’s lasteraars.....	749
afgerekend werd.....	666	3. Lasteraars van vrouwen	751
6. Valse doctrine van het zoonschap.....	669	4. Preventieve maatregelen	753
H. 20 — Tā Hā	672	5. Manifestatie van het Goddelijke	
1. Mozes wordt geroepen.....	672	licht	757
2. Mozes en Aäron gaan naar Farao.....	675	6. Manifestatie van Goddelijke	
3. Mozes en de tovenaars	678	macht.....	759
4. De Israëlieten aanbidden het kalf.....	681	7. Vestiging van het koninkrijk	
5. Het einde van de aanbidding		van de Islām.....	761
van het kalf	683	8. Respect voor afzondering	763
6. De tegenstanders van de Profeet.....	685	9. Staatszaken die prioriteit krijgen	765
7. De misleidende duivel.....	687	H. 25 — Al-Foerqān:	
8. Straf is zeker	689	HET ONDERSCHIED	767
Deel 17	691	1. Een waarschuwing voor	
H. 21 — Al-Anbijā’:		alle naties	767
DE PROFETEN	691	2. De waarheid van de	
1. Het Oordeel nadert.....	691	waarschuwing	770
2. De Waarheid heeft altijd		Deel 19	771
overwonnen.....	693	3. De dag van het onderscheid.....	771
3. Waarheid van de openbaring	696	4. Een les in het lot van vroegere	
4. Allāh behandelt de mens genadig.....	698	volkeren	774
5. Abraham wordt verlost	699	5. Een les van de natuur.....	775
6. Allāh verlost profeten altijd	703	6. De hervorming gesmeed	778
7. De rechtschapenen zullen het		H. 26 — Al-Sjoe‘arā’:	
land erven.....	707	DE DICHTERS	782
H. 22 — Al-Ĥadīdj:		1. De Profeet wordt getroost.....	783
DE BEDEVAART	711	2. Mozes wordt geroepen en naar	
1. Het Oordeel	712	Farao gestuurd	784
2. Zekerheid van Goddelijke hulp.....	714	3. Mozes en de tovenaars	786
3. Gelovigen overwinnen	717	4. Mozes wordt verlost en Farao	
4. Bedevaart.....	718	verdrongen	788
5. Offers.....	719	5. De geschiedenis van Abraham.....	789
6. Gelovigen wordt toegestaan te		6. De geschiedenis van Noach.....	792
strijden	721	7. De geschiedenis van Hoëd.....	793
7. Tegenstand tegen de Profeet	723	8. De geschiedenis van Šālih	794
8. De gelovigen zullen worden		9. De geschiedenis van Lot.....	796
gevestigd.....	725	10. De geschiedenis van Sjoe‘aib	797
9. Goddelijke Genade in de		11. Tegenstanders van de Profeet	
behandeling van de mens.....	726	gewaarschuwd.....	799
10. Polytheïsme zal worden		H. 27 — Al-Naml: DE NAML	803
ontworteld.....	728	1. Een verwijzing naar de	
Deel 18	730	geschiedenis van Mozes	803
H. 23 — Al-Moe‘minōen:		2. De geschiedenis van Salomo	805
DE GELOVIGEN	730	3. De geschiedenis van Salomo	809
1. Succes van de gelovigen.....	730	4. Šālih en Lot	812
2. Noach	733	5. De gelovigen zullen worden	
3. Profeten na Noach.....	734	verheven.....	814
		Deel 20	814

6. De geestelijke wederopstanding ..816	4. Huiselijke eenvoud van de Profeet.....889
7. Het verdwijnen van tegenstand....818	Deel 22 890
H. 28 — Al-Qaṣaṣ: DE VERTELLING 820	5. Het huwelijk van de Profeet met Zainab 891
1. De geschiedenis van Mozes.....820	6. De huwelijken van de Profeet.....895
2. De geschiedenis van Mozes.....823	7. Gedragsregels voor huiselijke relaties 900
3. De geschiedenis van Mozes.....824	8. Degenen die kwaadaardige verhalen verspreiden.....902
4. De geschiedenis van Mozes.....826	9. Een vermaning aan de gelovigen ..903
5. Een profeet als Mozes.....828	H. 34 — Al-Saba': DE SABA' 905
6. De waarheid van de openbaring ..830	1. Het Oordeel is zeker 906
7. Tegenstanders zullen worden verslagen 833	2. Gunsten gevolgd door vergelding .907
8. Korachs rijkdom ruïneert hem 835	3. Een overwinning voor de moslims.....911
9. De Profeet zal terugkeren naar Makkah 837	4. De leiders van het kwaad 913
H. 29 — Al-'Ankabōet: DE SPIN 839	5. Rijkdom staat niet gelijk aan grootsheid 914
1. Beproevingen zuiveren 840	6. De Waarheid zal gedijen.....915
2. Noach en Abraham 842	H. 35 — Al-Fātir: DE VOORTBRENGER 918
3. Abraham en Lot 844	1. Goddelijke gunsten 918
4. Tegenstand tegen de Waarheid faalt altijd.....845	2. De Waarheid zal zegevieren 920
Deel 21 848	3. Er zal een nieuwe generatie opstaan 922
5. De Korān is zuiverend 848	4. De verkozenen.....923
6. Waarschuwing en troost.....851	5. De straf die zondige daden toekomt 926
7. Triomf van de gelovigen.....852	H. 36 — Jā Sin 928
H. 30 — Al-Rōem:DE ROMEINEN .854	1. Waarheid van de Korān 928
1. Een groote profetie 855	2. Bevestiging van de Waarheid 930
2. De twee partijen 857	Deel 23 931
3. Openbaring van Goddelijke macht in de natuur 858	3. Tekenen van de Waarheid.....932
4. Aantrekkingskracht op de menselijke natuur.....859	4. Beloning en straf.....935
5. Een hervorming.....862	5. De Opstanding.....937
6. Omverwerping van tegenstand ...865	H. 37 — Al-Şaffat: DEGENEN DIE ZICH IN RIJEN SCHAREN ..940
H. 31 — Loeqmān 867	1. Eenheid zal zegevieren 940
1. Gelovigen zullen succesvol zijn ..867	2. Het oordeel 943
2. Het advies van Loeqmān aan zijn zoon.....868	3. Noach en Abraham 947
3. Grootsheid van Goddelijke macht.870	4. Mozes, Aäron, Elia en Lot.....951
4. De ondergang komt 872	5. Jona en de triomf van de Profeet .953
H. 32 — Al-Sadjdah: DE AANBITTING 874	H. 38 — Şād 957
1. De Islām zal zich vestigen 874	1. De nederlaag van de vijand.....957
2. Gelovigen en ongelovigen — een vergelijking 876	2. De vijanden van David 959
3. De dode aarde zal leven ontvangen.....878	3. Salomo en zijn vijanden.....962
H. 33 — Al-Ahzāb: DE BONDGENOTEN 880	4. Job — Triomf van de rechtschapenen.....964
1. Geestelijke en lichamelijke relatie .881	5. Tegenstand tegen de profeten 967
2. De aanval van de bondgenoten op Madinah 883	H. 39 — Al-Zoemar: DE GROEPEN 970
3. De vlucht van de bondgenoten: Qoeraizah gestraft.....886	1. Gehoorzaamheid aan Allāh.....970

2. Gelovigen en ongelovigen	973
3. De volmaakte leidraad	974
Deel 24	976
4. Afwijzers zullen worden vernederd	976
5. Straf kan niet worden afgewend	978
6. Goddelijke genade.....	980
7. Het laatste oordeel.....	981
8. Iedere partij krijgt wat zij verdient	982
H. 40 — Al-Moe'min:	
DE GELOVIGE	984
1. Bescherming van de gelovigen	985
2. Ondergang van de tegenstanders	986
3. Een waarschuwing in de geschiedenis van Mozes	988
4. Een gelovige onder het volk van Farao	990
5. Het einde van het volk van Farao	992
6. Boodschappers ontvangen Goddelijke hulp	993
7. De macht van Allāh	996
8. Het einde van tegenstand	997
9. Het einde van tegenstand	998
H. 41 — Hā Mim	1000
1. Uitnodiging tot de Waarheid.....	1000
2. De waarschuwing	1001
3. Het bewijs van de mens tegen zichzelf.....	1004
4. Gelovigen gesterkt	1005
5. Gevolg van de Openbaring	1006
6. Geleidelijke verspreiding van de waarheid	1008
Deel 25	1009
H. 42 — Al-Sjoerā:	
HET BERAAD	1011
1. Goddelijke genade in het geven van een waarschuwing.....	1011
2. Een oordeel wordt geveld	1013
3. Allāh's handelen is rechtvaardig.....	1016
4. Gelovigen moeten geduldig zijn.....	1018
5. Openbaring leidt op het rechte pad.....	1020
H. 43 — Zoechoeroef: GOUD	1024
1. Openbaring is een Goddelijke gunst.....	1024
2. Polytheïsme veroordeeld.....	1026
3. Allāh's keuze van een profeet.....	1028
4. Tegenstand tegen de waarheid wordt gestraft.....	1029
5. De tegenstand van Farao tegen Mozes.....	1031
6. Jezus als profeet	1032
7. De twee groepen	1034
H. 44 — Al-Doechān:	
DE DROOGTE	1038
1. Lichte straf gevolgd door zwaardere	1038
2. Goed en kwaad worden vergolden.....	1041
3. Goed en kwaad worden vergolden.....	1043
H. 45 — Al-Djāthijah:	
HET KNIELLEN	1045
1. Ontkenning van de openbaring	1045
2. Waarheid van de openbaring	1046
3. Ontkenning van het oordeel.....	1048
4. Het noodlot.....	1049
Deel 26	1051
H. 46 — Al-Ahqāf:	
DE ZANDHEUVELS	1051
1. Waarheid van de openbaring	1051
2. Getuigenis van de waarheid.....	1053
3. Het lot van de 'Ād.....	1055
4. Een waarschuwing	1056
H. 47 — Moeħammad:	
MOHAMMED	1059
1. Tegenstanders zullen omkomen in oorlog.....	1060
2. Onderdrukkers zullen vernederd worden	1062
3. De weekhartigen.....	1064
4. Een aansporing.....	1065
H. 48 — Al-Fath:	
DE OVERWINNING	1068
1. Het verbond van Hoedaibijah was een overwinning	1069
2. De verzuimers	1072
3. Meer overwinningen voor de Islām.....	1074
4. Uiteindelijke overwinning van de Islām	1076
H. 49 — Al-Hoedjoerāt:	
DE VERTREKKEN	1079
1. Respect voor de Profeet	1079
2. Respect voor de moslimbroederschap	1082
H. 50 — Qāf	1084
1. De Opstanding.....	1084
2. De Opstanding.....	1086
3. De Opstanding.....	1088
H. 51 — Al-Dzārijāt:	
DE VERSPREIDERS	1091
1. Onwaarheid is gedoemd.....	1091
2. Het lot van vroegere naties	1093
Deel 27	1094

3. Het oordeel is zeker	1095
H. 52 — Al-Ṭōer: DE BERG	1098
1. Succes van de gelovigen	1098
2. De vijanden zijn verdoemd	1102
H. 53 — Al-Nadjim: DE STER	1106
1. Verhevenheid die de Profeet zal bereiken	1106
2. Niets helpt tegen Waarheid	1110
3. Allāh's macht kenbaar gemaakt in de vernietiging van onwaarheid	1111
H. 54 — Al-Qamar: DE MAAN	1114
1. Het Oordeel zal de tegenstanders achterhalen	1114
2. De Ṭhamōed en het volk van Lot	1117
3. Farao en de tegenstanders van de Profeet	1119
H. 55 — Al-Rahmān: DE ERBARMER	1122
1. Goddelijk erbarmen	1122
2. Het oordeel over de schuldigen	1125
3. Beloning van de rechtschapenen	1127
H. 56 — Al-Wāqi'ah: DE GEBEURTENIS	1130
1. Drie klassen mensen	1130
2. De schuldigen	1133
3. Het oordeel is onvermijdelijk	1135
H. 57 — Al-Ḥadid: HET IJZER	1138
1. De vestiging van het Koninkrijk van God	1138
2. Licht en leven geschonken door de Profeet	1140
3. De Waarheid zal worden gevestigd	1143
4. Dubbele beloning voor de gelovigen	1145
Deel 28	1148
H. 58 — Al-Moedjādilah: DE PLEITENDE VROUW	1148
1. Rechten voor vrouwen gewaarborgd	1149
2. Geheim beraad wordt veroordeeld	1150
3. De interne vijand voor wie men zich moet hoeden	1153
H. 59 — Al-Ḥasjr: DE VERBANNING	1155
1. De verbannen joden	1155
2. De hypocrieten komen hun beloften aan de joden niet na	1159
3. Een vermaning	1160
H. 60 — Al-Moemtahanah: DE VROUW DIE ONDERVRAAGD WORDT	1162
1. Vriendschappelijke verhoudingen met vijanden	1162
2. Vriendschappelijke verhou- dingen met niet-moslims	1164
H. 61 — Al-Šaff: DE GELEDEREN	1168
1. Triomf van de Islām	1168
2. Voor de vestiging van de Waarheid was opoffering noodzakelijk	1171
H. 62 — Al-Djoemoe'ah: DE SAMENKOMST	1173
1. Moslims uitverkoren voor Goddelijke gunsten	1173
2. Het Vrijdaggebed	1175
H. 63 — Al-Moenāfiqōen: DE HYPOCRIETEN	1177
1. De hypocrieten	1177
2. Een vermaning	1179
H. 64 — Al-Taghāboen: DE MANIFESTATIE VAN VERLIEZEN	1180
1. Ongelovigen worden gewaarschuwd	1180
2. Een vermaning	1182
H. 65 — Al-Talāq: DE ECHTSCHEIDING	1184
1. Aanvullende regels voor echtscheiding	1184
2. Makkah gewaarschuwd	1186
H. 66 — Al-Tahrim: HET VERBOD	1188
1. De huiselijke verhouding van de Profeet	1188
2. Vooruitgang van de gelovigen	1192
Deel 29	1194
H. 67 — Al-Moelk: HET KONINKRIJK	1194
1. Het Koninkrijk van God	1194
2. Het noodlot van de ongelovigen	1197
H. 68 — Al-Qalam: DE PEN	1200
1. Niet de boodschap van een dwaas	1200
2. Een herinnering voor de naties	1204
H. 69 — Al-Ḥāqqah: DE ZEKERE WAARHEID	1207
1. Het noodlot	1207
2. Valse aantijgingen worden weergelegd	1212
H. 70 — Al-Ma'āridj: DE WEGEN VAN OPSTIJGING	1214

1. Zekerheid van de straf.....	1214	H. 86 — Al-Ṭāriq: HIJ DIE BIJ	
2. Een nieuwe natie zal verrijzen ..	1217	NACHT KOMT	1289
H. 71 — Nōēḥ: NOACH	1219	H. 87 — Al-A‘lā:	
1. Noach predikt	1219	DE ALLERHOOGSTE	1292
2. Vernietiging van de overtreders ..	1222	H. 88 — Al-Ghāsijjah:	
H. 72 — Al-Djinn: DE DJINN	1224	DE OVERWELDIGENDE	
1. Uitheemse gelovigen.....	1224	GEBEURTENIS	1295
2. Bescherming van de openbaring..	1227	H. 89 — Al-Fadjr:	
H. 73 — Al-Moezzammil: DEGENE		DE DAGERAAD	1297
DIE ZICHELZELF BEDEKT	1229	H. 90 — Al-Balad: DE STAD	1301
1. De Profeet wordt opgedragen		H. 91 — Al-Sjams: DE ZON	1305
te bidden.....	1229	H. 92 — Al-Lail: DE NACHT.....	1308
2. De moslims wordt opgedragen		H. 93 — Al-Doehā: DE HELDER-	
te bidden.....	1232	HEID VAN DE DAG	1311
H. 74 — Al-Moeddaththir:		H. 94 — Al-Insjirāh:	
DEGENE DIE ZICHELZELF		DE VERRUIMING	1314
OMWIKKELT	1234	H. 95 — Al-Tin: DE VIJG	1316
1. Het wordt de Profeet		H. 96 — Al-‘Alaq: DE KLONTER.....	1318
opgedragen te waarschuwen....	1234	H. 97 — Al-Qadr:	
2. De waarschuwing	1237	DE GROOTSHEID	1321
H. 75 — Al-Qijāmah:		H. 98 — Al-Bajjinah: HET	
DE OPSTANDING	1240	DUIDELIJKE BEWIJS	1323
1. De waarheid van de Opstanding ..	1240	H. 99 — Al-Zilzāl:	
2. De doden herrijzen.....	1244	DE SCHUDDING	1325
H. 76 — Al-Insān: DE MENS.....	1245	H. 100 — Al-‘Ādijāt:	
1. Het bereiken van volmaaktheid ..	1245	DE AANVALLERS	1327
2. Een andere generatie zal opstaan ..	1248	H. 101 — Al-Qāri‘ah: DE RAMP.....	1329
H. 77 — Al-Moesalāt: DEGENEN		H. 102 — Al-Takāthoer:	
DIE GEZONDEN ZIJN	1251	DE OVERVLOED AAN	
1. Gevolgen van afwijzing	1251	RIJKDOM	1331
2. Gevolgen van afwijzing	1254	H. 103 — Al-‘Aṣr: DE TIJD	1333
Deel 30	1256	H. 104 — Al-Hoemazah:	
H. 78 — Al-Naba’:		DE LASTERAAR	1335
DE AANKONDIGING	1256	H. 105 — Al-Fil: DE OLIFANT ..	1337
1. De dag van de beslissing.....	1256	H. 106 — Al-Qoerajsj:	
2. De dag van de beslissing	1259	DE QOERAISJ	1339
H. 79 — Al-Nāzi‘āt: DEGENEN		H. 107 — Al-Mā‘ōen: HANDELEN	
DIE VERLANGEN	1261	UIT GOEDHEID	1341
1. De grote opschudding	1261	H. 108 — Al-Kauthar: DE OVER-	
2. De grote ramp	1264	VLOED VAN HET GOEDE.....	1343
H. 80 — ‘Abasa: HIJ FRONSTE.....	1266	H. 109 — Al-Kāfirōen:	
H. 81 — Al-Takwir:		DE ONGELOVIGEN	1345
HET OPVOUWEN	1270	H. 110 — Al-Naṣr: DE HULP.....	1346
H. 82 — Al-Infītār:		H. 111 — Al-Lahab: DE VLAM.....	1348
HET UITEENSPLIJTEN	1276	H. 112 — Al-Ichlās:	
H. 83 — Al-Taṭfif:		DE EENHEID	1350
PLICHTSVERZUIM	1279	H. 113 — Al-Falaq:	
H. 84 — Al-Insjiqāq:		HET OCHTENDGLOREN ..	1352
HET UITEENBARSTEN.....	1283	H. 114 — Al-Nās: DE MENSEN ..	1354
H. 85 — Al-Boerōēdj:			
DE STERREN.....	1286		